

**KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ KAPSAMINDA
YEREL YÖNETİMLERİ YENİDEN DÜŞÜNMEK:
ŞARKÖY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Buket YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi

Küreselleşme ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ensar NİŞANCI

2022

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ KAPSAMINDA
YEREL YÖNETİMLERİ YENİDEN DÜŞÜNMEK:
ŞARKÖY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Buket YILDIZ

KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
Prof. Dr. Ensar NİŞANCI

TEKİRDAĞ-2022
Her hakkı saklıdır.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

... / ... / 20...

Buket YILDIZ

ÖZET

Kurum, Enstitü, ABD : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Küreselleşme ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kapsamında Yerel Yönetimleri Yeniden Düşünmek: Şarköy Belediyesi Örneği
Tez Yazarı : Buket YILDIZ
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ensar NİŞANCI
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2022
Sayfa Sayısı : 132

Küreselleşme süreçleri uluslararası ilişkilerde gücün ve diplomasinin uygulanışını değiştirdiği gibi yerel yönetimlerin de görev ve yetkilerini değiştirmiştir. Günümüzde yerel yönetimler sadece yerleşik görevlerini (yol, temizlik, aydınlatma vb.) yerine getiren kurum olmanın çok ötesindedir. Zira yerel yönetimler; devletler, STK'lar, şirketler gibi pek çok uluslararası alanda faaliyetler yürütebilmektedir.

Bu çalışmada; uluslararasılaşan yerel yönetimlerin kamu diplomasisi aktörü olarak değerlendirmenin ne ölçüde mümkün olduğu incelenmiştir. Bu doğrultuda yerel diplomasinin içeriği detaylandırılarak kamu diplomasisiyle benzer yönler aranmıştır. Yerel diplomasinin reeldeki durumunu tespit edebilmek için Şarköy Belediyesinin uluslararası faaliyetleri incelenmiş; ilgili kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Yerel diplomasinin kamu diplomasisiyle ilişkisi, vaka incelemesi üzerinden tespit edilmeye çalışılmış; söz konusu faaliyetlerin toplumlarla ilişki kurmada ve olumsuz algıların değişimindeki rolü üzerinde durulmuştur. Bu durum; arşiv kayıtları incelenerek, yetkili kişilerle ve kardeş şehirlerle iletişim kurularak tespit edilmeye çalışılmıştır. Nihayetinde şehirlerin, ülkelerinin yumuşak güçleri; şehir yönetimlerinin yani yerel yönetimlerin kamu diplomasisi aktörleri olabilecekleri görülmüş; bu amaçla birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Kamu diplomasisi, Yumuşak Güç, Yerel Diplomasi, Yerel Yönetim

ABSTRACT

Institution, : Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social
Institute Sciences, Globalization and International Relations
Thesis Title :Rethinking Local Governments within the Scope of Public
Diplomacy and Soft Power: The Case of Sarkoy Municipality
Thesis Author : Buket YILDIZ
Thesis Adviser : Prof. Dr. Ensar NİŞANCI
ThesisType/Year : MS Thesis, 2022
Number of : 132
Pages

Globalization processes have changed the application of power and diplomacy in international relations, as well as the duties and authorities of local governments. Today, local governments are far more than just institutions that fulfill their established duties (road, cleaning, lighting, etc.). Because local governments; It can carry out activities in many international areas such as states, NGOs, companies.

In this study, it is examined to what extent it is possible to evaluate internationalized local governments as actors of public diplomacy. In this direction, the content of local diplomacy has been detailed and similar aspects have been sought with public diplomacy. In order to determine the real situation of local diplomacy, the international Sarkoy Municipality were examined; interviews were held with relevant person. The relationship of local diplomacy with public diplomacy has been tried to be determined through a case study; the role of these activities in establishing relationships with societies and chancing negative perceptions has been emphasized. This situation; It was tried to be determined by examining the archive records, communicating with authorized persons and sister cities. In the end, it was seen that cities, the soft power of their countries; city administrations, that is, local governments, can be actors of public diplomacy; For this purpose, some suggestions are presented.

Keywords: Globalization, Public Diplomacy, Soft Power, Local Diplomacy, Local Government

ÖNSÖZ

Bu tezde yerel ve merkezi yönetimlere, yerel diplomasi faaliyetlerinin kamu diplomasisi ve yumuşak güce hizmet edebileceği gösterilerek söz konusu faaliyetlerin yürütülmesinde bu bakış açısının kazandırılması amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışmada nispeten daha küçük yerel yönetimlerinde uluslararası ilişkilerde aktör olmaya başladıklarına vurgu yapılmıştır. Tezin hazırlanma sürecini uzatan ve zorlaştıran birtakım sorunlar da yaşanmıştır. Öncelikle şehirlerle yumuşak gücün, kamu diplomasisiyle de yerel diplomasinin ilişkilendirildiği pek az çalışma bulunmaktadır. Bu sebeple iki ayrı kavram birbirinden bağımsız biçimde detaylıca incelenerek aralarında ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Öte yandan Covid-19 salgını ve Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri nedeniyle yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetlerinin zayıfladığı dönemde kardeş şehirlerle ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Nitekim Şarköy Belediyesi, Covid-19 sebebiyle kardeş şehirleriyle faaliyette bulunamamış; bu sebeple sadece bir kardeş şehriyle iletişime geçilebilmiştir.

Öte yandan tezin hazırlanmasında karşılaşılan zorlukların yanı sıra bilgi ve tecrübelerini paylaşarak desteğini esirgemeyen birçok kişi bulunmaktadır. Öncelikle her konuda desteğini esirgemeyen pek saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Ensar Nişancı'ya sonsuz teşekkür ederim. Kavramsal incelemelerim sürecinde zihnimin karıştığı noktada e-mail ortamında sorularımı cevaplayan ve zoom üzerinden detaylı bilgi ve düşüncelerini paylaşan değerli hocam Dr. Murad Daoudov'a, tezimle ilgili görüşlerini paylaşmak üzere bana vaktini ayıran ve arşiv dökümanlarını incelememi sağlayan Şarköy Belediye Başkanı Alpay Var'a, konuyla ilgili düşüncelerini, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen Şarköy Belediye Başkan Yardımcısı ve Trakya Belediyeler Birliği C. Ogün Kürümoğlu'na, Kardeş Şehirlerle iletişim kurma konusunda yardımlarını esirgemeyen Şarköy Belediyesi Başkan Sekreteri Mehmet Düzgen'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışma boyunca sorularıyla ve düşüncelerimle hiç rahat bırakmadığım dostum Gül'e, çalışmayı hazırlayabilmem için sorumluluklarımı azaltan canım aileme ne kadar teşekkür etsem az... Bu çalışmayı iki yaşındaki minik oğlum Metin Yaman'a ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	i
TEZ ONAY SAYFASI.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM.....	6
YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU DİPLOMASİSİ	6
1.1. Yumuşak Güç.....	6
1.1.1. Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı.....	6
1.1.2. Küreselleşme Çerçevesinde Yumuşak Güç.....	11
1.2. Kamu Diplomasisi.....	16
1.2.1 Diploması Kavramı	16
1.2.2 Kamu Diplomasisi.....	17
1.3. Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi İlişkisi	31
2. BÖLÜM.....	35
ULUSLARARASILAŞAN YEREL YÖNETİMLER VE TÜRKİYE'DEKİ	
UYGULAMALARI.....	35

2.1. Yerel yönetimler: Kavramsal İnceleme	35
2.1.1. Uluslararası İlişkilerde Yerel Yönetimlerin Rolü ve Aktörleşme Süreçleri	38
2.1.2. Yerel Diplomasinin Tanımı, Amacı ve Boyutları	47
2.1.3. Uygulamada Yerel Diploması Faaliyetleri	51
2.1.4. Tarihsel Süreçte Yerel Diplomasinin Gelişimi.....	55
2.1.5. Kamu Diplomasisi Aktörü: Yerel Yönetimler	61
2.2. Türkiye’de Yerel Diploması	66
2.2.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı.....	66
2.2.3.Türkiye’de Yasal Çerçeve de Yerel Diploması	70
2.2.4. Türkiye’de Yerel Diploması Faaliyetleri ve Gelişimi	73
3. BÖLÜM.....	76
ŞARKÖY BELEDİYESİNİN YEREL DİPLOMASİ FAALİYETLERİ	76
3.1. Şarköy’ün Kent Kimliği	76
3.2. Şarköy Belediyesinin Kurumsal Yapısı	83
3.3. Şarköy Belediyesinin Yerel Diploması Faaliyetleri.....	85
3.3.1. Şarköy Belediyesinin Kardeş Şehir İlişkileri	87
3.3.2. Şarköy Belediyesinin Üye Olduğu Örgütler	91
3.3.3. Şarköy Belediyesinin Diğer Yerel Aktörlerle Yerel Diploması Faaliyetleri	92
3.3.4. Şarköy Belediyesinin Yerel Diploması Faaliyetlerinin Taraf lara Yansımaları.....	92
3.3.5 Şarköy Belediyesinin Yerel Diploması Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	95
3.4. Şarköy’ün Kent Kimliğinin Kamu Diplomasisi Kapsamında Değerlendirilmesi.....	96
SONUÇ.....	102
KAYNAKÇA/ BİBLİYOGRAFYA.....	106

TABLÖLAR

Sayfa

Tablo 1.1.....	30
-----------------------	-----------

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1.....	9
Şekil 1.2.....	33
Şekil 2.1.....	43
Şekil 2.2.....	62
Şekil 3.1.....	78
Şekil 3.2.....	83
Şekil 3.3.....	87
Şekil 4.1.....	104

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
IMF	: International Monetary Fund
TİKA	: Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
UCLG	: United Cities Local Governments
C2C	: City to city
BM	: Birleşmiş Milletler
Un-Habitat	: United Nations Human Settlements Programme
AB	: Avrupa Birliği
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
NAFSA	: Association of International Educators

GİRİŞ

Tarihsel süreçte uluslararası güç dengelerini değişime zorlayan pek çok dönüm noktası bulunmaktadır. Bu dönüm noktalarından biri, yirminci yüzyılın sonlarında başlayan ve günümüzü etkilemeye devam eden küreselleşme süreçleridir. Bu dönem; ekonomik, sosyal, kültürel vb. pek çok alanı etkilediği gibi uluslararası ilişkiler alanında da büyük değişimlere sebep olmuştur. Küreselleşme süreçleriyle değişmeyen şudur: Devletlerin güçlü olmak isteği. Güçlü olma arzusu aynı kalsa da gücün uygulama çeşitlerinde büyük değişimler söz konusudur. Şöyle ki devletler; küreselleşme süreçleriyle meydana gelen toplumsal entegrasyon ve ekonomik karşılıklı bağımlılıklar gibi durumlarla ilk kez yüzleşmişlerdir. Yaşanan bu yeni gelişmeler sonrasında ise isteklerini gerçekleştirebilmek için uyguladıkları - geleneksel yöntemlerin- sert gücün, yeni uluslararası düzende işlevsizleşmeye başladığını fark etmişlerdir. Bu durum, devletlere askeri üstünlüklerin her zaman başarı getirmediğini göstermiş ve devletleri başarı yolunda yeni arayışlara yöneltmiştir. Nitekim devletler, isteklerine savaşmak yerine yumuşak güç unsurlarını kamu diplomasisi aracılığıyla uygulayarak ulaşmaya odaklanmışlardır. Günümüzde devletlerin siyasi zaferleri büyük oranda diğer toplumları etkileyebilme ve ikna edebilme gücüyle ilgilidir. Toplumlarla ilişki geliştirme konusunda devletler, sert gücün yegane temsilcisi olarak görülmeleri sebebiyle arka planda kalarak devlet dışı aktörlerle işbirliğine yönelmişlerdir.

Bu noktada, kamu diplomasisi aktörleriyle benzerlik gösteren yerel yönetimler dikkat çekmektedir. Zira yerel halkın en yakınında bulunan yerel yönetimler, yerleşik görevlerinin dışında uluslararası faaliyetler yürüterek toplumların ilişki kurmasını sağlamaktadır. Sert güç üretmeyen yerel yönetimler, kültürel, sosyal ve ticari vb. alanlarda yumuşak güçle ilişkili bağlantılara sahiptir. Burada vurgulanmaya çalışılan; devletler, agresif ve güvenlik odaklı politika üretirken şehirlerin böyle bir gayesinin bulunmadığıdır. Devlet liderlerinin gergin siyasetinin yerel halka yansımaması konusunda şehirler ve onların meşru temsilcileri olan yerel yönetimler dengeleyici rol üstlenmektedir. Söz gelimi, Rusya ile Türkiye arasında zaman zaman gerilimler

yaşansa da Rus halkı için Antalya vazgeçilmez niteliktedir. Bu örnekler pek çok şehir için geliştirilebilir.

Bu çalışma; yerel yönetimler kamu diplomasisi aktörü olarak görülebilir mi? sorusunu merkeze alarak oluşturulmuştur. Öte yandan çalışmada yanıtlanacak diğer sorular şunlardır: Hangi dinamikler çerçevesinde devletler diğer aktörlerle işbirliğine yönelmektedir? Uluslararası sisteme katılan diğer aktörler hangileridir? Küreselleşme süreçleriyle yerleşik görevlerinin dışına çıkan yerel yönetimlerin uluslararası aktör konumu devletleri nasıl etkilemektedir? Yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri nelerdir? Bu faaliyetler hangi amaca hizmet etmektedir?

Bu tez kapsamında; yöneltlen sorular çerçevesinde küreselleşme süreçlerinin etkisiyle uluslararası ilişkilerde yumuşak güç ve kamu diplomasisinin, dolayısıyla devlet-dışı aktörlerinin öneminin arttığı savunulacaktır. Ayrıca kamu diplomasisiyle yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri arasındaki ilişki detaylandırılarak, şehirlerin ülkelerinin yumuşak güçleri; şehirlerin yasal temsilcileri olan yerel yönetimlerin ise kamu diplomasisi aktörleri olduğu iddia edilecektir. Çalışma süresince literatürde; yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarının pek çok araştırmacı tarafından incelendiği görülse de yerel yönetimlerin bu kapsama dahil edildiği veya birlikte ele alındığı çalışmaların yok denecek kadar az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kamu diplomasisinin ilçe belediyeleri üzerinden incelendiği çalışmalara da rastlanmamaktadır. Bu çalışmayla; söz konusu boşluğun doldurulması, yerel yönetimlere kamu diplomasisi perspektifi kazandırılması ve merkezi hükümetlere, yerel yönetimleri kamu diplomasisi süreçlerine dahil etme konusunda fikir vermesi amaçlanmaktadır.

Üç ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde; küresel dünyanın nispeten yeni kavramları; yumuşak güç ve kamu diplomasisi literatür incelemeleriyle ele alınarak çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Bu doğrultuda Türkçe ve İngilizce makale ve tezlerden yararlanılmıştır. Kavramların tarihsel süreçteki gelişimiyle içeriği detaylandırılacak ve uygulandığı alanlar tespit edilecektir. Nihayetinde kamu diplomasisi ve yumuşak güç arasındaki ilişkinin sınırları belirlenecektir. Bu doğrultuda; Joseph Nye, Asvin Gonesh, Jan Melissen, Nicholas

Cull, Mark Leonard, Jarol B. Manheim, Gyorgy Szondi, Hans N. Tuch, Eytan Gilboa'nın çalışmaları incelenmiştir. Türkiye'de de söz konusu iki kavramın oldukça popüler olduğu, son beş yılda bu alandaki çalışmaların yoğunlaşmasından anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, Türk araştırmacıların çalışmalarından da sıklıkla yararlanılmıştır. Gaye Aslı Sancar, Aslı Yağmurlu, Gonca Yıldırım, İbrahim Kalın, Tayyar Arı, Haluk Özdemir, Mehmet Şahin, Bekir Aydoğan, Hakan Aydın, Salih Batal, Kubilay Tuğlu eserlerinden yararlanılan araştırmacılardan bazılarıdır.

İkinci bölüm; yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini içermektedir. Yerel yönetim kavramının her ülkede aynı idari teşkilatı ifade etmemesi nedeniyle yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini ifade eden ortak bir terim bulunmaktadır. Bu sebeple öncelikle derinlemesine kavramsal inceleme yapılarak çalışmanın özüne en uygun ifade şekli tespit edilecektir. Ardından küreselleşmenin etkisiyle, yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerinin merkez/yerel arasındaki yetki paylaşımı akademik veriler ışığında tartışılacaktır. Bu noktada; Panayotis Soldatos, Ivo Duchacek, John Kincaid, Michael H. Schuman, Murad Daoudov, Brian Hocking, Roiger Van Der Pluijijm, Jan Melissen, Birgül Demirtaş, James N. Rosenau, Marike C. Bontenbal, Nick Clarke, Susan Handley gibi akademisyenlerin çalışmalarından yararlanılmıştır.

Aynı bölümde; yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerinin çeşitleri ve özellikleri tespit edildikten sonra birinci bölümde incelenen kamu diplomasisiyle yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri arasında bağlantı kurulacaktır. Bu noktada; yukarıda anılan akademisyenlerin bilgileri ışığında elde edilen çıkarımlar yer almaktadır. Ayrıca çıkarımları sağlam zemine dayandırabilmek adına alanın öncülerinden Murad Daoudov ile zoom aracılığıyla yarı yapılandırılmış mülakat yapılmıştır. Bölümün son kısmında ise üçüncü bölüme hazırlık amacıyla Türkiye'deki yerel yönetimler, bu yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi ve hukuki çerçevede uygulanan uluslararası faaliyetleri yer almaktadır.

Üçüncü bölümde; ilk iki bölümde belirlenen teorik çerçeve örnek bir yerel yönetim ile desteklenerek sonuca varılacaktır. Vaka olarak Şarköy Belediyesinin uluslararası faaliyetleri tespit edilecek ve kamu diplomasisi kapsamında

değerlendirilecektir. Burada Şarköy Belediyesinin seçilme nedenine değinmek gerekir. Şarköy, Tekirdağ'ın ilçelerinden biridir. Küreselleşme süreçleriyle, iş merkezlerinin yoğun olduğu büyük şehirler gün geçtikçe birbirlerine benzeyerek kent kimliğinden uzaklaşmaktadırlar. Söz gelimi, İstanbul, New York, Tokyo gibi büyük kentlerin web üzerinden görsellerine bakıldığında; gökdelenlerin hakim olduğu kent silüetlerinden birbirlerine benzerlikleri görülmektedir. Yerelliği, yöreselliği bozulmamış ve özgünlüğünü koruyabilmiş şehirlerin, diğer toplumlar nezdinde daha ilgi çekicidir. Sibel Akova'nın (2016, s. 423), "farklılıkların farkındalığı" ifadesi kentler açısından değerlendirildiğinde, günümüz şartlarında ancak farklılıklarını koruyabilen kentlerin fark yaratabildiği söylenebilir. Dolayısıyla küçük ölçekli şehirlerde kültürel öğelerinde daha belirgin olduğu ve diğer toplumlarla ilişki kurma konusunda daha etkili olabileceği bu tezde savunulan diğer bir konudur. Zira Şarköy'ün pek çok cazibe unsuruna sahip olması ve Belediyesinin uluslararası faaliyetlerde bulunması, yerel yönetimlerle kamu diplomasisi arasındaki bağı belirginleştirme konusunda uygun görülmektedir. Bu doğrultuda; Şarköy Belediye Başkanı Alpay Var ile 25.08.2021 tarihinde saat 15:00'da Şarköy Belediyesindeki Başkanlık Makamında görüşme yapılmış; Belediyenin yapılan ve planlanan uluslararası faaliyetlerin içeriğine yönelik sorular sorulmuştur. Burada Belediyenin uluslararası faaliyetleriyle ilgili veri toplamak amaçlamıştır. Belediye Başkanına yöneltilen diğer soru ise yürütülen uluslararası faaliyetlerin ülke imajını katkı sağlayıp sağlayamayacağıdır. Bu soruyla söz konusu faaliyetlerin yumuşak güç ve kamu diplomasisi ile ilişkilendirebilmek amaçlanmıştır. Şarköy Belediye Başkan Yardımcısı ve Trakya Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Ogün Kürümoğlu ile 30.03.2022 tarihinde, saat 16:00'da görüşme yapılarak Belediye Başkanı Alpay Var'a yöneltilen soruların benzerleri sorulmuş; ek olarak Trakya Belediyeler Birliğinin faaliyetleri üzerine sorular yöneltilmiştir. Burada yerel yönetimlerin birlik olarak yürüttüğü faaliyetlerin kamu diplomasisiyle ilişkili olup olmadığının tespiti amaçlanmıştır. Şarköy Belediyesi Başkan Sekreteri Mehmet Düzgen ile benzer sorular üzerinden görüşme yapılmış, gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili detaylı bilgi alınmıştır. Ayrıca Şarköy Belediyesinin geçmişten günümüze kadar tüm uluslararası ilişkilerini içeren faaliyet raporları ve Şarköy Belediyesinin uluslararası faaliyetlerinin yerel halk üzerindeki etkisini ölçümleyebilmek için yerel basındaki

haberler incelenmiştir. Son olarak Şarköy Belediyesinin kardeş şehri olan Byala Belediyesi ile e-mail üzerinden iletişim kurulmuş ve kardeş şehir ilişkilerinin oranının yerel halkı üzerindeki etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise Şarköy Belediyesi örneğinden hareketle yerel yönetimlerin kamu diplomasisi aktörü olarak ele alınabilirliği tartışılacak ve birtakım önerilerde bulunulacaktır.

1.BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU DİPLOMASİSİ

Bu bölümde, küreselleşme süreçleriyle çeşitlenen uluslararası aktörlerin ilgi gösterdikleri kavramlardan olan yumuşak güç ve onun en önemli araçlarından biri kabul edilen kamu diplomasisi incelenecektir. Bu çerçevede; yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarının nasıl tanımlandığı ve özellikleri ayrı alt başlıklarda, ilgili literatür taramalarıyla belirlenecektir. Sonraki aşamada yumuşak güç kavramıyla kamu diplomasisi kavramı arasında ilişki kurulacak; böylece konunun teorik altyapısı oluşturulacaktır.

1.1. YUMUŞAK GÜÇ

1.1.1. Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı

Uluslararası aktörler, birbirleriyle ilişkilerinde pek çok güç çeşitlerinden yararlanmaktadır. Yumuşak güç, bu güç çeşitlerinden sadece biridir. Bu bağlamda, yumuşak güç kavramını açıkça ifade edebilmek için öncelikle uluslararası ilişkilerde başat rol oynayan güç kavramına bakılmalıdır. Nitekim bu başlıkta; uluslararası ilişkilerde güç kavramının nasıl tanımlandığı ve güç çeşitleri ana hatlarıyla incelenecek; yumuşak gücü geliştiren dinamikler çerçevesinde içeriği detaylandırılacaktır.

Uluslararası ilişkilerde güç kavramının tanımlamaları incelendiğinde, literatürde pek çok değerlendirmeye karşılaşılmaktadır. Öncelikle gücün Türk Dil Kurumu'ndaki kelime anlamına bakılırsa; fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği şeklindedir. Kalevi J. Holsti ve Joseph Frankel gibi akademisyenler gücü (iktidar), diğerlerinin davranışlarına etki edebilme kapasitesi olarak tanımlamışlardır (Yıldırım, 2015, s. 128). Uluslararası ilişkilerde güç, kelime anlamıyla ilişkilidir. Şöyle ki; menfaatleri doğrultusunda devletler, diğer devletlere temas ederek ve onlara karşı üstünlük sağlayarak hedeflerine ulaşmayı amaçlamaktadır (Aydoğan & Aydın, 2011). Çünkü uluslararası

ilişkilerin düzenlenmesinde yeterli kanunlar ve devletleri denetleyen üst merkezi bir otorite bulunmamaktadır (Aydoğan & Aydın, 2011).

Uluslararası ilişkilerde uygulanan politikalar aslında güç amaçlı olsa da (Carlsnaes, Risse, & Simmons, 2005'ten aktaran Sağlam, 2014, s. 3), güç kavramının tanımındaki sınırların muğlaklığı ve bünyesindeki parametrelerin değişkenliği kesin bir tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Dumankaya, 2019). Nitekim Nye (2004, s. 3), insan hayatının her anında bulunan güç kavramının farklı durumlara, olaylara ve kişilere göre sürekli değişmesinin, onu tanımlayabilmeyi ve ölçümleyebilmeyi zorlaştırdığını belirtmiştir. Söz gelimi, Sanayi Devrimi öncesi petrolün kayda değer bir önemi yokken sonrasında stratejik bir ürüne dönüşmüştür. Benzer şekilde uranyumun değerlendirilmesi nükleer çağın gelmesiyle başlamıştır (Nye, 2004, s. 3).

Robert Dahl, 1957 yılında "The Concept of Power" isimli makalesinde devletleri A ve B olarak kategorilendirmiştir. B'nin, gerçekleştirmeyi düşünmediği veya istemediği bir faaliyeti sadece A ülkesi istediği için yapmak durumunda kalmasını, A'nın sahip olduğu etki potansiyeli, yani güç miktarıyla ilişkilendirmiştir. Hans Joachim Morgenthau, sahip olduğu unsurlar bakımından gücü nitel ve nicel olarak iki kısımda incelemiştir; nitel unsurların; ulusal moral, ulusal karakter, diplomasi ve hükümetin niteliği, nicel unsurların ise coğrafi özellikler, doğal kaynaklar, endüstriyel kapasite, askeri gelişmişlik ve nüfus olduğunu belirtmiştir (Arı, 2011, s. 135).

Uluslararası ilişkilerde güç, devletlerin menfaatleri doğrultusunda birbirlerini yönlendirebilme potansiyelidir. Uluslararası alanda devletler, diğer devletleri istekleri yönünde etkileyebilme ya da diğer devletlerin kendileri üzerinde gösterdiği baskıdan etkilenmeme motivasyonu ile hareket etmektedir. Bu hareket alanları onların sahip olduğu güç (iktidar) miktarıyla alakalıdır. Devletlerin gücü mutlak değildir; değişen koşullara göre kendini yenilemekte ve çeşitlendirmektedir.

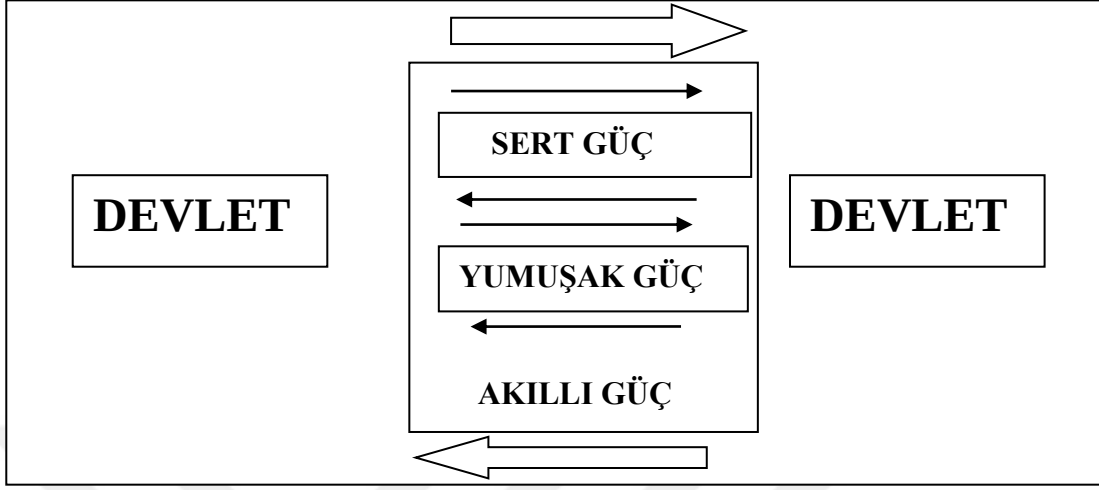
1.1.1.1. Uluslararası İlişkilerde Gücün Çeşitleri

Kısaca diğerlerini etkileyebilme yeteneği şeklinde tanımlanan güç kavramı, uluslararası aktörler tarafından belirli kaynaklara sahip olmakla ilişkilendirilmiştir. Uluslararası aktörlerin güç uygularken tercih ettiği kaynaklar, güç çeşitlerini ifade

etmektedir. Bu başlıkta güç çeşitleri incelenecek ve gücün uygulanışında rastlanan zorluklara değinilecektir.

Uluslararası aktörlerin başında gelen devletler, bünyesindeki kaynaklarını genellikle; askeri güç, doğal kaynaklar, nüfus, siyasi istikrar, ekonomik gelişmişlik, coğrafi özellikler vb. olarak ele alırlar. Daha çok 20. yüzyıldan önceki dönemlerde önemsenen bu kaynaklar, devletlerin sahip olduğu sert gücü ifade etmektedir (Nye, 2011, s. 154). Bir devletin, güç kaynaklarından askeri gücünü daha fazla kullanarak veya ekonomik yaptırım uygulayarak isteklerine zorlama yoluyla ulaşması, bu devletin sert gücünü kullandığını göstermektedir. Sert güç, diğer aktörlerin davranışlarını kendi lehine değiştirmek veya faaliyetlerini kontrol etmek için askeri müdahale, ekonomik yaptırım, tehdit ve zorlama gibi yöntemlerin kullanılmasıdır (Dumankaya, 2019). Sert güç, devletlerin güvenlik algısı çerçevesinde güçlü olmakla doğrudan ilişkilendirebildiği bir kavramdır. 19. yüzyıl ve öncesinde bu değerlendirme kabul görebilir; fakat günümüz şartları tek bir güç çeşidine odaklanılamayacak kadar karmaşıktır. Bu doğrultuda devletler; kültür, ideoloji ve kurumlar gibi soyut kaynaklarını belirleyip, bu kaynakları kullanarak isteklerine kendiliğinden ulaşmaya başlamışlardır. Burada sözü edilen kaynaklar ise yumuşak güç kavramını ifade etmektedir. Nye (2004'den aktaran Szondi G. , 2008, s. 8), yumuşak ve sert güç kavramlarını, "Diğerlerinin davranışlarını etkileyerek amaçlarına ulaşmak için bir ulusun emrinde olan farklı kaynak ve beceri türleri." şeklinde tanımlamıştır. Bir devletin kullanmayı tercih ettiği kaynaklar bakımından ayrılan, iki farklı güç türü olan sert ve yumuşak güç, zaman zaman birlikte kullanılabilir. Bu iki gücün birlikte kullanılması, akıllı güç kavramını ifade etmektedir. Nitekim, uluslararası ilişkilerde güç; sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç olarak sınıflandırılmaktadır. Devletlerin birbirlerine uyguladıkları güç çeşitleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1.1: Uluslararası İlişkilerde Güç Çeşitleri

Kaynak: Bu şekil yazar tarafından oluşturulmuştur.

Uluslararası ilişkilerde güç çeşitlerinin uygulanışı şekilde gösterildiği gibi basit algılanmamalıdır. Zira hangi gücün hangi gelişmelere ve hedeflere yönelik ne ölçüde uygulanması gerektiğinin belirlenmesi, uluslararası aktörler bakımından zaman zaman zorluklar yaratmaktadır.

Kimi aktörler tarafından sert güç en etkili güç yöntemi kabul edilse de Nye (2011, s. 50), uygulanan gücün her olayda aynı sonucu sağlayamayacağını dile getirmiştir. Nitekim Nye, bu savını desteklemek için Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) kaynak açısından üstün olduğu halde Vietnam Savaşı'nı kaybetmesini örnek göstermiştir. Yumuşak güç, sert güç ile aynı doğrultuda ve koordineli olmadığı takdirde istenilen hedeflere ulaşmak pek mümkün değildir. Zira ABD, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomi ve nükleer silahlanma bakımından diğer ülkelerden üstün olmasına rağmen Çin'in, Doğu Avrupa'nın komünizme yönelmesini engelleyememiş; Kore Savaşı'nda bariz bir zafer kazanamamış; Küba'da ki Castro rejimini etkileyememiştir (Nye, 2011, s. 50). Benzer şekilde ABD, Irak ve Afganistan'daki askeri müdahalelerine karşın hedeflerine ulaşamamıştır. Bu durumdan ABD Savunma Bakanı Rumsfeld, "Bu savaşın en kritik çatışmaları Afganistan dağlarında veya Bağdat sokaklarında değil, Newyork, Londra, Kahire veya başka yerlerdeki televizyon stüdyolarında gerçekleşebilir." sözleriyle bahsetmiş; savaş durumunda yumuşak gücün önemini vurgulamıştır (Nye, 2011, s.

13). Nitekim zamanla değişen şartlara göre mevcut gücün ortadan kalkabileceği gibi yeni g unsurlarının geliştirilebileceği devletlerin atlamaması gereken bir konudur. (Nye, 2004, s. 20-22).

Geçmişe göre daha karmaşık addedilen ve çok değişkenli ilişkiler barındıran günümüz koşulları, devletlerin sadece bir g unsurunu seçip onu uygulamasına imkan vermemektedir. Sert ve yumuşak gücün birlikte kullanımını ifade eden akıllı güç kavramının geliştirilmesinin nedeni tam da buradadır. Akıllı g, uluslararası aktörün bir yandan askeri yatırımlar yaparken, bir yandan da uluslararası ilişkiler yönetiminde yumuşak gücü kullanması, durumlara ve olaylara göre her iki gcten de yararlanmasıdır (Nye, 2004, s. 55). Akıllı güç, aynı zamanda Kenneth Waltz'ın ifade ettiği, "Güç, bir devletin birleştirilmiş yetenekleridir." tanımına karşılık gelmektedir (1990'dan aktaran zdemir, 2008, s.130).

Nye (2011, s. 4), yukarıda sözü edilen güç dengesini " boyutlu karmaşık bir satranç tahtası"na benzetmiş ve bu satranç tahtasının st kısmına sert gücü, bir alt kısmına ekonomik gücü yerleştirmiş; en alt bölümü ise devlet kontrolünün daha az bulunduğu *uluslar ötesi ilişkiler diyarı* şeklinde ifade etmiştir. Nye (2011, s. 4), bir devletin uluslar ötesi ilişkiler diyarındaki mevcut potansiyelinin onun yumuşak gücünü oluşturduğunu belirtmiştir. Uluslar tesi ilişkiler diyarında karmaşıklık gibi gözüken durumun sebebi ise gücün devletler arasında sürekli el değiştirmesinden ziyade, devlet dışı aktrlerin g dağılımına dahil olmasıdır ki bu konu ilerleyen bölümlerde irdelenecektir.

Sonuç olarak, günümüzde akıllı güç, mevcut gücün en st seviyeye çıkarılmasını ifade etmemektedir. Akıllı güç, diğer devletlerin gücünün arttığı ve uluslararası aktrler arasında g dengesinin sürekli değiştiği bir ortamda, mevcut güç kaynaklarının hedefler doğrultusunda stratejik planlamayla bütünleştirilmesidir (Nye, 2011, s. 69). Taraflardan biri sadece yumuşak gücüne odaklanıp, güvene dayalı olarak sert gücünden vazgeçer; diğeri ise bir yandan sert gücüne yatırım yapmaya devam ederse; sert gücünden vazgeçen taraf zamanla kaybeden taraf olacaktır (Nye, 2011, s. 14). Bu bakımdan her iki gücün doğru stratejilerle kullanılması (akıllı güç), küreselleşme süreçleriyle oldukça zor ve karmaşık bir hale gelmiştir.

1.1.2. Küreselleşme Çerçevesinde Yumuşak Güç

Bu çalışmanın odağında bulunan yumuşak gücün, -yukarıda da söz edildiği gibi- diğer güç türlerinden nispeten daha yeni, az maliyetli ve genellikle etkili olması nedeniyle, günümüzde uluslararası aktörlerce ilgi gördüğü söylenebilir. Bu başlıkta; yumuşak gücün küreselleşme süreçleriyle yakın ilişkisi sebebiyle öncelikle; küreselleşme kavramı tanımlanarak küreselleşmenin güç dengelerini nasıl değiştirdiğinden bahsedilecektir. Sonrasında Joseph Samuel Nye tarafından geliştirilen yumuşak güç kavramı tanımlanacak; yumuşak gücün özellikleri, unsurları ve uygulama stratejileri ana hatlarıyla ele alınacaktır.

Küreselleşme kavramı, literatürde farklı perspektiflerden sıklıkla değerlendirilmiştir. Bu durum bilgiye erişim açısından avantaj sağlarken bilgi karmaşası riski de yaratmaktadır. Bu sebeple, konunun dağılmaması için küreselleşme kavramının neyi ifade ettiği üzerinde kısaca durulacaktır. Öncelikle küreselleşme kavramının bilinen anlamı, “Dünyadaki farklı kültürlerin ve ekonomik sistemlerin, gelişmiş iletişim araçlarını kullanarak çok uluslu şirketlerin etkisiyle birbirine bağlı ve benzer hale gelmesi”dir (Oxford Learner's Dictionaries, 2021). Küreselleşme kavramı, ilk kez 1960’lı yıllarda “global köy” şeklinde ifade edilse de (Elçin, 2012) öncesi dönemlerdeki teknolojik sıçramalar (Sanayi Devrimi gibi) sonuçları bakımından küreselleşmeyle ilişkilendirilmiştir (Kıvılcım, 2013, s. 221). Nitekim Malcolm Waters, üçüncü bin yılda da yaşanacak değişimlerin küreselleşmeyi ifade edeceğini belirtmiştir (Aslanoğlu’dan aktaran Açıkgöz, 2006). 20. yy’ da yaşanan teknolojik gelişmelerin akabinde, özellikle 1980 sonrasında küreselleşme kavramına ilgi artmıştır (Bayar, 2008, s. 27). Sözlük anlamıyla yaklaşık iki satırda ifade edilen küreselleşme kavramı, çok boyutluluğu ve dinamikliğiyle tam bir kalıba oturtularak tanımlanması zor bir kavramdır. Küreselleşme, sürekli yaşanan teknolojik devrimler sebebiyle toplumları birbirlerine benzetirken aynı zamanda sürekli birbirlerini dönüştüren; ekonomik, sosyal, siyasal, hukuki, kültürel vb. alanlarda öngörülmesi pek mümkün olmayan çok çeşitli sonuçlar içeren, karmaşık bir süreci ifade etmektedir. Şöyle ki; Teknolojik gelişmeler, iletişim ve ulaşım maliyetlerini ucuzlatmış; böylece birbirinden uzak mesafelerdeki toplumları birbirlerine yakınlaştırmıştır. Ayrıca erişimin kolaylaşması, ekonomik çıkarlar

doğrultusunda doğrudan yabancı yatırım, ithalat-ihracat gibi uluslararası ticaret faaliyetlerini arttırmıştır. Bu durum, gelişmiş ülkelerin gelirlerini arttırırken, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerin kısa vadeli kalkınmalarını desteklemiştir. Gelişen bu ticaret, zaman içerisinde devletlerin bağımsız karar almasının önündeki engel olmuştur. Kısa vadede uygulanan kazan-kazan politikaları, uzun vadede ülkeleri birbirlerine bağımlı hale getirmiş; bu durum, devletlerin alacağı her kararın dünya genelini etkilemesine yol açmıştır.

Kültürel, ekonomik ve sosyal alanlardaki entegrasyonlarla birbirlerine bağımlı hale gelen devletler, isteklerini gerçekleştirebilmek için barış ortamını korumak zorunda kalmışlardır. Robert Keohane ve Joseph S. Nye (1972'den aktaran Gürkaynal&Yalçiner, 2009, s. 79) devletlerin, karşılıklı bağımlılıklar¹ sebebiyle sert güç kullanımından kaçındıklarını belirtmiş; bu durumu Fransa'nın "her yönde savunma" stratejisinden ve Kanada'nın ABD ile savaşa girme planlarından vazgeçmeleriyle örneklendirmiştir. Ülkelerin birbirlerine bağımlılıklarının artması küreselleşmenin karanlık bir yüzü gibi görülse de devletleri barış ortamını korumak zorunda bırakması, pozitif bir yönelim olarak değerlendirilebilir.

Sözü edilen gelişmeler silsilesi, devletleri hedeflerine ulaşmak için sert güç uygulamaktan kaçındırılmış, yumuşak güce yöneltmiştir. Küreselleşme süreçleriyle günümüzde uluslararası ilişkilerde ön plana çıkan güç, yumuşak güçtür. Joseph S. Nye, "Yumuşak Güç" kavramını ilk kez 1990 yılında "Bound to Lead" adlı kitabında kullanmıştır (Yıldırım, 2015, s. 128). Nye (2004, s. 24) yumuşak gücü, askeri güç (sopa) veya ekonomik yaptırımlar (havuç) kullanarak diğerlerinin fikirlerini değiştirmeye zorlamadan dünya siyasetinde gündem yaratma ve onları kendine çekebilme yeteneği şeklinde ifade etmiştir (Nye, 2004, s. 24). Şöyle ki; yumuşak gücün temelinde ülke çekiciliği yatmaktadır. Bir birey/toplum/devlet, herhangi bir sert güç unsuru olmadan, kendi isteğiyle karşı tarafı destekleyebiliyorsa, orada çekicilik ve yumuşak güç etkilidir. Yumuşak güç, bir devletin dünya siyasetinde arzuladığı sonuçlara ulaşabilmek için kendi değerlerini ve cazibesini arttırabilme

¹ Bu noktada belirtilen karşılıklı bağımlılık, Keohane ve Nye tarafından geliştirilen bir kavramdır. Detaylı bilgi için Power and Interdependence kaynağına bakınız.

yeteneğidir. Cazibe (çekicilik), başkalarının tercihlerini hayranlık uyandırarak etkileyebilme becerisidir. Devletler, savunduğu değerlerin diğer devletler tarafından kendi isteğiyle kabul edilmesinin, çok daha az maliyetli olduğunu keşfetmişlerdir. Bu durum devletlerin, yumuşak güçle daha çok ilgilenmesini sağlamıştır (Nye, 2004, s. 24-27).

Nye (2004, s. 24-27), bir ülkenin yumuşak güç öğelerini; kültür, siyasi değerler ve dış politika olarak belirlemiştir. Devletler; değerlerine, refah seviyesine, sunduğu ürün ve teknolojilerine, ekonomik gelişmişliğine, fırsatlarına ve kültürüne karşı hayranlık uyandırabilirse hedeflerine daha fazla maddi manevi girişimde bulunmadan kendiliğinden ulaşabilecektir. Nitekim, yabancı bir ülkede yatırım yapmak isteyen yatırımcılar, ekonomik getirinin yanı sıra toplumun kültürü, yabancılara karşı tutumu, çalışanların eğitim seviyesi gibi özellikleri de dikkate almaktadır. Burada ekonomik getirinin dışındaki etmenler, ülkenin sahip olduğu cazibe unsurlarını ifade etmekte ve iktisadi açıdan eşit seviyedeki diğer ülkelerden farklı kılmaktadır.

Nye, The Future of Power isimli kitabında yumuşak gücün özelliklerini belirtmiş; yumuşak gücün uluslararası ilişkiler teorisi olmadığını ve gücün bir çeşidi olduğunun altını çizmiştir. Yumuşak gücü sadece uluslararası sistemin meşru aktörü görülen devletler değil; sivil toplum kuruluşları, küresel şirketler ve hatta terör örgütleri kullanabilmektedir. Yumuşak güç, soyut kavramlarla ilgilenmekte ve üzerine güç uygulananın düşüncelerini etkileme ve belirleme faaliyetlerini içermektedir.

Yumuşak gücün uygulanışında birtakım sorunlar yaşanabilmektedir. Nye (2011, s. 32), hedef toplumun çok iyi tahlil edilmesi gerektiğini ve o toplum yapısına uygun stratejiler uygulanması gerektiğini belirtmiş; bu durumu, Hollywood filmlerinde vurgulanan özgürlük temasının Orta Doğu'da ve Avrupa'da birbirinden farklı algılanmasıyla örneklendirmiştir. Diğer önemli bir nokta ise; teknoloji çağının uluslararası aktörlere hızlı karar alarak planlarını uygulamaya zorlamasıdır. Fakat yumuşak güçle hedefe ulaşmak zaman almakta ve geç sonuç vermektedir. Yukarıda belirtilen özellikler; yumuşak gücün - daha az risk barındırsa da- sert güce oranla

uygulanışının daha zor; kaybedilmesinin ise oldukça kolay olabileceğini göstermektedir (Nye, 2011, s. 29).

Alanın uzmanlarından ve bir süre Avrupa Birliği Bakanı görevinde bulunan Beril Dedeoğlu (2011'den aktaran Aydoğan & Aydın, 2011), günümüzde devletlerin uluslararası ilişkilerinin dizaynında, askeri gücünü arka planda tutarak yumuşak gücünü ön plana alması gerekliliğinin altını çizmiştir. Devletler, bünyesindeki askeri gücü karşı tarafa doğrudan göstermemeli; fakat karşı tarafın ondan haberdar olmasını sağlamalıdır. Bu noktada dengeli davranmak zor görünebilir; lakin yumuşak gücün olumsuz neticelerinin, sert güce göre çok daha az olması, onu tercih edilebilir kılmaktadır. Yumuşak güç, kesin kazanç elde ettiremeyebilir; ama oluşabilecek zararı büyük oranda önlemektedir. Nitekim, sert güç uygulandığında sonuçları hakkında yapılan öngörülerle sonuçlar zaman zaman birbirini tutamadığı gibi kesin zaferle sonuçlanacağına emin olunan bir süreç tam tersini yaşatabilmektedir. Yumuşak güçte böyle bir durum yoktur ve uzun vadede mutlaka kazandırmaktadır (Aydoğan & Aydın, 2011). Bir üst bölümde sert ve yumuşak güç ayrımına değinilmiş olsa da Dedeoğlu'nun bu ifadeleri, yumuşak gücün özelliklerini vurgulaması bakımından önemlidir.

Nye (2011, s. 32), yumuşak gücün uygulanışının doğrudan ya da dolaylı şekilde gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Farklı devlet temsilcilerinin bulunduğu bir görüşmede, bir devletin diğerlerini bir ülkeye yardım yapılması konusunda ikna etmesi, yumuşak gücün doğrudan kullanımına örnektir. Yumuşak gücün dolaylı kullanımında, öncelikle hedef ülke halkının etkilenmesi amaçlanmaktadır. Daha sonra etkilenen halkın, kendi devlet yöneticilerinin kararlarını etkilemesi beklenmektedir. Dolaylı uygulanan yumuşak güç, algıların yönetimiyle ilgilendiğinden uygulanışı görece daha zor bir yöntemdir.

Bir önceki paragrafta belirtildiği üzere Nye (2011, s. 32), dolaylı ya da doğrudan uygulanan yumuşak gücün üç temel stratejiden yararlanması gerektiğini belirtmiştir. Bunlardan ilki; bir devletin, diğer devletlerin en baştaki tercihlerini aksi yöne çevirebilmektir. Eğer devlet, bunu sert gücüyle sağlayacaksa kuvvet veya maddi unsurlardan yararlanmakta; yumuşak gücüyle sağlayacaksa cezbetmeyi ve ikna

etmeyi kullanmaktadır. İkinci strateji, gündemi değiştirip yeniden oluşturmaktır. Devlet, bunun için sert gücünü tercih ederse kuvvet ve maddi yaptırım kullanmakta; yumuşak gücünü seçerse, kendi istediği gündemi cazip göstererek karşı tarafında istemesini sağlamaktadır. Sonuncu strateji diğerlerinin tercihlerini şekillendirme becerisiyle ilişkilidir. Devlet bunun için sert güç uygulamaya yönelirse kuvvet ve maddiyatı kullanırken; yumuşak güç, istenileni cazip bir şekilde gösterip, belli örgütlerden destek alarak karşı tarafın tercihlerini en başından şekillendirmesidir (Nye, 2011, s. 32). Etki yaratmanın temel faktörleri olan hoşgörü, beceri, samimiyet ve çekicilik burada önem kazanmaktadır. Bu faktörler geliştirilebildiğinde yumuşak güce dönüşmektedir. İkna etme yöntemi, hedeflenen sonucun olumlu taraflarını ön planda tutarken olumsuz yanlarını gizlemeyi gerektirmektedir. Bu noktada hedeflenen sonucun sadece olumlu yanlarının anlatılması, karşı tarafta propaganda hissi yaratmakta ve ikna ediciliğini azaltmaktadır (Nye, 2011, s. 32). Öte yandan devletler, rakip devletlerin çekim gücünü ve meşruiyetini azaltmayı hedefleyebilmekte; bu doğrultuda istihbarat kuruluşları, değişim ve eğitim programları, diplomasi gibi araçlardan yararlanabilmektedir (Nye, 2011, s. 33).

Sonuç olarak küreselleşme süreçlerinde; ekonomiler, toplumlar iç içe geçmiştir. Süreçlerin bütünleştiği bu entegrasyon, uluslararası ilişkiler alanını çok daha fazla karmaşıktırıştır. Küreselleşme süreçleri, meydana getirdiği bütünleşmenin yapı taşlarını dahi değiştirmiş; uluslararası ilişkilerin yürütülüş şeklini ve bu süreci yöneten aktörleri dönüştürmüştür. Bu durum, gücün uygulanmasında yeni bir yöntem geliştirmiştir. Çoğunlukla uygulanan sert güç, yerini yumuşak güce bırakmıştır. Yumuşak güç, tehdit ya da ödülden ziyade hayranlık uyandıran, merak ettiren, parçası olunmaya çalışılan, zihin yapısını şekillendiren, manevi kaynaklara dayanmaktadır. Yumuşak güç kaynakları, uygulanacak politikalara ortam hazırlamak üzerine çalışmaktadır. İstenen sonuçlara ulaşılması bazen yıllar almaktadır (Nye, 2004, s. 143).

1.2. KAMU DİPLOMASİSİ

1.2.1 Diplomasi Kavramı

Kamu ve diplomasi kavramlarını birlikte anlamlandırabilmek için öncelikle diplomasi kavramının neyi ifade ettiğini belirlenmelidir. Genel bilinen anlamıyla diplomasi, yabancı bir ülkede veya uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme eylemi ve sanatıdır. Diplomasinin diğer bir tanımı, devleti temsilen görevlendirilmiş kişilerin başka bir ülkede, kendi ülkesinin çıkarları doğrultusunda önceden planlı, barışçıl faaliyetleri yerine getirmek ve o ülke hakkında bilgi edinip kendi ülkesine raporlamak amacıyla belli bir süreyle bulunmasıdır (Anderson, 1993, s. 3). Fakat bu tanıma, hükümetin kararlarını diğer ülkelere iletilmesi ve kabul ettirilmesi süreçlerini ilave etmek yerinde olacaktır.

Diplomasi, bir ülkenin bünyesindeki ulusal güç unsurlarını ve menfaatlerini etkileyen sorunlar meydana geldiğinde en üst etkiyi sağlayabilmektir (Arı, 2011, s. 147). Nitekim devletlerin dış politikaları, diplomasi aracılığıyla (hükümeti temsil eden yetkililerin diğer ülkelerin temsilcileriyle görüşmeleri şeklinde) gerçekleştirilmektedir. Diplomasi, tarafların birbirlerini eşit muhatap aldıkları ikili veya çok taraflı temasları kapsamaktadır (Sönmezoğlu, 2005, s. 226). Diplomaside amaç, dış politikada meydana gelen problemlerin barışçıl yöntemlerle ve müzakerelerle, zaman zamanda gizli görüşmelerle çözülmesidir (Giddens, 2005'ten aktaran Karaağaç, 2019, s. 69).

Diplomasinin uygulanış şekli zamanın gerekliliklerine göre sürekli değişmiş; uygulanışında yeni yöntemler geliştirmiştir. Günümüzde çok kutuplu yenedünya sisteminde, ön plana çıkan diplomasi çeşidi bireyinde söz sahibi olduğu kamu diplomasisidir. Bir ülke halkının tümünü ifade kamu, günümüzde diplomatik faaliyetlerde rol alarak uluslararası ilişkilere yön vermektedir. *Kamu Diplomasisi, küresel barış ve bu sürece giden yoldaki taşları döşeyen karşılıklı anlama ihtiyacı içinde bulunduğumuz yüzyılda sadece devletleri temsil eden diplomatlara bırakılamayacak kadar önemlidir* (Çevik, 2016, s. 31).

1.2.2 Kamu Diplomasisi

Son yıllarda literatürde popüler bir kavram olan kamu diplomasisi, yukarıda açıklanan diplomasi kavramının dönemin gerekliliklerine göre kendine yeni bir yöntem geliştirmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu başlık altında, kamu diplomasisinin tanımına ve diplomasiden ayrımına kısaca değinilecektir.

Bir ülkenin yumuşak gücünün uygulanması ve etkili hale getirilmesi için en çok kullanılan yöntemlerden olan kamu diplomasisi, alanın uzmanları tarafından literatürde farklı açılardan ele alınmıştır. Jarol B. Manheim (1990'dan aktaran Yağmurlu, 2007, s. 13) kamu diplomasisini, *devletlerin, uluslararası kamuoyunu veya seçkinlerin düşüncelerini ülkelerinin çıkarları doğrultusunda etkileme çabaları* olarak belirtmiş; Gyorgy Szondi (2008, s. 8) ise *yabancı izleyicilere yönelik duygu veya zihinlerinde değişim yaratmak için uygulanan hükümet kaynaklı iletişim* şeklinde tanımlamıştır. Hans Tuch (1990'dan aktaran Köksoy, 2015, s. 45) kamu diplomasisini daha detaylı değerlendirmiş; devletlerin yabancı toplumlara yönelik ulusal fikirlerine, değerlerine, kültürlerine, kurumlarına, amaçlarına, politikalarına karşı algı geliştirmeye yönelik iletişim süreci şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekilde Gifford D. Malone (1988'den aktaran Szondi G. , 2008, s.7) kamu diplomasisini tanımlarken; yabancı toplumların düşüncelerini etkilemek için iletişimin önemini vurgulamıştır. Akademisyenlerin tanımlamalarından hareketle kamu diplomasisinin iletişimle yakın ilişkisi olduğu söylenebilir. Bu durumda, iletişimin temel prensibi olan ikna, itibar ve uzun vadeli ilişki yönetimi ülkelerin hedefledikleri dış politika sonuçlarına ulaşmak için ön plana çıkmaktadır (Şahin & Çevik, 2015, s. 4).

Bu noktada; kamu diplomasisinin geleneksel diplomasiden ayrımına kısaca değinilmelidir. Geleneksel diplomaside, aktör konumundaki devletler birbirlerini etkilemeye çalışırken kamu diplomasisinde uluslararası aktörler uluslararası alanı dış ülkelerdeki kamu aracılığıyla şekillendirmektedir (Cull, 2009, s. 12). Kamu diplomasisi, diplomasinin ulaşamadığı kişilere ulaşmayı amaçlamaktadır (Gonesh & Melissen, 2005, s. 5). Geleneksel diplomaside aktör kendi dengiyle ilişki kurarken kamu diplomasisinde asimetrik yönlü ilişki bulunmaktadır (Daoudov, 2021).

Genel anlamıyla kamu diplomasisi; devletlerin, yabancı toplumları etkileyerek onların da kendi karar alıcılarını etkilemesinin sağlanması yönünde kurulan stratejik iletişimlerdir. Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasiden süreçleri yöneten aktörler ve yürütülen faaliyetler bakımından ayrılmaktadır. Kamu diplomasisine yönelim 2000’li yıllarda artmış olsa da uygulamalarına daha eski zamanlarda rastlanmaktadır.

1.2.2.2. Tarihsel Süreçte Geleneksel ve Yeni Kamu Diplomasisi

Geleneksel ve yeni kamu diplomasinin tanımları ve birbirlerinden farkları tarihsel süreçte belirginleştiği için tek başlık altında ele alınacaktır. Kamu diplomasisinin geçmişten günümüze dek uygulanışında yaşanan gelişmelerin, nasıl geleneksel-yeni ayrımına yol açtığı incelenecek ve her iki başlığın tanımlamaları literatür taramalarıyla değerlendirilecektir.

Kamu diplomasisi kavramı, ilk kez 1965 yılında Edmund Gullion tarafından kullanılsa da (Say, 2015, s. 23) uygulamaları Birinci Dünya Savaşı yıllarına dayanmaktadır. Devletler, bahsi geçen savaş sırasında, kendi ülkelerinin itibarını arttırırken karşı tarafın itibarını olumsuz yönde etkilemeyi amaçlamışlardır (Mor, 2007, s. 663). Birinci Dünya Savaşı’nda yumuşak güç kullanımına yönelik girişimler artmış, hükümetlerin bazıları kendi propagandalarını yapmak için bürolar kurmuşlardır (Nye, 2004, s. 145). Bu dönemde, ABD Başkanı Woodrow Wilson’un, yapılan diplomatik görüşmelerin halk ile paylaşılması gerektiğini savunması, kamu diplomasisi açısından önemli bir dönüm noktasıdır (Gürbüz, 2002, s. 90). Wilson bu doğrultuda, Kamu Bilgilendirme Komitesini kurmuştur. Bu komite “Amerikancılığın Temel İlkeleri” üzerine broşürler dağıtmış; haber ajansı kurarak filmler üzerinden Amerikan ideolojilerinin reklamını yapmıştır (Nye, 2004, s. 145). Türkiye’de de ilk kamu diplomasisi faaliyetleri benzer tarihlere dayanmaktadır. Kurtuluş Savaşı döneminde haksız yapılan işgallerin, halka ve dünyaya duyurulması amacıyla 6 Nisan 1920’ de Anadolu Ajansı kurulmuştur (Anadolu Ajansı).

Birinci Dünya Savaşı döneminde uygulanan ilk kamu diplomasisi faaliyetleri, bireyin dış politikayla ilgili bilgi sahibi olması gerektiğinin önemini fark etmesi ve diplomasinin sadece devletleri ilgilendiren bir olgu olmadığını anlaması bakımından

önemlidir. Böylece diplomasi, toplumların fazlasıyla ilgilendiği bir alan olma özelliği kazanmıştır (Tuncer, 1995, s. 63).

İkinci Dünya Savaşı yıllarında, devletlerin kamu diplomasisi faaliyetlerini yoğun bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Naziler ve Bolşevikler, fikirlerini dünyaya duyurabilmek amacıyla radyodan sıklıkla yararlanmışlardır (Nye, 2004, s. 146). ABD, bu propagandalardan halkını koruyabilmek için “Smith-Mundt Yasası”nı çıkarmış; böylece diğer ülkelerin yayınlarının kendi ülkelerinde yayınlanmasını engellemiştir (Örmeci, 2015). Savaşın ardından Avrupa, kendini onarma dönemine girmiş; dünya genelinde ABD ve SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) iki önemli güç olarak kalmıştır. Bu dönemde, iki kutup birbirini yenilgiye uğratabilmek için doğrudan savaşmamış; silah yerine diplomasi, ekonomi, kültür, siyasi düşünceler, askeri teknolojiler ve propaganda gibi yöntemleri kullanmışlardır (Langlois, 2000’den aktaran Yıldırım, 2015, s. 100). Zamanla kaybeden taraf SSCB olmuş; Nye (2004, s. 151) bu durumu, SSCB’nin Amerikan kültürüne ayak uyduramaması ve Batı kültürüne ait görüntülerin SSCB’ye aktarılmasını engelleyememesiyle ilişkilendirmiştir. ABD, SSCB’nin dağılmasıyla amacına ulaşmış; 11 Eylül Saldırılarına kadar kamu diplomasisi faaliyetlerine daha fazla yatırım yapmaya gerek görmemiştir (Nye, 2004, s. 151).

Yukarıda bahsedilen kamu diplomasisi faaliyetleri benzer uygulamalarla 21. yüzyıla kadar devam etmiş ve Szondi (2009, s. 305) bu dönemi, *geleneksel kamu diplomasisi* olarak adlandırmıştır. Nancy Snow (2009’dan aktaran Yağmurlu, 2007, s. 13), *devletlerin küresel kamuyla konuşması* olarak ifade ettiği geleneksel kamu diplomasisini; ulusal dış politikayla ilgili destek kazanabilmek için bilgi verme, etkileme ve ilgi çekmeye yönelik faaliyetlerin uygulanması şeklinde tanımlamıştır. Szondi (2008, s. 11) ise geleneksel kamu diplomasisini, devletlerin mali kaynaklarını ve iletişim araçlarını kullanarak, yabancı toplumlara ideolojilerini, çıkarlarını, enformasyonunu tek yönlü aktarımla empoze ettiği, geri bildirimin önemsenmediği, karşılıklı etkileşimin olmadığı, propaganda ve tanıtım faaliyetleri şeklinde ifade etmiştir.

Geleneksel kamu diplomasisi faaliyetleri durağan bir şekilde 11 Eylül 2001’de ABD’de yaşanan İkiz Kuleler’e saldırı olayına kadar sürdürülmüştür. Bu olay, kamu diplomasisine yeni bir boyut kazandırmış; ABD, uluslararası alanda tek güç olmadığını fark ederek kamu diplomasisiyle daha fazla ilgilenmeye karar vermiştir. Bu terör olayı, Afganistan’ın işgali ve Irak Savaşı, ABD’ye askeri süper güç olmasının, saldırıya uğramasını veya savaşta başarısız olmasını engelleyemeyeceğini göstermiştir (Arı, 2011, s. 177). Asvin Gonesh ve Jan Melissen (2005, s. 3) benzer şekilde, kamu diplomasisinin artan ivmesini, Soğuk Savaşın sona ermesi, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’deki saldırılar ve Asya ekonomilerinin yükselişinin uluslararası alandaki güç dengelerini değiştirmesine bağlamıştır.

2001’den sonraki yeni kamu diplomasisi döneminde, uluslararası ilişkilerin yönetimine meşru aktör kabul edilen ulus-devletin yanında yeni aktörler dahil olmuştur. Uluslararası ortamda devletler, dış politikalarını yürütürken kullandığı resmi diplomatik kanallar dışında birey, grup, şirket gibi yeni kanalları devreye sokmuşlardır. Nicholas J. Cull’un (2009, s. 13-14) eski(geleneksel) ve yeni kamu diplomasisi yaklaşımları incelendiğinde; eski kamu diplomasisinde uluslararası aktörün sadece devlet olduğu, yeni kamu diplomasisinde uluslararası sisteme devlet dışı aktörlerin katıldığı, ayrıca ilişki kurma ve kişilerarası iletişimin önem kazandığı görülmektedir. Kısaca yeni kamu diplomasisi, devletlerin yeni aktörlerle birlikte hedef kitleyi ve karar alıcıları olumlu yönde etkileyerek milli çıkarların sağlanması yönündeki faaliyetler şeklinde tanımlanabilir (Karadağ, 2016, s. 25). Nye (2004, s. 152), sözü edilen yeni aktörleri detaylandırmıştır. Şöyle ki; teknolojinin gelişimi bilgiye erişimi kolaylaştırması bakımından oldukça değerlidir. Fakat bu gelişim, bilgiye olan ilginin azalmasına ve bilgi fazlalığına sebep olmuş; bu durum karmaşık bir ortam yaratmıştır. Bu yeni karmaşık düzende *Editörler* ve *kanaat önderleri* doğru bilgiye ulaşma konusunda yönlendirici olmaları sebebiyle yumuşak güç unsuru ve kamu diplomasisi aktörü haline gelmişlerdir (Nye, 2004, s. 152).

Yeni kamu diplomasisi, diğer tarafı dinleyerek onların gereksinimleri ve talepleri doğrultusunda uzun vadeli ilişki kurmayı hedeflediği için tek yönlü mesaj iletme odaklı geleneksel kamu diplomasisinden oldukça farklıdır. Jan Melissen (2011, s. 10), yeni kamu diplomasisini *temsil edilenlerin çıkarları* için bir ülkedeki

vatandaşlarla angajman, dialog ve karşılıklı iletişim kurma süreci şeklinde tanımlamış; bu sürece devletlerin yanı sıra devlet dışı ve yerel aktörlerin (halk) dahil olduğunu belirtmiştir. Gonesh ve Melissen (2005, s. 4) bu süreci, diplomasiinin toplumsallaşması olarak değerlendirmiş; kamu diplomasisinin görünürde ekonomik gelişmeyi hedeflediğini; fakat özünde ulusal kimlik yaratmanın ve kısa vadeli meseleleri çözüp dış politikada uzun vadeli amaçları gerçekleştirmenin yattığını belirtmiştir. Aynı akademisyenler (2005, s.4), kamu diplomasisinin fikirlerin oluştuğu ve davranışların şekillendiği ortamı etkilemeyi amaçladığını; bu sebeple kamu diplomasisinin diğer diplomasi türlerine göre daha etkili ve kalıcı olduğunu savunmuştur.

Genel hatlarıyla tanımlanan geleneksel ve yeni kamu diplomasisi kavramlarının uygulamada kullandığı araç ve yöntemleri bu paragrafın içeriğini oluşturacaktır. Cull (2009, s. 14) bu hususta; geleneksel kamu diplomasisinde iletilmek istenen mesajın yukarıdan aşağı yönde (aktörden yabancı kamuya doğru); yeni kamu diplomasisindeyse yatay ilişki yönünde gerçekleştiğini ve toplumların birbirleriyle ilişki kurmayı amaçladığını belirtmiştir. Mark Leonard (2002, s.8) benzer nokta üzerinde durmuş ve yeni kamu diplomasisini; diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini, halklarını anlayarak onlara kendi bakış açısını ve fikirlerini iletmek, eğer varsa yanlış algılamaları düzeltmek, ortak amaçlar doğrultusunda uygun alanları tespit etmek için ortaya konulan ilişki geliştirme yöntemi şeklinde ifade etmiştir. Cull (2009, s. 14), geleneksel ve yeni kamu diplomasisinde kullanılan araçların ayırımına dikkat çekmiş; geleneksel kamu diplomasisinde tek yönlü iletişimin radyo, gazete ve sabit telefonla; yeni kamu diplomasisinde interaktif iletişimin uydu, internet ve cep telefonlarıyla gerçekleştiğini belirtmiştir.

Kamu diplomasisi çalışmalarında farklı görüşlerde bulunmaktadır. Örneğin Bernard L. Simonin (2008, s. 24), kamu diplomasisinin öncelikli amacının ülkelerin imajını ve saygınlığını arttırmak olduğunu vurgulamış; Cull (2009, s. 13) günümüz kamu diplomasisinde, propagandanın yerini ülke markalama gibi pazarlama ve iletişim yöntemlerinin aldığını, prestij ve uluslararası imaj kavramlarının eskide kaldığını, onların yerine yumuşak güç ve markalama kavramlarının tercih edildiğini belirtmiştir. Rasmus K. Rasmussen ve Henrik Merkelsen (2012, s. 810) benzer

şekilde, yeni kamu diplomasisinin ulusların marka yaratmasına ve itibar yönetimine odaklandığını, genellikle devletlerin yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinin ulus markalamaya hizmet ettiğini belirtmiştir (Rasmussen & Merkelsen, 2012, s. 810).

Yukarıda vurgulandığı üzere; günümüz kamu diplomasisi faaliyetlerinde önemli olan bir kaç nokta vardır. Küreselleşme, uluslararası ilişkilerin yönetiminde ulus-devletin aktör görünürlüğünü azaltmış, yeni aktörlerin bu alanda önem kazanmasını sağlamıştır. Günümüzde ulus-ötesi şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, editörler, kanaat önderleri gibi fark yaratanlar ve hatta terör örgütleri bile uluslararası sistemde karar alıcıları etkileyebilen aktör konumuna ulaşmıştır. Gelişen teknoloji ve iletişim araçları, ülkeler arası sınırları ve engelleri kaldırarak toplumların doğrudan iletişim kurup örgütlenebilmelerini sağlamış; bu durum devletleri, karar alma süreçlerine toplumu da dahil etmeleri zorunda bırakmıştır. Nitekim kamu diplomasisi, yabancı toplumların birbirleriyle ilişki geliştirmesine odaklanmıştır. Devlet, diğer toplumlarla iletişim kurma sürecini doğrudan yürüten ana aktör değil; yeni aktörleri destekleyen ve yönlendiren, yabancı toplumlarla temas kurması yönünde teşvik eden ve bu durumu kendi lehine çevirebilen kurum konumundadır. Sonuç olarak, yeni kamu diplomasisinde başarıya giden yolda uluslararası aktörlerin, iletişim teknolojileri ve markalamadan yararlanarak doğru stratejiler belirlemeleri oldukça önemlidir.

1.2.2.3. Kamu Diplomasisi Stratejileri

Bu kısımda konuyla ilgili önemli çalışmaları bulunan akademisyenlerin farklı açılardan ele aldıkları kamu diplomasisi stratejilerinin nasıl planlanması gerektiğine dair incelemeleri derlenecek ve bu başlıkta başarılı kamu diplomasisi için neler yapılması gerektiği belirlenmeye çalışılacaktır.

Öncelikle kamu diplomasisine yönelik iletişim stratejilerini zaman yönünden değerlendiren Nye (2004, s. 154)'nin çalışması incelenecektir. Bu doğrultuda Nye (2004, s. 154) ilk adıma, yerel ve dış politikaların genel durumunun açıklanmasını içeren günlük iletişimleri yerleştirmiştir. Günlük iletişimlerde ön planda olan medyadır. Burada amaçlananlar; aniden ortaya çıkan problemleri çözmek, yanlış

veya eksik bilgilendirmeleri hızlı şekilde düzeltme yeteneğini geliştirmek ve yabancı basında yanlış veya olumsuz haber yapılmasının önüne geçmek (Nye, 2004, s. 154).

Aynı çalışmanın ikinci adımında stratejik iletişimler yer almaktadır. Burada verilmek istenen mesaj; siyasi veya reklam kampanyası gibi basit temalardan oluşmaktadır. Stratejik iletişim, bir yıllık süreyle belirlenen temanın markalaştırılması veya devletin bir politikasını ilerletebilmek için yapılan sembolik olaylar ve iletişimlerin planlanmasıdır (Nye, 2004, s. 155).

Üçüncü adım; aktörlerin yabancı toplumlarla bir yıldan daha uzun süreli ilişki geliştirmek için uyguladığı değişim programları, stajlar, seminerler, konferanslar gibi faaliyetlerdir. Eğer yabancı toplumlarla yakın ilişkiler kurulabilirse karşılaşılan sorunlarda karşı tarafın tolere etme kapasitesi artacaktır. Başarılı bir kamu diplomasisi için uygulanan iletişim stratejilerinin mevcut politikalarla uyumlu olması gerekmektedir. Bu noktada hedef kitleyi dinlemek ve anlamak çok önemlidir. Karşı tarafa sadece anlatmak yerine anlatma faaliyetini görsel eylemlerle ve sembollerle desteklemek gerekmektedir. Yüz yüze iletişim, en etkili yol olmasına rağmen internet üzerinden de pekiştirilirse daha etkili olunabilmektedir (Nye, 2004, s. 159). Nye'nin belirlediği kamu diplomasisi stratejileri, bir ülkenin çekiciliğini arttırıp daha etkili bir imaj yaratması açısından oldukça önemlidir. Bu üç adım gerektiğinde birbirlerini destekleyerek daha etkili sonuçlar elde etmeyi kolaylaştırabilir.

Leonard (2002, s. 10) kamu diplomasisinin kapsamını; siyasi, askeri, ekonomik, sosyal ve kültürel olduğunu belirtmiş; kamu diplomasisi stratejilerini etkileme yönü açısından proaktif, reaktif ve ilişki geliştirici olarak ele almıştır. Buradan hareketle söz konusu stratejiler; gündelik iletişim, saatler ve günleri; stratejik iletişim, haftalar ve ayları; ilişki geliştirme ise yılları kapsayan zaman dilimlerinden meydana gelmektedir.

Szondi (2008, s. 8), kamu diplomasisi faaliyetlerini, durum, iletişim, güç ve zaman olarak dört boyutta değerlendirmiştir. Durum, savaş veya barış halini kastederken, kamu diplomasisinde iletişim; tek yönlü(ikna) ve çift yönlü (ilişki kurma) olarak gerçekleşmektedir. Güç, amaçlanan sonuçları elde etme potansiyeli;

zaman ise uygulanan kamu diplomasisi faaliyetlerinin kısa, orta, uzun vadeli olmasıdır.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında; yeni kamu diplomasisinin barış döneminde istenilen sonuca ulaşmak için yumuşak güç odaklı ilişki kurmaya dayanan uzun vadeli faaliyetler olduğunu söylemek mümkündür (Sancar, 2016, s. 19).

Kamu diplomasisinde başarılı stratejiler geliştirmek için akademisyenlerin üzerinde durduğu diğer önemli bir nokta; kamu diplomasisinin, çoklu aktörlerin birçok hedef kitleyle ilişkisini içermesi sebebiyle, birbirinden farklı disiplinlerden destek almak zorunda olmasıdır. Şahin ve Çevik (2015, s. 10-11), kamu diplomasisini iletişim bilimleri, uluslararası ilişkiler, pazarlama ve siyaset bilimi gibi farklı alanların *ortaklaşa ahenk* içinde yürütüldüğünde daha gerçekçi politikalar belirlenerek *marjinal faydanın* arttırıldığı iletişim stratejisi olduğunu, bu sebeple yumuşak, sert ve akıllı güç, gündem belirleme, ülke ve şehir markalama, kültürel diplomasi, dijital diplomasi, değişim diplomasisi, dini diplomasi, sağlık ve spor diplomasisi gibi farklı disiplinlerin birlikte çalıştığını belirtmiştir. Söz konusu disiplinler; medya, gazete, radyo, televizyon, eğitim bursları, turizm projeleri, uluslararası festivaller, uluslararası spor ve sanat organizasyonları gibi araçlar kullanarak hedef kitleye ulaşmaktadır (Şahin & Çevik, 2015, s. 10-11). Eytan Gilboa (2008, s. 74), kamu diplomasisinin pazarlama, kamu görüşü, kültürel çalışmalar, medya, bilgisayar, teknoloji, psikoloji, sosyoloji, siyaset, uluslararası ilişkiler, diplomasi, tarih, halkla ilişkiler, markalama gibi birbirinden bağımsız alanların birlikte çalışması gerektiğini belirtmiştir. Szondi (2008, s. 1) benzer şekilde, kamu diplomasisinde farklı disiplinlerin entegre edilmesi gerektiğini ve disiplinler arası bir çalışma olduğunu belirtmiştir. Nitekim kamu diplomasisi stratejileri, - küreselleşmeyle birbirlerine entegre olan toplumlar gibi- birbirinden farklı disiplinlerin entegre ve işbirliği halinde olduğu takdirde istenilen sonuçlara ulaşacaktır.

Gonesh ve Melissen (2005, s. 7-13), uluslararası aktörlerin uygulayacağı kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarıya ulaşmasını farklı bir açıdan ele almış ve öncelikli hedefin yerel halkın gönlünü kazanmak olduğunu belirtmiştir. Söz gelimi bir

devletin, kendi halkına yönelik iletişim ve teknolojik altyapılara yatırımlar yapması hem halkın devlete hayranlığını arttıracak hem de onların yurtdışına erişimini kolaylaştıracaktır. Böylece halkın ulusal bağlılığının artması, ülkenin uluslararası alanda itibarına olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca yabancı ülke algılarını etkileyen faktörlerin çeşitliliği, hükümetin tek başına hareket etmesini yetersiz kılmış ve bu sebeple yurtdışındaki diğer aktörlerle işbirliğini gerektirmiştir. Melissen ve Gonesh (2005, s. 7-13), etkili bir kamu diplomasisi için hükümet yetkililerinden diğer aktörlere doğru sürekli bir bilgi akışı gerektiğini belirtmiş; bu doğrultuda devletin doğrudan temsilcilerine de yeni ve farklı görevler yüklemiştir. Söz gelimi elçilikler ve diplomatlar, birçok farklı kuruluşla işbirliğinde daha aktif çalışmalı, bürokratik dilin aksine yalın bir dil kullanarak genç jenerasyonu hedef almalı, medya ve interneti daha etkin kullanmalıdır. Burada amaç; şeffaflık, hesap verebilirlik, dürüstlük esaslarına dayalı “kurumsal hikaye” oluşturulması ve bunun doğru şekilde aktarılmasıdır. Kamu diplomasisinin kilit unsurunun güven olmasından dolayı bir ülkenin yurtdışındaki imajını korumak ve geliştirmek için diğer bakanlıklarla, iş dünyasıyla ve sivil toplumuyla aktif bir şekilde ilgilenmek gerekmektedir (Gonesh & Melissen, 2005, s. 7-13).

Melissen ve Gonesh (2005, s. 6-7), başarılı kamu diplomasisi için yürütülmesi gereken stratejileri beş başlık altında değerlendirmiş; öncelikle ikili ilişkinin analizinin yapılması gerektiğini belirtmiştir. İkinci aşama, kullanılacak temaların tespitinin ardından hedefleri belirlemek; üçüncü aşama, bu doğrultuda mesajların hangi gruplara hitap ettiğini tespit etmektir. Dördüncü aşamada, belirlenen gruplara ulaşmak için kullanılacak araçların tespiti ve son aşamada durum değerlendirmesi yapılması yer almaktadır. (Gonesh & Melissen, 2005, s. 6-7).

Sonuç olarak kamu diplomasisi stratejileri; Nye’nin belirttiği günlük iletişim, stratejik iletişim ve ilişki kurma süreçleri; Szondi ve Leonard’ın ifade ettiği zaman dilimlerine göre kısa, orta, uzun vade olarak ayrılmakta ve Çevik, Gilboa ve Szondi’nin bahsettiği birbirinden farklı birçok disiplinden yararlanılarak oluşturulmaktadır. Günümüzde, arzulanan sonuca ulaşabilmek için Nye, Szondi ve Leonard’ın da en çok üzerinde durduğu konu; hedef toplumla uzun vadeli ilişki kurmak için iletişim stratejilerinden yararlanmak ve bu süreçte tutarlılığı

koruyabilmektir. Melissen ve Gonesh, bu iletişim stratejileri uygulanırken adım adım nelerin yapılması gerektiğini belirleyerek kamu diplomasisi uygulayan yeni uluslararası aktörlere büyük kolaylık sağlamıştır. Kamu diplomasisinde tüm bu süreçleri organize eden genellikle devlet; uygulayan ise sivil toplum örgütleri, şirketler ve dernekler vb. kurumlardır. Kamu diplomasisi, bu aktörler tarafından belirlenen iletişim stratejileriyle çok çeşitli alanlarda uygulanabilmektedir.

1.2.2.4. Kamu Diplomasisinin Uygulama Alanları

Günümüzde kamu diplomasisi, toplumların ilgilendiği ve ilişkili olduğu her alana kendisini dahil edebilir veya o alanlardan yararlanabilir. Aynı zamanda kamu diplomasisi, uluslararası aktörlerin kendi stratejilerini farklı bakış açılarıyla uygulayabildikleri bir alandır. Bu başlıkta; kamu diplomasisinin hangi kanallar üzerinden hedef kitlesine ulaşabildiği sorusu akademisyenlerin incelemeleriyle yanıtlanacaktır.

Söz konusu alan üzerine detaylı çalışmaları bulunan Nicholas J. Cull, kamu diplomasisini dinleme, savunma, kültürel diplomasi, değişim programları diplomasisi, uluslararası yayıncılık, psikolojik savaş olarak altı uygulama alanına ayırmıştır. Bu doğrultuda dinleme, tüm kamu diplomasisi faaliyetlerinde uygulanması zorunlu kısımdır ve bir aktörün yabancı kamular hakkında bilgi toplama ve oradaki görüşleri inceleyip kamu diplomasisini bu görüşlere göre yönlendirmesidir. Yabancı bir kamuyla konuşmak yerine onları dinlemek esas olandır (Cull, 2009, s. 18). Kamu diplomasisinde savunma ile ifade edilen; belirli bir düşüncüyü veya politikayı yabancı kamunun da desteklemesini sağlamak için uluslararası iletişim araçlarını kullanarak uluslararası çevrenin yönetilmesidir. Büyükelçilik ve basın ilişkileri, bilgilendirme faaliyetleri ve dışişleri strateji bürosu faaliyetlerini kapsamaktadır. Savunma, kamu diplomasisinin tüm alanlarında bulunmaktadır ve tüm devletler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır (Cull, 2009, s. 19).

Kamu diplomasisi, toplumların gündelik hayatlarını hedeflediği için temelinde toplumların kültürüyle ilgilenmektedir. Bu sebeple, kamu diplomasisinin en fazla

uygulandığı alanın kültürel diplomasi olduğu söylenebilir. Zira Cull'un dışında pek çok akademisyende konuyu farklı açılardan ele almıştır.

Kültür, devletler tarafından yabancı halkları etkilemede önemli bir araç olarak her daim kullanılmıştır. Yumuşak gücün önemli unsurlarından görülen kültür; ülkelerin birbirlerine kendi değerlerini, geleneklerini, edebiyatını, tarihini vb. tanıtarak toplumlar arasında ilişki kurulmasını sağlamıştır. Kurulan bu ilişkiler, literatüre yeni bir diplomasi çeşidi olarak yansımıştır. Şöyle ki; kamu diplomasisi uygulayan devletlerin, kültürel değerlerden yararlanması kültürel diplomasiyi geliştirmiştir. Kültürel diplomasi, uluslararası sanat ve eğitim projelerinin yanı sıra ideolojilerin, gelenek ve göreneklerin, değerlerin değiş tokuşu sayesinde dış politikada istenilen etkiyi sağlayarak siyasi ve ekonomik kazanç elde edilmesidir (Yıldırım, 2015, s. 352). Cull (2008, s. 33) benzer şekilde; kültürel diplomasinin, bir aktör tarafından sahip olunan kültürel özelliklerin yabancı halklar nezdinde bilinirliğini arttırarak uluslararası çevreyi yönetme girişimi olduğunu belirtmiştir.

Devletlerin kurduğu enstitüler, vakıflar, kütüphaneler, araştırma merkezleri, zaman zaman sivil toplum kuruluşları (STK) ve özel şirketler çeşitli kültürel diplomasi faaliyetleri üretmektedir. Kültürel diplomasiye örnek kuruluşlar; British Council, Goethe Enstitüsü, İspanya Cervantes Enstitüsü, Çin'de Konfüçyüs Enstitüsü, Rus Kültür Enstitüsü ve Türkiye'de 2009 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsüdür. Bu enstitüler; kültürel alışverişi arttırmak, kendi ülkelerinin dilini, edebiyatını, sanatını, sahip oldukları kültürel özellikleri dünyaya en iyi şekilde tanıtarak etki altında bırakmak gayesiyle kurulmuşlardır (Ekşi, 2015, s. 350).

Kamu diplomasisini popüler kültürün en önemli araçlarından olan televizyon, dizi ve filmler açısından değerlendiren Çevik (2016, s. 396), bu programların devlet desteğiyle yabancı halklar tarafından izleniyor olmasına değinmiştir. Diğer toplumlarda izlenen dizi ve filmler aracılığıyla devletler hem kendi kültürlerini tanıtabilmekte hem de ekonomik getiri elde edebilmektedir. Çevik (2016, s. 396), bahsedilen konularda fayda sağlayan bu uygulamaların kültürel diplomasi faaliyetleri kapsamında değerlendirilebileceğini belirtmiştir.

Kamu diplomasisinin uygulandığı diğer bir alan eğitim ve değişim programlarıdır. Değişim programları diplomasisi; bir ülkenin, vatandaşlarını eğitim ve kültürel amaçlarla yurtdışına göndermesi veya aynı amaçlarla yurtdışından yabancıların gelmesini sağlayarak uluslararası çevreyi etkilemesidir (Cull, 2009, s. 20). Bu programlar; kişilerarası iletişim, dostluk ve anlayış geliştirme açısından iyi bir fırsattır. Eğitim ve değişim programları kültürel öğelerin tanıtılmasını sağladığı için aynı zamanda kültürel diplomasının kapsamında görülebilmektedir. Söz konusu programlar, diyalog kurmaya ve ilişki geliştirmeye katkı sağladığından çift yönlü bir kamu diplomasisi yöntemidir. Devletler, bu konuyla ayrıca ilgilenmekte ve desteklemektedir. Burada, kişinin gittiği yerde kendi ülkesinin güzelliklerini tanıtması, gelen kişinin ise ülkenin güzelliklerini kendisinin görmesi amaçlanmaktadır (Cull, 2009, s. 20). ABD'nin Fullbright akademik değişim programı, görece en büyük uluslararası değişim ve eğitim programı ve meslek örgütü olan NAFSA (Association of International Educators), Türkiye'de Erasmus, Farabi, Mevlana değişim programları uygulamadaki yansımalarıdır (Yıldırım, 2015, s. 170-172).

Büyük kitleleri peşinden sürüklemesi sebebiyle devletlerin önemseydiği bir diğer alan olan spor, günümüzde kamu diplomasisi uygulamalarındandır. Spor, toplumlar arası ilişkilerin kurulup güçlendirilmesinde, ülkelerin tanıtımında ve imajında büyük rol oynamaktadır. Aynı zamanda spor, geniş kitlelere erişimi sağlayan en kolay yollardandır. Bu nedenle devlet tarafından planlanmalı ve destek verilmelidir (Yıldırım, 2015, s. 189). NBA, Manchester United, Real Madrid gibi takımlar kendi ülkelerine hayranlık duyulmasını sağlamış, böylece marka değeri oluşturmuşlardır. Devletler; Olimpiyatlar, Dünya Kupaları, Voleybol-Futbol-Atletizm Şampiyonalarına ev sahipliği yapmak için birbiriyle rekabet etmektedir. Bu tür organizasyonlar tüm kitlelerin ilgisini üzerine çekerek, ev sahibi ülkeye kendini tanıtabilme olanağı sağladığından önemli bir kamu diplomasisi aracıdır.

Uluslararası yardım kuruluşları ve yürütülen yardım faaliyetleri insani diplomasi adı altında bir kamu diplomasisi uygulama alanıdır. İnsani yardımlar bir ülkenin sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel etkisini arttırma yöntemlerinin başında gelmektedir (Kalaycı & Koca, 2015, s. 158). Ekonomik büyüme, eğitim, sağlık

destekleri ve doğal afetler sonucunda oluşan zararların azaltılması amacıyla yapılan dış yardımlar, ülkeye diğer ülkeler nezdinde itibar ve prestij kazandırmakta; toplumlar arası ilişkilerin geliştirilmesinde büyük rol oynamaktadır. Bahsi geçen yardımlar; Türkiye’de TİKA (Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı), Kızılay, AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) gibi devlet kuruluşları ve STK’lar aracılığıyla da gerçekleştirilebilmektedir (Kalaycı & Koca, 2015, s. 158).

Toplumların birbirlerine temasında önemli rol oynayan diğer bir faktör olan din; kamu diplomasisi uygulama alanlarından görülmektedir (Özkan, 2015, s. 135). Askeri güç, diğer insanların hayatlarını kurtarmak, kendini koruyamayan masum insanların yanında olmak, çatışmalara son vermek gibi “asil” bir neden için kullanıldığında kamu diplomasisine hizmet etmektedir (Doğan, 2015, s. 296). Kamu diplomasisinin uygulandığı diğer alanlar ise sağlık, müzik, gastronomi, dijital diplomasi, görsel diplomasıdır (Sancar, 2016).

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler sebebiyle tüm kamu diplomasisi uygulama alanlarının mihenk taşı ise medyadır. Devlet ve devlet dışı aktörler tarafından yürütülen tüm kamusal faaliyetlerin, diğer toplumlara iletilmesi medya sayesinde gerçekleşmektedir. Melissen ve Gonesh (2005, s. 21) kamu diplomasisi için medyanın önemini, “Bir ülkenin medyada nasıl resmedildiği, medyada yer alan bir krizi nasıl ele aldığı ve çalışanlarını medyayla etkileşim için nasıl eğittiği, başarılı kamu diplomasisinin kritik unsurlarıdır.” sözleriyle vurgulamıştır. Medya ve internet, toplumları birbirlerine iyice yakınlaştırdığı için etkileme ve yönlendirme açısından geniş bir etkiye sahiptir (Yıldırım, 2015, s. 173). Toplumları birbirleri hakkında bilgilendiren medya, toplumların işbirliğinde bulunmalarını kolaylaştırması sebebiyle kamu diplomasisi açısından önemlidir. Aynı zamanda medya, uluslararası kamuoyunun algılarını yönetmek için de gereklidir. Bu sebeple doğru medya stratejilerinin ve politikalarının geliştirilmesi oldukça önemlidir (Yıldırım, 2015, s. 174).

Uluslararası yayıncılık, bir aktörün, yabancı halkı etkileyebilmek için radyo, gazete, televizyon, internet ve sosyal medya gibi medya araçlarını kullanmasıdır (Cull, 2009, s. 21). Aktörler, bu araçlar vasıtasıyla içerik oluştururken, içerikleri

istediği süzgeçten geçirerek uluslararası zemini yönetebilmektedir. En çok haberler uluslararası gündemi etkilemektedir (Cull, 2009, s. 21). Bu sebeple bir ülkenin sahip olduğu medya gücü o ülkenin yumuşak gücüdür (Sancar, 2015, s. 448). Bu yöntem diğer yaklaşımları desteklemekte ve tüm diplomasi türleriyle örtüşmektedir (Cull, 2009, s. 21) CNN, BBC, TRT, Al Jazeera gibi kanalların farklı ülkelere göre yayınları, devletler tarafından kullanılan önemli medya araçlarına örnektir.

Cull'un (2009, s. 22) ele almış olduğu psikolojik savaş, uluslararası istihbarat (bilgi edinme) kapsamında aktörün savaş sırasında hedefe ulaşabilmesi için karşı tarafla yapılan iletişim faaliyetleridir. Bu süreç, şeffaf bir şekilde ya da gizli olarak yürütülebilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda İngiltere'nin sahte Alman ordusu radyosu kurması bu duruma örnektir. Bu faaliyetleri, doğrudan kamu diplomasisinin içinde göstermek tartışmalı bir konudur (Cull, 2009, s. 22).

Yabancı toplumları etkileyebilmek amacıyla kamu diplomasisi yukarıda belirtilen farklı tüm alanlardan yararlanabilmektedir. Cull, söz konusu alanları en belirgin şekilde yararlanan ülkeleri ve uyguladıkları faaliyetleri aşağıdaki gibi kategorize etmiştir.

Tablo 1.1.: Kamu Diplomasisi ve Psikolojik Savaş'ın Temel Sınıflandırması

	Kamu Diplomasisinin Türü	Örnek Faaliyetler	En Belirgin Kullanan Ülkeler
I	Dinleme	Hedeflenmiş anketler	İsviçre
II	Savunma	Büyükelçilik basın ilişkileri	ABD
III	Kültürel Diplomasi	Devlet destekli uluslararası sanat turu	Fransa
IV	Değişim Diplomasisi	Çift yönlü akademik değişim programları	Japonya
V	Uluslararası Yayınçılık	Yabancı dilde kısa dalga radyo yayıncılığı	Britanya
	Psikolojik Savaş	Dezenformasyon	SSCB

Kaynak: Nicholas Cull, Public Diplomacy: Lessons from the Past, 2009, s. 24

Yukarıdaki şekil, kamu diplomasisinin uygulandığı alanları örneklendirerek somutlaştırması bakımından önemlidir. Cull (2009, s. 25) belirlediği kamu diplomasisi uygulama alanlarının, aynı amaca sahip olsalar da zaman dilimleri, bilgi akış (istihbarat) yönü, altyapı türü ve güvenilirlik kaynağı açısından birbirlerinden farklı olduğu noktalara değinmiştir. Şöyle ki; Dinleme ve savunma kısa vadeli uygulamalarken, uluslararası yayıncılık orta vadeli, kültürel diplomasi ve değişim programları uzun vadeli uygulamalardır. Dinlemede bilgi akışı analistlere doğru içeri yöndeyken diğer diplomasi yöntemlerinde dışarıya doğrudur. Her birinin üretim kaynağı farklıyken ortak amaca ulaşabilmek için hepsinin güvenilir kaynaklara dayanması gerekmektedir (Cull, 2009, s. 25).

Yukarıda vurgulandığı üzere; bu bölümü önemli yapan nokta, kamu diplomasisinin yaşamın her alanında karşımıza çıkabilmesidir. Kamu diplomasisi, doğrudan bilgi vermek yerine farkında olmadan etkilemeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple, bireyin günlük hayatındaki aktivitelerinde veya benimsediği olguların içindedir. Ayrıca, bu başlık altında incelenen kamu diplomasisi uygulama alanları, ikinci bölümün içeriğini oluşturacak olan yerel yönetimlerle kamu diplomasisi arasında bağ kurma açısından önemlidir. Çünkü kültür diplomasisi, müzik diplomasisi, sağlık diplomasisi, dans diplomasisi, gastrodiplomasi, dijital diplomasi gibi tüm uygulama alanlarına hizmet ederek bu alanları yönlendirebilen aktörler sadece STK'lar, şirketler ve ilgili hükümet kurumları değildir. Günümüzde tüm bu farklı alanları aktif kullanabilen örgütlerden biri de yerel yönetimlerdir.

1.3. YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU DİPLOMASİSİ İLİŞKİSİ

Buraya kadar incelenen konularda yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasında bir ilişki olduğu hissedilmektedir. Fakat anlam bulanıklığı olmaması için bu ilişkinin detayları ayrı bir bölüm başlığında açıklanması tercih edilmiştir. Bu doğrultuda; öncelikle konuyla ilgili genel bir değerlendirme yapılacaktır; akabinde yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Küreselleşme sürecinde “dünya kamuoyu”, devletlerin dış politika hedeflerini belirlerken ve uygularken görmezden gelemeyeceği kadar önemli hale gelmesinden

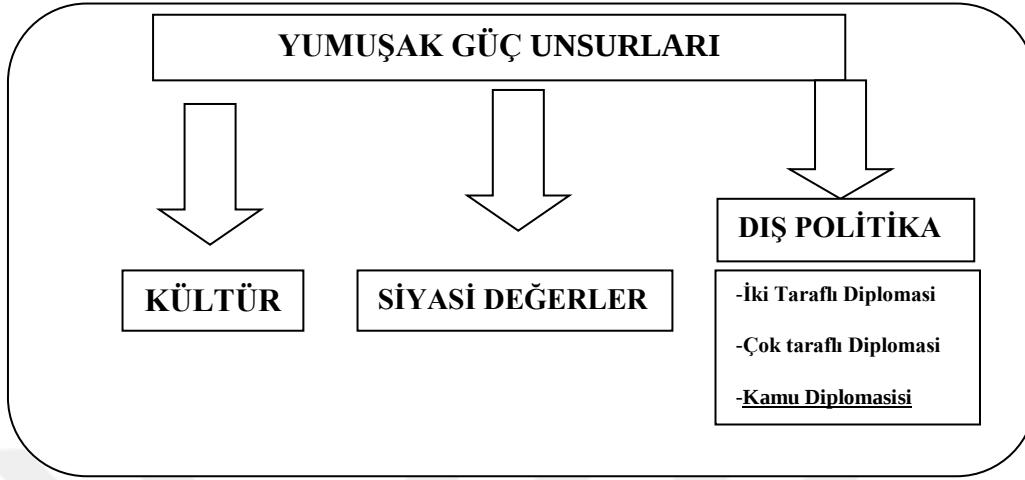
(Kalin, 2010) yukarıdaki başlıklarda bahsedilmiştir. Küreselleşme, uluslararası ilişkiler sistemini geliştirerek uygulanan güç şeklini değiştirdiği için toplumlar arasında kurulan ilişki yöntemlerine yeni seçenekler eklemiştir.

Nye (2011, s. 5), uluslararası siyasete bireyinde rol aldığı devlet dışı aktörlerin katılımını, enformasyon devriminin teknolojiye erişimi kolaylaştırması ve maliyetleri düşürmesiyle ilişkilendirmiştir. Yenidünya düzeninde, uluslararası alana çok sayıda aktörün dahil olması, devletlerin tüm gelişen olayları kontrol edememesine yol açmıştır. Güç, meşru aktörlerden kapsamı ve içeriği net olmayan yeni aktörlere kaymıştır. Küreselleşme süreçleriyle şirketlere veya kurumlara yapılan siber saldırılar çok büyük zararlara sebep olabilmekte; bir noktada olan bir virüs dünyanın her yerine hızlıca yayılabilmektedir. Günümüzde tek bir ülkeye ait sorundan bahsedebilmenin mümkün olmaması küreselleşmenin başka bir boyutudur (Nye, 2011, s. 5). Bir ülkenin sorunu kısa sürede diğer ülkelerin de sorunu olmaktadır. Dünya genelini ilgilendiren (küresel ısınma, iklim değişikliği gibi) sorunlarla tek başına mücadele edemeyen devletler, örgütlerle işbirliğine yönelmektedir. Tüm bu yaşanan gelişmeler *“Diğerlerine oranla üstünlükten ziyade diğerleriyle beraber toplam üstünlük”* anlayışına önem kazandırmıştır (Nye, 2011, s. 5).

Yukarıda vurgulanan gelişmelerle günümüzde diplomasi, sadece devlet temsilcilerinin görüştüğü ve karar aldığı bir platform olmaktan çıkmış, kamu diplomasisi gibi yeni bir yöntem geliştirmiştir. Kamu diplomasisi, diplomasinin sadece önemli bir parçası haline gelmemiş, geleneksel diplomasinin de farklı yürütülmesini sağlamıştır (Roberts, 2007’den aktaran Yıldırım, 2015, s. 122).

Yeni uluslararası düzende, devletlerle yukarıda belirtilen aktörler işbirliği yaparak, sahip oldukları yumuşak güç unsurlarını, kamu diplomasisi faaliyetlerini kullanarak pazarlamakta; böylece, hayranlık oluşturmayı amaçlamaktadır. Kısaca, *“Kamu diplomasisi, yumuşak gücün uygulamaya konulduğu bir mekanizma* (Cull, 2009).” şeklinde ifade edilmektedir. Yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasındaki ilişki aşağıdaki şekilde görselleştirilmiştir.

Şekil 1.2.: Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi İlişkisi

Kaynak: Yazar tarafından Joseph Nye'nin yumuşak güç unsurları sınıflandırmasından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Yukarıdaki şekilde Joseph Nye'nin sınıflandırdığı yumuşak güç unsurlarına kamu diplomasisi de eklenmiş; yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasındaki ilişkinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Şekil incelendiğinde; bir ülkenin farklı ülkeleri etkilemek için kültürünü, siyasi değerlerini ve dış politikasını kullandığı görülmektedir. Kamu diplomasisi, bir ülkenin yumuşak gücünü arttırabilmek için kullandığı dış politika araçlarından olması sebebiyle yumuşak gücün dış politika unsuruna dahil edilmiştir.

Gonesh ve Melissen (2005, s. 7), kamu diplomasisinin, bir ülkenin yumuşak gücünün korunması ve geliştirilmesine yönelik, devlet ve devlet dışı aktörlerin tüm faaliyetlerini kapsadığını ifade etmiştir.

Kamu diplomasisi, devletin bünyesindeki askeri ve ekonomik güçlerinin dışında yumuşak güç unsurlarının tespitini gerektirmektedir. Kamu Diplomasisi ve yumuşak güç arasındaki ilişki bir örnekle anlatılırsa; Türkiye yabancı ülkeler açısından sadece devlet başkanı, dışişleri bakanı ve diplomatların yaptığı açıklamalar veya aldığı kararlardan ibaret değildir. Yabancı toplumlara haberler aracılığıyla ulaşan bu diplomatik bilgilerin dışında, Türk toplumunun kültürü, idealleri, zevkleri, düşünce yapısı, misafirperverliği, hoşgörüsü, Türkiye'nin sahip olduğu doğal güzellikleri, kıyı ve tarihi şehirleri, ilgi gören gastronomisi, demokratik yapısı da bahsi geçen yabancı halkların zihinlerinde canlanmalıdır. Tüm bunlar, Türkiye'nin sahip olduğu yumuşak

güç unsurlarıdır. Bu unsurlar, dışışleri ve diğer aktörlerle birlikte karar alma ve uygulama sürecinde iyi stratejilerle pazarlanabilirse devlet; tehdit, yaptırım veya savaş ihtiyacı hissetmeden, algıları yöneterek istediğı sonuca kendiliğinden ulaşabilecektir. Nye, kamu diplomasisini bir ülkenin yumuşak güç araçlarını etkin bir şekilde kullanarak yabancı toplumları cezbetmesi şeklinde ifade etmiştir. Nitekim devletlerin sahip olduğu yumuşak güç unsurlarını belirleyerek bu unsurların yabancı toplumlara yönelik pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi süreçleri kamu diplomasisinin içeriğini ifade etmektedir.

2. BÖLÜM

ULUSLARARASILAŞAN YEREL YÖNETİMLER VE TÜRKİYE’DEKİ UYGULAMALARI

“Think globally, act locally”

Bu bölümde, yerel ve merkezi yönetim arasındaki ilişkinin küreselleşme süreçlerinde yaşadığı dönüşümler ve yerel yönetimlerin uluslararası siyasette devlet dışı aktör konumu incelenecektir. Öncelikle ilgili literatürde, yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini hangi kavramların ifade ettiği belirlenecek ve yerel yönetimle merkezi yönetim arasındaki yetki paylaşımı tartışılacaktır. Varılan sonucun akabinde yerel yönetimlerin diplomatik faaliyetlerinin genel özellikleri belirlenerek yumuşak güç ve kamu diplomasisiyle ilişkilendirilecektir. Bölümün son alt başlığını ise Türkiye’de yerel yönetimler ve uluslararası faaliyetleri oluşturacaktır.

2.1. Yerel yönetimler: Kavramsal İnceleme

Uluslararasılaşan² yerel yönetimler ifadesinden anlaşıldığı üzere yerel yönetimler, yetki ve sorumluluk alanlarında temizlik, su, kanalizasyon, yol vb. geleneksel ve yerleşik görevleri dışında uluslararası faaliyetlerde de bulunabilmektedir. Her ülkenin devlet teşkilatlanma yapısının, yasalarının, normlarının birbirinden farklı olması ve yetki paylaşım seviyelerinin birbirine eşit olmaması sebebiyle, literatürde yerel yönetimler ve bu yönetimlerin uluslararası faaliyetleri birbirinden farklı kavramlarla ifade edilmiştir. Bu çerçevede, net bir başlık altında incelemenin nisbi zorluğu nedeniyle mevcut değerlendirmeler incelenerek ortak bir tanım elde edilmeye çalışılacaktır.

Bu husustaki literatür çalışmaları 1980’li yılların başlarına kadar gitmektedir. Bu dönemde alanın öncülerinden Panayotis Soldatos, yerel yönetimlerin diplomasi

² Yerel yönetimler diplomasi yürütürken merkezi yönetimin iznine tabiyken doğrudan da merkezi yönetimle hareket etmemekte. Bu sebeple uluslararasılaşması ifadesi yerine ulus ötesileşmesi ifadesi de tercih edilebilir.

faaliyetlerini ifade etmek için “Paradiplomasi”(paradiplomacy) kavramını geliştirmiş, Ivo Duchacek ise bu kavramı detaylandırmıştır (Mcmillan, 2012). Paradiplomasi, ulusal düzey altındaki kurumların (bölgeler, federal eyaletler, eyaletler, şehirler) uluslararası faaliyetlerini ifade etmektedir (Klatta & Wassenberg, 2017). Bu kavramı: paradiplomasi kavramını, Kuzey Amerikalı araştırmacılar federalizm açısından değerlendirirken Avrupalı akademisyenler ulusallık, bölgeselleşme ve küreselleşme kapsamında ele almışlardır (Kuznetsov’dan aktaran Daoudov, 2013, s.29).

1990’lı yılların başlarında John Kincaid (1990), bölgesel ve yerel halkın dış politika süreçlerine katılımını “Kurucu Diplomasi” (Constituent Diplomacy) kavramıyla ifade etmiştir. Kurucu diplomasi, ulus-altı diplomasi, devlet-altı diplomasi terimlerindeki gibi hiyerarşiyi vurgulamadığı için daha tarafsız bir etki bıraktığı düşünülmektedir (Daoudov, 2013, s. 32). Kincaid (1990, s. 132), kurucu diplomasinin yarı federal/federal ülkelerde olduğu kadar federal olmayan hatta demokratik olmayan bazı ülkelerde uygulandığını ve yirmi birinci yüzyılda tüm ulus-devletlerin bir özelliği olacağını belirtmiştir.

Michael H. Schuman, 1992’de yerel yönetimlerin dış politika faaliyetlerini “Yerel Dış Politika (Local Foreign Policy)” şeklinde ifade etmiştir (Schuman, 1992’den aktaran Daoudov,2013, s.28). Brian Hocking (1996), yerel yönetimlerden (il, eyalet, eyalet hükümetleri) “Merkez Dışı Hükümetler”(Non Central Government) olarak bahsetmiş, yerel yönetimlerin yürüttükleri dış politika faaliyetlerini “Katalitik Diplomasi”(Çok Düzeyli Diplomasi-Multileveled Diplomacy) olarak adlandırmıştır. Bu kavramı geliştirmesini, merkez-dışı hükümetlerin alt, ulusal, uluslararası kesişiminde, yani *çok katmanlı bir diplomatik ortamda* hedeflerine ulaşmayı amaçlamalarına dayandırmıştır (Hocking, 1996, s. 36).

Roiger Van Der Pluijm ve Jan Melissen (2007), yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini ifade ederken “Şehir Diplomasisi” (City Diplomacy) terimini kullanmıştır. Aynı akademisyenler (2007, s. 9), yerel yönetimlerin diplomatik faaliyetlerini, devlet ve şehir aktörlerinin (yerel yönetimler), *farklı araçları kullansalar da farklı rotalarda yolculuk yapmadıklarını* yani aynı amacı güttüklerini,

bu sebeple paralel diplomasi kavramından uzaklaştığını belirterek eleştirmiştir. Murat Daoudov (2013, s. 40) ise şehir kelimesinin yerel yönetimi ifade ettiğini belirterek ulusal düzeyde ülke dış politikası yerine ulusal dış politika dendiği gibi yerel düzeyde de şehir yerine yerel kelimesinin gerekliliği hususunda öneride bulunmuştur. Şehir kelimesinin seçilmesi, Belçika’da veya Avrupa’da bazı yerel yönetimlere sembolik olarak “şehir” ünvanının verilmesi (Daoudov, 2013, s. 53) ile ilişkilendirilmiş olabilir.

Daoudov (2013, s. 40), yukarıda bahsedilen kavramları detaylandırıp Schuman’ın belirttiği “Yerel Dış Politika”(Local Foreign Policy) kavramının en doğru kullanım olduğunu ve kendisinin de, Schuman’dan bağımsız bir biçimde aynı kavramı kullandığını belirtmiştir. Aynı çalışmasında yazar, diplomasi ve dış politika ayırımına değinmiş; dış politika, yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri için belirlediği plan ve stratejilerinin tümü, diplomasi ise daha ziyade sadece belirlenen planları uygulamak için kullanılan faaliyetlerin toplamı olarak tanımlamıştır. Bu çerçevede diplomasi kavramını kullananları dış politika ve diplomasi aynı anlamda kullanılması gibi yaygın bir yanlıştan ötürü eleştirmiş; dış politika kavramının kullanımının daha doğru olduğunu belirtmiştir.

Klatta ve Wassenberg (2017, s. 205-206), yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini “İkincil Dış politika”(Secondary Foreign Policy) olarak ifade etmiş; fakat bu terimin içeriğine federal, federal olmayan, sivil toplumu da dahil ederek paradiplomasiden daha kapsamlı olduğunu belirtmiştir. Salomon ve Cano (2008, s. 127) ise “Ulus-altı Dış Politika”(Subnational Foreign Policy) olarak ifade etmiştir.

Birgül Demirtaş (2016, s. 154), yerel yönetimlerin yabancı ülkelerle kurduğu temasların farklı ifade şekillerinin bulunduğunu ve en çok tercih edilen kavramların paradiplomasi, ulus-altı dış politika, yerel dış politika, belediyelerin dış politikası, şehir diplomasisi ve mikrobölgesellik olduğunu belirtmiştir.

Tüm bu tartışmalar neticesinde; ulus-altı kurum, merkez-dışı hükümet, ikincil kurumlar, şehir, kurucu gibi sıfatlar yerel yönetimleri ifade etmek için kullanıldığı belirlenmiştir. Fakat içeriğine diğer devlet dışı/altı aktörleri de dahil ettiği için anlam

bulanıklığı yaratmaktadır. Bu çalışmada, yöneticileri seçimle belirlenen ve kamu kurumu olan yerel yönetimler, yerel düzeyin meşru temsilcisi (Daoudov, 2013) olması sebebiyle doğrudan yerel yönetimler olarak adlandırılacaktır. Fakat üçüncü bölümün içeriğini oluşturan “Şarköy Belediyesi’nin Uluslararası Faaliyetleri” dış politikanın uygulama kısmına vurgu yaptığı için diplomasi kavramı tercih edilecektir. Yerel diplomasinin genel hatları, yukarıdaki akademisyenlerin belirlediği özellikler çerçevesinde belirlenecektir. Bunun yapılması için öncelikle yerel yönetimlerin uluslararası aktör konumu tartışılmalıdır.

2.1.1. Uluslararası İlişkilerde Yerel Yönetimlerin Rolü ve Aktörleşme Süreçleri

Günümüz uluslararası ilişkilerin yürütülüş süreçleri bünyesinde birbirinden farklı çok sayıda ve nispeten yeni aktörler barındırmaktadır. Bu aktörlerden birisi de yerel yönetimlerdir. Bu doğrultuda, küresel sistemin hala biricik meşru aktörü kabul edilen ulus-devlet ve yerel yönetimlerin bu sistemde kendine alan yaratma sürecinde ön plana çıkan yerelleşme kavramı tanımlanacaktır. Akabinde küreselleşmenin etkisiyle yeniden kurgulanan merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki yetki paylaşımı odaklı ilişki farklı boyutlarla ele alınacaktır. Bu noktada amaçlanan dış politikanın aracı olan diplomaside yerel yönetimlerin öneminin arttığını kanıtlamaktır.

Ulus-devletin farklı yaklaşımlara göre çeşitlenen tanımlamalarından söz edilse de kısaca ortak dil, din, kültür, tarihi birikime sahip toplulukların merkezi bir otoriteye bağlı olarak belirli sınırlar içerisinde yaşamaları şeklinde tanımlanmaktadır (Zabunoğlu, 2018, s. 549-550). Devletler; yasama, yürütme, yargı erklerini uygulayan iç ve dış güvenlik, adalet, toplumsal refah ve kalkınma, sosyal güvenlik gibi hususları etkili uygulayabilmek için tüm ülkeyi kapsayan “merkezi yönetim” kurmuşlardır (Varcan, 2013, s. 3). Nadaroğlu (1994’den aktaran Daoudov, 2013, s. 52) çoğu ülkede yönetimin; merkezi yönetim ve yerel yönetim şeklinde ikiye ayrıldığını belirtmiştir. Tarihsel süreçlerde döneminin gerekliliklerine göre kendini yenileyen ulus-devlet/merkezi yönetim küreselleşmeyle birlikte kendini yeniden tanımlama, farklılaşma ve dönüştürme sürecine girmiştir.

Uluslararası ilişkilerin yönetimine, küreselleşmenin ekonomik, kültürel ve siyasi etkileri sebebiyle farklı aktörler dahil olmuştur. Küresel ısınma, kuraklık, çölleşme, nükleer potansiyel tehdit ve çevre güvenliği gibi konular bulunduğu bölgeleri etkilese de tüm dünyayı ilgilendirdiği için uluslararasılaşmış ve bu sorunlarla ulus-devletlerin tek başına mücadele edebilirlik yeteneği azalmıştır. Bu durum; ulus-devletleri hem birbirleriyle hem farklı aktörlerle işbirliğine itmiş veya sorunların çözümünü o alanlarla ilgili farklı aktörlere bırakmıştır. Ancak bu aktörlerin ulus-devletin sorumluluklarını değiştirdiği ve işlevlerini yıprattığı düşünülmektedir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 7). Artık devlet; insanları, mekanları ve ekonomik faaliyetleri tek başına yürüten bir aktör değildir (De Jong&Broekhuis,2006'dan aktaran Bontenbal, 2006 s.6). Küreselleşme süreçleriyle devlet, toplumsal ve ekonomik faaliyetlere yön veren tek kurum olmaktan çıkmıştır. Uluslararası sisteme yeni aktörler dahil olmuş veya mevcut aktörlerin yetkileri genişletilmiştir. Çeşitlenen uluslararasılaşmış sorunların çözümüne yeni aktörlerin dahil olması, ulus-devletten dikey yönlü yetki devri ve devlet altı katılımın güçlendiğini göstermektedir (Hocking vd.'dan aktaran Pluijm & Melissen, 2007, s. 7-8).

Ensar Nişancı (2006, s. 162), küreselleşmenin etkisiyle ulus-devletin yetki paylaşımını *dünyayla entegrasyon, yerel yönetimleri güçlendirme ve özelleştirme* şeklinde gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Elbette ki bizi burada ilgilendiren husus, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi kısmıdır. Devlet; ekonomik verimsizliklere, istikrarsızlığa ve etkisiz yönetime çözüm amacıyla yerel yönetimleri güçlendirmiş; sorumluluklarını ve kaynaklarını alt ulusal kurumlara devretmiştir (Devas; Gant, 2003; Work, 2002'den aktaran Bontenbal 2006, s. 6). Böylesi çok katmanlı diplomatik ortamda (Hocking, 1996), ulus-devlet yetki paylaşımına mecbur kalmış ve desantralizasyon (yerelleşme) ön plana çıkmıştır.

Bu noktada tarihsel süreçte önem kazandığını belirttiğimiz yerelleşme kavramının kısaca neyi ifade ettiğini belirtilecektir. Şöyle ki yerel yönetimlerin güçlendirilmesi; yerelleşme, desantralizasyon veya ademi merkeziyetçilik ile aynı anlama gelmektedir (Aktan, 1999, s. 121). *Her türlü yönetim sorumluluklarının, merkezi yönetimden, merkezi yönetimin taşra birimlerine, merkezin kontrolü altındaki diğer birimlere ve*

merkezi yönetimin dışındaki özel birimlere aktarılması olarak tanımlanan yerelleşme, yasayla kurulmuş ve tüzel kişiliğe sahip, organları seçimle oluşturulmuş özerk birimlere bazı sorumlulukların verilmesidir (Varcan, 2013, s. 4). Marike C. Bontenbal (2006, s. 6) ademi merkeziyetçiliği, yetki ikamesiyle ilişkilendirerek kamu hizmetleri için sorumluluğun, merkezi hükümetten daha alt düzeydeki hükümet yetkililerine aktarılması şeklinde tanımlamıştır.

Küreselleşme süreçleriyle yaşanan gelişmeler, ülkelerin ekonomilerini tek başına yönetebilme yeteneğini azaltmış; bölgeler ve şehirler kendilerini uluslararası ekonomik rekabette konumlandırmaya çalışmışlardır (Klatta & Wassenberg, 2017). Bunun sonucunda güçlenen yerel yönetimler, uluslararası aktör konumuna ulaşmıştır. Nişancı'nın belirttiği gibi ulus-devletin mutlak egemen olmadığı günümüz şartlarında yerel yönetimler, merkezi otoritenin sadece kırsaldaki uygulayıcıları değil; aynı zamanda uluslararası ilişkilerin politika geliştiren aktörleridir (Delanty, 2000'den aktaran Nişancı, 2006, s. 163). Yerel yönetimlerin faaliyetlerini şehir bazında değerlendiren Sassen (2000'den aktaran Nişancı, 2006, s. 163), şehirlerin sadece yerel sorunların çözümünde rol almadığını, küresel sorunların da tartışıldığı ve ortak kararların alındığı kamusal alanları ifade ettiğini belirtmiştir.

Bu konuyu çalışan Salih Batal ve Kubilay Tuğlu (2018, s.198), Nişancı ve Sassen'e ilaveten küyerelleşme kavramından bahsetmiştir. Akademisyenler, yerel yönetimlerin yetkilerinin artışı küreselleşme, yerelleşme, "küyerelleşme"³ süreçlerinin sonucunda gerçekleştiğini belirtmişler; nihayetinde yerel yönetimlerin, bölgesel kamu hizmetlerinde bulunmak dışında uluslararası bir aktöre dönüştüğünü belirtmişlerdir.

Geoffrey Garret ve Jonathan Rodden (2001'den aktaran Daoudov, s.75), konuyu farklı açıdan ele alarak yerelleşmeyi demokrasileşmeyle ilişkilendirmiş; küreselleşme

³1980 yılında küreselleşme ve yerelleşme kavramlarının birleştirilmesiyle geliştirilmiştir. Ulus-devletin yerel yönetimlere daha çok yetki ve sorumluluk vermesi ve aynı zamanda uluslararası yapılanmaların etkilerine daha çok maruz kalması küyerelleşmenin sonuçlarındandır (Batal & Tuğlu, 2018, s. 200).

kapsamında değerlendirmemiştir. Demokrasi ile yerelleşme elbette ki pozitif yönlü ilişkidedir. Bir ülkenin yerelleşme kapasitesi, o ülkenin ne kadar demokratik olduğuyla oldukça ilgilidir. Fakat küreselleşme, devletlerin demokratikleşmesi yönünde de itici güç uygulayan bir faktördür. Söz gelimi, 1990'lı yıllarda gelişmekte olan lkelere küreselleşmenin ürünlerinden IMF ve Dünya Bankası gibi kurumlar liberalleşme ve demokratikleşme şartı karşılığında mali yardımlar yapmışlardır. Böylece ülkelerin bu kavramlara ağırlık vermeleri sağlanmıştır (Daoudov, 2013, s. 71). Ulus-devleti dönüşüm sürecine yönelten küreselleşme, ulus-devletin tüm mekanizmalarını da (merkezi yönetimi, yerel yönetimi, demokrasi olgusunu vb.) dnştrmştir. Sassen (2006'dan aktaran Daoudov, 2013, s. 84), mekan, yetki ve hak olgularının küreselleşmeye göre yeniden dizayn edildiğini belirtmiştir. Nitekim, bu olgular küreselleşme süreçlerinden etkilenerak değişim ve dönüşüme uğramış; birbirleriyle dönüşlülük ilişkisine girmesinde rol oynamıştır. Burada çok yönlü bir etkileşim ağı söz konusudur.

Kincaid (1990), yerel yönetimlerin diplomatik faaliyetlerindeki artışı küreselleşme ve bölgesel entegrasyonla ilişkilendirmiş; yerelleşmenin ve federalleşmenin soğuk savaş sonrasında ivmelendiğini belirtmiştir. Kincaid (1990), yerelleşmenin glenmesindeki diğer etmenlerin ise piyasanın liberalleşmesi, devletler arası rekabetin artması, bu etkenlerin devletleri yetki paylaşımına yöneltmesi, teknolojik gelişmeler sayesinde iletişim ve ulaşım masraflarının ucuzlaması ve kamu zararı teşkil etmemesi, ABD'nin bu doğrultudaki politikaları ve insan hakları gibi gelişmeler olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda Kincaid (1990), küreselleşme süreçlerini kurucu diplomasinin (yerel diplomasi) hem nedeni hem bağlamı hem de kurucu diplomasiyi ilerleten asıl faktör olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak yukarıda incelendiği üzere, küreselleşme süreçleriyle ilişkilendirilen yerel yönetimlerin uluslararasılaşması konusu, ulus-devletin egemenliği açısından tartışmalara yol açmıştır. Klatta ve Wassenberg (2017), uluslararası ilişkilerin geleneksel aktörü görülen ulus-devletlerin, yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetlerine karşı şüpheli davrandıklarını ve realist okulun uluslararası ilişkileri yürüten kurumun sadece devlet olması gerektiğini savunduğunu belirtmiştir. Bazı

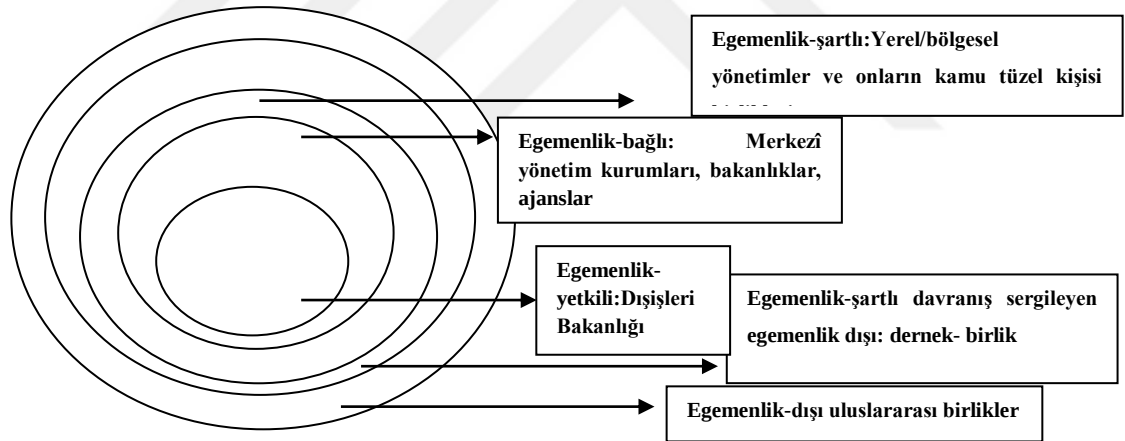
görüşler, yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılmasının ulus devlet/merkezi yönetime ve geleneksel diplomasiye zarar vereceği yönünde olmasına rağmen (Pluijm & Melissen, 2007, s. 10) ulus devlet/merkezi yönetimler, -küreselleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak- yerel yönetimlerin uluslararası ilişkilerde etkili bir oyuncu olmasını engelleyememiştir. Hocking (1996), yerelleşmenin ulus-devletin gerilemesine yol açacağı şeklindeki iddiaları yersiz bulmuş, yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini ifade edebilmek için devlet sisteminin “diplomasi, dış politika” gibi kavramları kullandığını ve devletten bağımsız düşünölemeyeceğini belirtmiştir.

Sohaela Amiri ve Rafiq Dossani (2019), şehir diplomasisi şeklinde ifade ettiğı yerel diplomasi faaliyetlerinin, hükümet ve dışişleri bakanlığının diplomasi faaliyetlerini engellemeyeceğini belirtmiş; aksine küresel, hızlı tempolu, hiper bağlantılı bir dünyada uluslararası ilişkilerin yürütölebilmesi için merkezi yönetimlerin yerel yönetimlerle diplomatik görev ve sorumluluklarının paylaşması gerekliliğini vurgulamıştır. Aynı akademisyenler, ulus-ötesi şirketlerin uluslararası alanda yerel yönetimlerden daha etkili olabildiklerini; fakat kamu kurumlarının sahip olduğı yetki ve meşruiyet avantajlarının bulunmadığını belirtmişlerdir.

Alanın önde gelen isimlerinden James N. Rosenau (1997’den aktaran Salomon & Cano, 2008, s. 132), uluslararası alandaki aktörleri egemenlik kavramı açısından değerlendirmiş; egemenlik dışı ve egemenlik bağılı olarak iki kategoriye ayırmıştır. Bu ayırım, uluslararası aktörlerin dış politika inşasındaki sınırlarını ve sorumluluklarını vurgulamaktadır (Salomon & Cano, 2008, s. 132). Yerel yönetimlerin bulunduğı kategori birçok kez tartışılmıştır. Hocking, bu ayırımı referans alarak yerel yönetimlerin iki kategoriden de özellik bulundurduğunu, bu sebeple karma grup olabileceğini ifade etmiştir. Monica Salomon ve Javier Sanchez Cano (2008, s. 132) benzer şekilde, yerel yönetimlerin (ulus-altı hükümetler) kısmen egemenliğe bağılı kısmen egemenlikten bağımsız karma aktörler olduğunu belirtmiştir. Daoudov (2013, s. 90), akademisyenler arasında yerel yönetimlerin egemenlik-bağılı mı yoksa egemenlik-dışı aktör mü oldukları tartışmasına farklı bir açılım sunmuştur. Şöyle ki; yerel yönetimler, dış politikada anayasal

yükümlülüklerinin bulunmaması sebebiyle egemenlik dışı görülebilir, ancak yine de birer kamu kurumu olup kamusal meşruiyete dayanarak kamu kaynağını kullandıkları için STK vb. kuruluşlar gibi uluslararası alanda egemenlik-dışı aktör de sayılamaz. Yerel yönetimler, merkezi yönetimler gibi uluslararası ilişkilerde doğrudan yasal açıdan yetkilendirilmeseler bile yine de ülkelerinin egemenlik hakkı ve milli çıkarları doğrultusunda hareket etmek zorundadır. Bu yüzden onlar için en uygun nitelendirme; onları birer egemenlik-şartlı, yani dış politikada -merkezi dış politikadan bağımsız olsa bile- hareket ederken genel milli çıkar çerçevesiyle şartlandırılan aktör olmalarıdır. Daoudov bahsedilen ilişkiyi aşağıdaki şekilde görselleştirmiştir.

Şekil 2.1: Dış Politikada Egemenlik İlişkisi Bakımından Yerel Yönetimlerin ve Birliklerinin Durumu

Kaynak: Murat Daoudov, Yerel Dış Politikanın Temelleri, 2013

Yukarıdaki şekilde yerel yönetimlerin, kanunen milli çıkarlar doğrultusunda hareket etmeleri gerektiği için ulus-devlete ve merkezi otoriteye tabii olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla yerel yönetimlerin, merkezi yönetimin işlevlerine prensipte zarar vermemesi beklenmektedir. Rosenau (1995, s. 27), yerel yönetimlerin yükselişini; hükümetlerin, siyasetçilerin ve lobicilerin kurulu düzenlerini bozmak istememeleri sebebiyle hoş karşılamadıklarını belirtmiş; bu doğrultuda yerel yönetimlerle çatışmak yerine teşvik ve işbirliğinde bulunmaları gerektiğinin altını

çizmiştir. Nitekim Rosenau (1995, s. 27), yerel yönetimlerin gelecekte dünya siyasetindeki temel kontrol mekanizmaları olacağını savunmuştur. Pluijm ve Melissen (2007, s. 10), devletin tekelindeki diplomasi faaliyetlerine farklı aktörlerin katılımı, devletlerin bu aktörleri göz ardı edememesini sağladığını belirtmiştir. Ancak yeni aktörlerin, denetim ve yönetiminin zorlaşması devletin etkinliğini azaltmadığını; aksine devletin farklı noktalarda önemini arttırdığını eklemiştir. Nitekim bu görüşü Sassen(2008'den aktaran Daoudov, 2013, s. 85)'de desteklemiş; ulus-devletin belli alanlardaki yetkilerini azaltmasının onun önemini kaybettirmediğini aksine yeni şartlara göre kendini dönüştürdüğünü ifade etmiştir.

Yukarıda tartışılan konuyu derinlemesine inceleyen Pluijm ve Melissen (2007, s. 11), devlet dışı aktörlerin faaliyetlerinin birbirlerini tamamlaması gerektiğini belirtmiş; yerel ve merkezi yönetim arasında ki ilişkiyi “rekabetçi işbirliği” şeklinde tanımlamıştır. Savaştan yeni çıkmış bir ülkenin merkezi hükümetini yabancı hükümetler yeniden inşa ederken; o ülkenin yerel sorunlarına yabancı yerel yönetimler destek olmaktadır. Söz gelimi Amsterdam Belediyesi, yerelin dış politikası ile merkezi yönetimin dış politikasının birbirlerini tamamlamaları ve işbirliği içerisinde hareket etmeleri gerektiğini belirtmiş; bu doğrultuda Hollanda İçişleri Bakanlığı ile Hollanda Belediyeler Birliği'nin her ay görüşüp uluslararası ya da ulusal konularda tartışarak ortak kararlar aldıklarını ifade etmiştir (Pluijm & Melissen, 2007).

“Küresel düşün yerel hareket et” eğilimi ulusal hükümetlerin dış ilişkiler üzerindeki geleneksel özerkliğini zayıflatmaktadır (Schuman, 1986). Ayrıca toplumlar, uluslararası siyaseti, kendilerine en yakın yönetim birimleri aracılığıyla doğrudan şekillendirmeleri için yeni kanallar açmaktadır (Schuman, 1986). Kincaid (1990), yerel yönetimlerin (Kurucu hükümetler) ekonomik kazanç elde etmek, kültürel alışverişte bulunmak, bölgesel ve küresel tanınma yoluyla benlik saygısı kazanmak ve bir sınırla bölünmüş bitişik bölgelerdeki çevre, trafik gibi sorunları çözmek gibi sebeplerle uluslararası faaliyetler yürüttüklerini belirtmiştir. Bölgelerin bu alanlarda ilerlemesinin bütünde ülkenin gelişmişliğini etkilediği için yerel ve merkezi yönetimin işbirliğinde olmaları, verimliliği artırıp maliyetlerin

düşürülmesine imkan sağlayabilecektir. Bu gibi sebeplerle devletler, yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetlerini engellemeye çalışmak yerine ülkenin ulusal dış politikasına fayda sağlayacak şekilde yönlendirmelidir (Schuman, 1986).

Öte yandan yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerinin etkinliği açısından bir takım dezavantajları bulunmaktadır. Blank (2006'dan aktaran Pluijm; Melissen, 2007, s.14), yerel yönetimlerin devletlerin alt bölümleri olarak ele alındığını, uluslararası alanda yasal statüye sahip olmadığını, Pluijm ve Melissen (2007, s. 14), şehir diplomasisinin uluslararası hukuk kuralları bakımından bir netlik barındırmadığını belirtmiştir. Bunun en önemli sebebi yasaların her ülkede farklı olmasıdır. Kimi ülkelerdeki yerel yönetimler uluslararası siyasette özgür hareket edebilirken kimi yerel yönetimler ulusal hukuk kurallarının engellemesi sebebiyle diplomasi süreçlerine dahil olamamaktır (Pluijm & Melissen, 2007, s. 14). Bu durum aynı zamanda o ülkenin yetki devri kültürü ile de alakalıdır. Söz gelimi, Hollanda'nın bu kültüre sahip olması oradaki belediyelerin, Flanders'daki belediyelere nazaran çok daha aktif olmalarını sağlamıştır (Pluijm & Melissen, 2007, s. 16). Zamanla hükümetler bu durumu kanıksamaya başlamışlar ve bu hususta girişimlerde bulunmaya yönelmişlerdir. Bu doğrultuda ulusal hükümetler, yerel yönetimleri diplomasiye katılımı konusunda desteklemeye ve uluslararası hukuk kurallarına dahil etmeye başlamıştır (Pluijm & Melissen, 2007, s. 14-15). Günümüzde yerel yönetimler, uluslararası normları daha fazla içselleştirmekte, yerel ile merkez arasındaki ilişkiyi düzenleyen idari ve yargı organları daha belirgin hale gelmektedir (Blank, 2006'dan aktaran Pluijm;Melissen,2007,s.14). Yerel yönetimlerin yerelleşme vb. şekilde etkinliğini arttırabilmek için yerel yönetimler, zamanla daha fazla uluslararası hukuk kurallarına dahil edilmekte ve UN HABİTAT gibi Birleşmiş Milletler'e bağlı kuruluşlar kurulmaktadır (Pluijm & Melissen, 2007, s. 11).

Üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise ulus devletlerin şehirlerin yetkilerinin artması konusunda kaygılı tutumlarında çokta haksız olmadığıdır. Zaman zaman uluslararası siyasette, ulus-devletler ve ona bağlı yerel yönetimler karşı karşıya gelebilmektedir. Yerel yönetimler farklı amaçlarla ülkenin çıkarlarına aykırı

hareket ederek, merkezi yönetimleri zor durumda bırakabilmektedir. 1999 yılında Bask parlamentosu, sürgündeki Kürt devleti savunucularını Bask parlamentosunda toplanmaya davet etmesi, Türkiye ile olumlu ilişkileri bulunan İspanyol hükümetini zor duruma düşürmüştür (Kincaid, 2001, s. 145). Yerel yönetimlerin çatışmalı durumlarda çatışmayı daha da tetikleyebilecek faaliyetleri olabilmektedir. Rusya'daki bazı bölgelerin, Doğu Ukrayna'da kendi bağımsızlıklarını ilan eden Halk Cumhuriyetlerine ve Gürcistan'ın ayrılıkçı bölgelerine gizli destek vermesi, yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetlerini merkezi yönetim açısından zaman zaman kötüye kullanabildiklerine örnektir (Klatta & Wassenberg, 2017).

Yerel birimlerin bağımsızlık kazanma gayesiyle bu gibi hareketler sergilemesi normal karşılanabilmektedir. Fakat ulus-devletler, uluslararası ilişkilerin yasal temeli sayılmaktadır. Bu sebeple; yerel yönetimlerin, merkezi hükümetlerin koruyucu ve destekleyici rolünden faydalanmaları kendi yararlarına olacaktır (Kincaid, 2001). Bir yerel yönetimin başka bir ülkeye karşı hakaretinin veya yanlış bir hareketinin kendi ülkesine tepki gösterilmesine neden olabileceği gibi bir ülkenin bölünmüş dış politikası o ülkeyi dış zorluklara karşı zayıflatmasına sebep olabilecektir. Bu kapsamda devletler sözü edilen hatalı girişimleri önleyecek politikalar üretmelidir (Schuman, 1986). Nitekim Daoudov (2013, s. 89), yerel yönetimlerin yurtdışı ilişkilerini, anayasal ve kanuni çerçeveler dikkate alındığında, devletin uluslararası yükümlülükleri ve milli çıkarları doğrultusunda yürütmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Yukarıda vurgulandığı üzere; ulus-devletlerin yenedünya düzeninin getirdiklerine direnmeleri günümüz koşullarında demode bir bakış açısına işaret etmektedir. Ulus-devletlerin vizyoner bir tutumla yeni uluslararası aktörlerle işbirliğinde çalışmaları beklenmektedir. Zira bu durum insiyatiften öte zaruriyet haline gelmiştir. Yerel yönetimler -zaman zaman aksi yaşansa da- genellikle Daoudov'un belirttiği gibi egemenlik şartlı ve ulusal çıkarlara uygun hareket eden kurumlardır. Devletin ilgili kurumlarının; sivil toplum kuruluşları, ulus-ötesi şirketler, yerel yönetimler gibi diplomasideki yeni aktörleri, özelde farklı alanlarda genelde ise -ortak amaç - ülkenin çıkarlarına hizmet etmek doğrultusunda yönlendirmeli, teşvik ve işbirliği

etrafında birleştirmelidir. Birbirlerini yetersiz kaldıkları noktalarda ise tamamlamalı ve desteklemelidir. Yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetleri barış inşası amacıyla kullanılmalıdır. Zira Fransız-Alman eski düşmanlığının, başarılı dostluk ve işbirliği hikayesine dönüşmesinde aralarında uyguladıkları şehir eşleştirmelerinin rolü büyüktür (Klatta & Wassenberg, 2017). Ulus-devlet, önemini kaybetmekten ziyade kendini değişen şartlara göre yeniden konumlandırmaktadır. Nitekim, küreselleşme ulus-devletle ilgili bir çok olguyu değiştirse de yerel yönetimlerin merkezi otoriteye/ulus-devlete bağlı olduğu gerçeğini henüz değiştirememiştir.

2.1.2. Yerel Diplomasinin Tanımı, Amacı ve Boyutları

Yerel diplomasinin tanımı ve yerel yönetimlerin hangi motivasyonla diplomasi faaliyetlerinde bulundukları, o anki şartlara ve bağlı oldukları devletlerin tutumlarına göre değişkenlik göstermektedir. Bu noktada yapılacak tanımlamalar, yerel diplomasinin en genel halini ifade edecek, yerel yönetimlerin diplomasiye yönelmesini etkileyen faktörler örneklemelerle incelenecektir. Kısaca bu başlıkta, yerel yönetimlerin hangi amaçlarla diplomasiye yöneldikleri sorusu cevaplanmaya çalışılacaktır.

Yerel yönetim ve diplomasi kavramlarının anlamlarından yola çıkarak yerel diplomasi; yerel yönetimlerin bulundukları ve temsil ettikleri şehir adına yabancı şehirlerdeki yerel yönetimlerle belirli amaçlarla ilişki kurmaları şeklinde ifade edilebilmektedir. Pluijm ve Melissen (2007, s. 12) yerel diplomasinin (şehir diplomasisi), şehirlerin çıkarları doğrultusunda uluslararası siyasi sahnede farklı aktörlerle ilişki kurulması süreçlerini ifade ettiği belirtmiş; şehir temsilcilerinin genellikle belediye başkanları olduğunu eklemiştir. Yerel diplomasinin pek çok uygulanış biçimi mevcuttur. Demirtaş (2016, s. 158), ilgili literatür taramalarının akabinde yerel diplomasi türlerini beş grupta ele almıştır. Bunlardan ilki; sınır ötesi bölgesel mikro-diplomasidir ve sınırdaş şehirler arasındaki işbirliğini ifade etmektedir. İkincisi; bölge ötesi mikro-diplomasi, yani birbirlerine sınır olmayan şehirlerarası temasları kapsamakta; üçüncüsü; bölgesel mikro-diplomasi, şehirlerin yakın coğrafyasıyla ilişki kurmasını, dördüncüsü; küresel paradiplomasi, yerelin

küresel olaylara karşı tavrını ve etkileşimini, altıncısı ise; protodiplomasi, birbirlerinden farklı toplumların kendilerini tanıtmak için ilişki geliştirmesini ifade etmektedir.

Yerel diplomasinin temel özelliklerinin tespitinin ardından bu başlıkta değinilecek diğer bir konu ise yerel yönetimleri diplomasiye yönelten itici unsurlardır. Bu konuda pek çok akademisyen sınıflandırmada bulunmuştur. Hocking (1993'den aktaran Pluijm & Melissen, 2007, s. 15-17), yerel yönetimlerin diplomatik faaliyetlerde bulunma arzusunu altı faktöre dayandırmıştır. Bu faktörler; belediyelerin siyasi kültürü, işbirliği yeteneği, bürokratik yapısı ve maddi yeterliliğidir. Diğer bir önemli nokta yerel yönetimlerin dış dünya ile teması konusunda bağlı olduğu ülkenin idari yapısı ve hukuki durumudur. Bir yerel yönetim o ülkenin yasal yetkisi kadar dış ülkelerle ilişki kurabilmektedir ve devlet sistemi yerel yönetimlerin diplomasiye katılımına müsaade ettiği ölçüde faaliyette bulunabilmektedir. Yerel çıkarların merkez tarafından hangi oranda temsil edildiği de yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerini etkileyen diğer bir unsurdur.⁴ Öteki faktörler ise; şehirlerin eyalet içindeki konumu, sahip olduğu uluslararası bağlantıların çokluğu ve coğrafi konumudur (Pluijm & Melissen, 2007, s. 15-17). Benzer şekilde Demirtaş (2016, s.155), yerel yönetimlerin yurtdışındaki yerel yönetimlerle ilişki kurmasını sağlayan belirleyici faktörlerin; ülkenin idari ve hukuki yapısı, ilişki kuracağı yerlerin ortak tarihi değerleri barındırması, coğrafi olarak ulaşımın kolay olması, devlet yönetiminin küresel siyasi tavrı, belediye başkanlarının dış ilişkilere verdiği önem ve belediyelerin sahip olduğu maddi imkanlar şeklinde ifade etmiştir.

Batal ve Tuğlu (2018, s. 197), yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetleriyle ekonomik ve teknolojik gelişimi, kültürel yayılmayı ve siyasi meşruiyeti amaçladıklarını ifade etmiştir. Benzer şekilde Demirtaş (2016, s.155), yerelin uluslararası alanda kendini göstermek istemesinin altında yatan sebebin,

⁴ Örneğin, Kanada'da yerelin çıkarlarının merkezde yeterince temsil edilmediği düşüncesi Kanada belediyelerini diplomasi alanında faaliyette bulunmaya yöneltmiştir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 15-17).

küreselleşmenin yarattığı ekonomik ihtiyaçlar ve en çok yerel halkın etkilendiği savaşları engellemek olduğunu belirtmiştir.

Pluijm ve Melissen (2007, s. 20), “City Diplomacy” isimli eserinde şehirlerin diplomasi faaliyetlerinin hangi amaçlar doğrultusunda gerçekleştiğini daha kapsamlı ele alarak altı boyutta incelemiştir. Buna göre yerel (şehir) diplomasi; güvenlik, kalkınma, ekonomi, kültür, kooperatif ve temsil şeklinde kategorizelendirilmiştir. Şehirlerin güvenlik kapsamında yürüttüğü faaliyetler genelde çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışma sonrası ve çatışma önleme üzerinedir. Şehirlerin çatışma ve güvenlik üzerinde aktif olmalarının temel motivasyonu, çatışmalardan etkilenenlerin en çok yerel halkın olması ve şehirlerin devletlere kıyasla daha tarafsız algılanmasıdır. Şehirler çatışmaları önleyebilmek için “Barış için Belediyeler” gibi kuruluşlarla nükleer silahlara karşı bilinç oluşturmaya yönelik faaliyetler yürütmektedir. ABD’de 70 şehir, “Barış İçin Şehirler” adı altında örgütlenerek, ABD’nin Irak ile savaşmasına engellemeye çalışmışlardır. Hiroşima Belediye Başkanı tarafından kurulan Barış için Belediye Başkanları örgütü nükleer silaha karşı çatışma önleme amacıyla kurulan bir diğer örgüttür (Pluijm & Melissen, 2007, s. 21).

Kanada şehirleri, “Belediye Yönetim Programı”yla Filistin’de, katı atık yönetimini iyileştirmeye, belediye yönetimini geliştirmeye ve halkın katılımını arttırmaya yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Kanada, Hamas yönetimini tanımamasına rağmen Kanada belediyelerinin Filistin belediyeleriyle ilişki kurması, merkezin iletişimsiz kaldığı noktada yerelin iletişim kurmasına örnektir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 22). Burada yerel yönetim ile merkezi otorite arasında tamamlayıcı ilişki bulunmaktadır. Dünya yerel yönetimler federasyonunun (Birleşik Şehirler ve Yerel Yönetimler - UCLG) çatışma ortamlarındaki şehirler sorununa odaklanan özel komitesi, şehir diplomasisinin güvenlik boyutu açısından önemlidir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 23).

Demirtaş (2016, s. 157) çatışma sonrasında, merkezi yönetimlerin birbirlerini tanımadıkları durumlarda, yerel yönetimlerin “ortak çıkar” algılarından dolayı işbirliğine yöneldiklerini belirtmiş; yerel diplomasinin diğer hedeflerinin; insani

yardım, yerelin küresel kurumlarda temsili ve şehirlerin markalaşması olduğunu eklemiştir.

Pluijm & Melissen (2007, s. 23) yerel diplomasinin kalkınma faaliyetlerinde bulunmasını, yerel yönetimlerin halka yakınlığı sayesinde onların ihtiyaçları ve beklentilerini iyi bilmeleriyle ilişkilendirmiştir. Nitekim eski Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, kalkınmanın şehirlerin sokaklarında başladığını öne sürmüş ve yerel yönetimlerin uluslararası kalkınmadaki etkin rolünü kabul etmiştir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 23). Yerel yönetimlerin yardımları, uzun vadeli yapılan insani kalkınma yardımı ve kriz anlarında yapılan acil durum kalkınma yardımı şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Yerel yönetimler kalkınma faaliyetlerini, genellikle şehir eşleştirme şeklinde gerçekleştirirse de uluslararası örgütler aracılığıyla da yürütebilmektedir (Pluijm & Melissen, 2007, s. 24). Ayrıca yukarıda sözü edilen Kanada-Filistin ilişkisi, yerel diplomasinin kalkınma faaliyetleri için uygun bir örnektir.

Daoudov (2013, s. 41), Pluijm ve Melissen'in belirlediği yerel yönetimlerin diploması faaliyetlerinin altı maddelik sınıflandırmasına, arabuluculuk özelliğini eklemiştir. Buna göre; yerel yönetimler arabuluculuk faaliyetlerini, farklı yabancı yerel yönetimler arasındaki çatışmaları çözüme kavuşturmak ve çeşitli amaçlarla işbirliği sağlamak amacıyla gerçekleştirmektedir.

Yukarıda belirtilen bilgiler doğrultusunda, yerel yönetimleri diplomatik faaliyetlerde bulunmaya yöneltten pek çok etmen bulunmaktadır. Yerel yönetimler, siyasi ve idari yapıları, maddi imkanları ve -belki de en önemlisi- yasaların tanıdığı hareket alanları kadar diplomasie dahil olabilmektedir. Yerel yönetimler, diploması faaliyetlerini kimi zaman devlet politikası doğrultusunda merkezi yönetimi desteklemek amacıyla (çatışma çözümü, tamamlayıcılık, güvenlik, kalkınma, arabuluculuk vb.) kimi zaman yerelin kendi sorunları için projeler geliştirmek veya sosyal faaliyetlerde bulunmak amacıyla gerçekleştirmektedir. Yerel diplomasinin merkeze ve yerele sağladığı faydalar her gün bu alana ilgiyi arttırmaktadır ki yerel diploması yakın geçmişine rağmen geniş ölçekte uygulama örneklerine sahiptir.

2.1.3. Uygulamada Yerel Diplomasi Faaliyetleri

Yerel yönetimler birbirleriyle ilişki kurabilmek için pek çok faaliyette bulunmaktadır. Bu faaliyetler, yerel yöntemlerin ilişki kurma yöntemleri/biçimleri şeklinde de ifade edilebilir. Günümüzde, sözü edilen faaliyetlerden en çok tercih edilenlerin tanımlarına, kullandıkları araçlara, ülkelere faydalarına ve başarılı olabilmek için dikkat edilmesi gereken hususlara değinilecektir.

Bir önceki başlıkta incelendiği üzere yerel yönetimler, birbirlerini destekleyerek küresel ve yerel menfaatler (kalkınma, güvenlik vb.) doğrultusunda, bilgi ve gelir odaklı uluslararası faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimler, işbirliğine yönelmişler ve bu durumu; yerinden işbirliği, eşleştirme (twinning), kardeş şehir (sister city), şehirden şehire işbirliği (city to city cooperation- C2C), şehir bağlantılandırma (city link) gibi kavramlarla ifade etmişlerdir (Daoudov, 2013, s. 38). Yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri, uluslararası örgütler oluşturarak veya bu örgütlere dahil olarak yürütebildikleri gibi farklı ülkelerdeki yerel yönetimlerle ortaklıklar kurarak gerçekleştirebilmektedir. Bu noktada alanın öncülerinin sınıflandırmalarına değinmek yerinde olacaktır.

Charles Douglas Creakmans (2010), yerel birimlerin diplomatik faaliyetleri yürütmek için kullandığı araçların yasal temsilcilik, siyasi ve işbirliği anlaşmaları, uluslararası sözleşmeler, kültürel anlaşmalar veya ortaklıklar, yardım programları, know-how⁵ kapsamında ikili programlar, sınır ötesi programlar, işbirliği, çok taraflı örgütlere üyelik, diğer resmi ve gayri resmi birliklere katılım ve son olarak hem yerel hem de uluslararası kamu diplomasisi geliştirmek olduğunu belirtmiştir (Creakmans, 2010'dan aktaran Grydehøj, 2014 s.14).

Villiers, Coning ve Smit (2007, s. 2), yerel yönetimlerin uluslararası alandaki faaliyetlerini Uluslararası Belediye İşbirliği (Municipal International Cooperation-

⁵ Know-how, Türkçe tam karşılığı olmasa da kelime anlamı “bir şeyi yapabilme bilgisi” olarak ifade edilmektedir. Ilgaz, bir patent ile korunmayan ama gizli tutulmaya çalışılan ticari ve ekonomik faaliyetlerde kullanılan teknik bilgi olarak tanımlamıştır (Ilgaz, 2000, s. 155-156).

MIC), Kardeş Şehir (Sister Cities)/Şehir Eşleştirme(City Twinning) ve Merkez-dışı İşbirliği (Decentralised Cooperation) olarak üç gruba ayırmıştır. Kardeş Şehirler Programı, şehirlerin uluslararası ilişkilerdeki rolünü kanıtlayan geleneksel bir örnektir (Amiri & Dossani, 2019). Fakat günümüzde kardeş şehirler yerel yönetimlerin yürüttükleri uluslararası faaliyetlerin küçük bir kısmını oluşturmaktadır (Demirtaş, 2016).

Uluslararası Belediyeler İşbirliği, iki veya daha fazla belediyenin kısa ya da uzun vadeli yaptığı anlaşmalardır. Aynı zamanda belediyelerin, uluslararası belediye ağlarına katılmaları şeklinde ifade edilebilmektedir. UCLG (United Cities Local Governments) gibi kuruluşların yürüttükleri programlar bu gruba girmektedir. Günümüzde tercih edilen C2C ve Şehirden Şehire İşbirliği kavramları Uluslararası Belediye İşbirliği ile aynı anlama gelmektedir (Villiers, Coning, & Smit, 2007, s. 2)

Merkez-dışı İşbirliği kavramı ilk kez 1990'da kullanılmıştır ve yerel temelli kurumlar tarafından yürütülen geniş kapsamlı kalkınma faaliyetlerini ifade etmektedir (Villiers, Coning, & Smit, 2007, s. 2). Şehirler arası işbirliği, devletlerinkine benzeyen sorunları farklı araçlar ve stratejilerle, farklı aktörler tarafından ele alındığı merkezi olmayan işbirliği şeklidir (Europe, 2015, s. 8).

Yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri, amaçları ve araçları bakımından birbirlerine benzemeleri sebebiyle hepsinin aynı olup olmadığı konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Kimi akademisyenler bu faaliyetlerin birbirlerinden ayırımına değinmiş, kimileri ise hepsini aynı başlıkta değerlendirmiştir. Nitekim Bontenbal (2006, s. 4), Avrupa'da şehir eşleştirmenin yerelden merkeze doğru (aşağıdan yukarı yönlü) uygulandığını, Amerika'da ise Başkan (merkez) tarafından oluşturulduğunu belirterek uygulamaların farkına dikkat çekmiştir. Fakat kardeş şehirlerin belirli bir coğrafi bölgeye odaklanmaması dışında Avrupa'daki şehir eşleştirmeleriyle aynı sayılabileceğini eklemiştir. Gezici ve Kocaoğlu (2018, s. 115), Avrupa'nın, kardeş şehir kavramına karşılık gelen ikiz şehir (Twin cities) terimini kullanmayı tercih ettiğini ve bu eşleşmelerin diğer belediye ortaklığı yöntemlerinden daha uzun vadeli, geniş kapsamlı, açık, eşit yaklaşımı ve kısmen resmi ilişkileri bünyesinde barındırması sebebiyle ayrıldığını belirtmiştir. Öte yandan Clarke (2009), şehir

eşleştirmenin geniş bir tanım olduğunu ifade etmiş; Avrupa’da ki klasik şehir eşleştirmelerini, Amerika’daki kardeş şehir ilişkilerini, kuzey-güney bağlantılarını, şehirden şehire işbirliklerini, yerel yönetimlerle ilişkili uluslararası bağlantıları ve şehirler arası teknik yardım projelerini birbirleriyle benzer taraflarının bulunması nedeniyle şehir eşleştirmenin içeriğine dahil etmiştir.

Yerel yönetimlerin, şehir eşleştirmeleriyle kurdukları bağlar pek çok amaca hizmet etmektedir. Şöyle ki; Assosication du Monde Bilingue, şehir eşleştirmelerinin kültürel ve işbirliği amacıyla gerçekleştiğini belirterek iki kategoride ele almıştır (Association des Communes Jumelees du Limousin, 2021). Kültürel şehir eşleştirmesi, iki veya daha fazla ülkenin yerel yönetimlerinin, kişisel teması, fikir alışverişi, teknik desteği için gerçekleştirilen eşitlik, karşılıklılık niteliklerine sahip bağlantılar şeklinde tanımlanmıştır. Bu bağlantıların siyasi amaçlarla niyetinden saptırılmaması gerektiği belirtilmiştir. İşbirliği eşleşmeleri ise sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin belediyelerini bir araya getirerek kuzey-güney dayanışmasını ifade etmektedir (Association des Communes Jumelees du Limousin, 2021).

Belirli amaçlar çerçevesinde gerçekleştirilen şehir eşleştirmeleri gerek kuruma gerekse yerel halka birçok yarar sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin yurtdışı bağlantılarının bulunması, ortaklarıyla bilgi ve tecrübe paylaşımını, hizmet sunumunu ve problem çözme yeteneklerini iyileştirebilmektedir. Teknik bilgi ve beceri edinmek için belediye personellerinin ortaklarıyla değiş-tokuş yapmaları ucuz ve etkili bir yoldur. Yerel yönetimler, uluslararası standartlarda dünya pazarlarının çoğunda faaliyette bulunabilmektedir. Şehir eşleştirmeleri Avrupa Birliği finansmanına erişiminin bir yoludur. Yabancı şehirlerle ortaklıklar, her statüdeki personelin birçok konuda eğitim ve kişisel gelişim imkanı sunmaktadır. Belediyelerin seçilmiş meclis üyeleri de meslektaşlarıyla görüş alışverişinde bulunup kişisel gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Handley, 2006, s. 6).

Son zamanlarda şehir eşleştirmelerini ifade eden C2C (city-to-city) terimi, yerel yönetimlere gerçekleştirilmek istenen projelere kaynak bulmayı kolaylaştırmakta, festivaller düzenleyerek insan değişimini sağlamakta, bilgi alışverişini mümkün

kılmakta, küresel sorunlar ve kalkınma işbirliği açısından toplumsal farkındalık sağlamak ve şehirler arası bağları güçlendirmektedir. Tüm bunların yanı sıra halkın desteğini kazanma konusunda da oldukça önemlidir (Bontenbal, 2006, s. 5).

Aynı zamanda şehir eşleştirmelerinin, şehir sakinlerine de pek çok yararı bulunmaktadır. Başka şehirlerle ortak faaliyetler yürütmek, o şehirlerde yaşayan insanları bir araya getirmekte; bu sayede insanların hoşgörülerini arttırmakta, ufuklarını genişletmekte, kendinden olmayana saygıyı öğretmektedir. Şehir eşleştirmeleri, gençlerin sosyal ve politik konuları keşfedip farkındalıklarını ve özgüvenlerini arttırabilmelerini sağlamaktadır. Doğrudan yerel halkları birbirleriyle yakınlaştırması, ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadele gibi konular açısından oldukça önemlidir. Bu durumun pratikte birçok örneğine rastlanmaktadır. İngiltere şehri Kirklees, 50 yıllık ortağı Fransız kasabası Besancon ile gençlerin yabancı düşmanlığı ve birbirlerine karşı hoşgörüsüzlüğünün önüne geçebilmek için harekete geçmişler; bu doğrultuda Alman ve Polonyalı meslektaşlarıyla ortak projeler yürütmüşlerdir (Handley, 2006, s. 7).

Şehir eşleştirmeleri, genellikle bulundukları bölgenin refah artışını sağlamaktadır. Söz gelimi, sağlık, sosyal vb. alanlarda muadil kurumları bir araya getirip yerel yönetimlerin bünyesindeki sosyal hizmetleri ve tesislerini iyileştirme şansı sunmaktadır. Yerel yönetimler, işsizlik, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı gibi sorunların çözümünde birbirlerinden destek alabilmekte; gençlere, yaşlılara ve çocuklara hitap eden tesisler karşılaştırılarak düzenlenebilmektedir. Böylece şehir eşleştirmelerinin, yerel düzeyde halkın refahını arttırdığı söylenebilir. Yerel yönetimlerin uluslararası ortaklıklarda bulunması yerel halkın, kamu bilincini arttırıp, çevre, ırkçılık ve yoksulluk gibi küresel sorunların çözümüne odaklanmalarına teşvik etmektedir. Uluslararası ortaklıklar, toplumun genelinde eğitimin yaygınlaşmasını ve yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmekte, bir şehrin tanınmasını sağlamakta ve turizmini desteklemektedir. Yerel yönetimlere; halk sağlığı, eğitim, belediye hizmetleri, yoksulluk, çevre, cinsiyet eşitsizliği gibi sorunların azaltılmasında yeterli performansı gösteremeyen yabancı yerel

yönetimlere öncü olarak küresel fark yaratma imkanı tanımaktadır (Handley, 2006, s. 8-9).

Konunun araştırmacıları, yerel yönetimlerin şehir eşleştirmelerinden yukarıda sözü edilen olumlu sonuçları elde edebilmeleri için birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Villiers, Coning ve Smit (2007, s. 10), yerel yönetimlerin uluslararası işbirliklerinin faydalı olup olmadığını incelediği çalışmasında; yerel yönetimlerin kararlı, anlayışlı ve duyarlı ortaklar seçmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, eşleştirmeye herkesin aktif katılımının sağlanarak tüm paydaşlara pazarlanması, yönetimin kalitesi ve bağlılığı, eşleştirmenin hedeflerini açıklayan iyi tasarlanmış bir iş planının hazırlanması başarılı şehir eşleştirmelerinin diğer özellikleri olduğunu eklemiştir. Handley (2006, s. 9-11) benzer şekilde, yerel yönetimlerin başarılı eşleşmeleri için hazırladığı kılavuzda, bağlantı kurmaya başlarken amaçlar doğrultusunda uygun partneri seçmek, doğru platformlar üzerinden diyalog geliştirmek, tanıma amaçlı keşif ziyaretlerinde bulunmak, ortaklığı gerçekleştirmeden evvel bir gerekçeye dayandırmak ve nihayetinde ortaklığın amaçlarının, organizasyonunun ve sonuçlarının detaylandırıldığı bir stratejik planın hazırlanması gerektiğini anlatmıştır.

Sonuç olarak, uluslararası alanda birbirinden farklı kavramlarla ifade edilen yerel diplomasi faaliyetleri bulunmaktadır. Bu faaliyetlerden kardeş şehirler/şehir eşleştirmeleri en çok bilinen ve tercih edilen uygulamalardır. Şehir eşleştirmeleri, hem eşleşen yerel kurumlara hem yerel halklara hem de bulundukları şehirlere ve bağlı oldukları ülkelere birçok alanda yarar sağlamaktadır. Lakin başarılı eşleştirmeler için yerel yönetimlerin ciddi hazırlık yapmaları gerekmektedir. Yerel yönetimler, hedefleri doğrultusunda kapsamlı stratejik planlar oluşturmalı, doğru ortaklar seçmeli ve faaliyetlerde bulunmalıdır.

2.1.4. Tarihsel Süreçte Yerel Diplomasinin Gelişimi

Yukarıda genel hatlarıyla ifade edilen yerel diplomasi faaliyetleri küreselleşmeyle yoğunlaşsa da ilk uygulamaları 20. yüzyılın başlarına dayanmaktadır. Bu başlıkta, 20. yüzyılın başlarından günümüze dek yerel diplomasinin gelişimi örnek olaylarla

somutlaştırılarak ele alınacaktır. Akabinde günümüz şartlarının değiştirdiği dengelerin şehirlerle ve dolayısıyla yerel yönetimlere yansımalarından söz edilecektir.

Farklı ölkelere bağlı yerel yönetimlerin, birbirleriyle sistemli temasları yirminci yüzyılın başlarına kadar gitmektedir. Erişilebilen kaynaklara göre ilk örgütlenme, 1913’de Belçika’da bir grup yerel yöneticinin vatandaşlara daha iyi hizmet sunabilmek için farklı ölkelerdeki yerel yönetimlerle, “Union Internationale des Villes” birliğini kurmalarıyla gerçekteşmiştir (UCLG, 2013). Bu örgüt Uluslararası Belediye Hareketi (International Municipal Movement) olarak ifade edilmektedir. Demirtaş (2016, s. 155), bu örgütün yerel yönetimlerin ilk uluslararası faaliyeti olduğunu belirtmiştir. Öte yandan Handley (2006, s. 4), yerel yönetimlerin uluslararası ortaklığının ilk şeklinin şehir eşleştirme olduğunu belirtmiştir. Birinci Dünya Savaşı’nın bitmesinin ardından 1920’de İngiltere’nin Keighley şehriyle Fransa’daki Poix-du-nord arasında ilk resmi şehir eşleşmesi yapılmıştır (Town Twinning in th UK and Germany, 2021). O dönemki şehir eşleştirmeleri, farklı ulus-devletlerde bulunan iki kasaba veya şehir arasındaki kısmi resmi ilişkilerin birtakım gruplar tarafından çeşitli amaçlarla inşa edilmesi ve uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Town Twinning in th UK and Germany, 2021).

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından ölkeler arasında barış ve uzlaşının sağlanması için Almanya ve Fransa önderliğinde tüm Avrupa (Bontenbal, 2006) şehirleri ve kasabaları birbirleriyle resmi bağlantılar kurmaya yönelmişlerdir (Handley, 2006, s. 4). İkinci Dünya Savaşı’nda Avrupa’daki müttefiklerine yardımda bulunan Kuzey Amerikalı savaş yardım kuruluşlarının çalışmaları, uluslararası ilişkilerinin yoğunlaşmasına sebep olmuştur (Bontenbal, 2006, s. 3). Aynı zamanda yürütölen bu faaliyetler, Avrupa’da vatandaşların birbirlerini daha yakından tanımanın ve sınır ötesi karşılıklı fayda sağlayabilecek projeleri teşvik etmenin bir yolu olarak görölmüştür (Town Twinning in th UK and Germany, 2021). Söz gelimi, 1947’de Bristol, savaş sonrasında şehri harabeye dönmüş ve halkı açlıkla boğuşan Alman şehri Hannover ile eşleşerek yiyecek ve giyecek yardımında bulunmuştur. Hannover halkı bu yardımı büyük sevinçle karşılamış, müzikallerle teşekkür etmiştir (Handley, 2006, s. 5). Günümüzde çeşitli spor dallarında değişim aktivitelerini ve okul

ziyaretlerini sürdüren, kültür ve ticaret fuarlarının düzenlendiği yerel diplomaside oldukça aktif bir şehir olan Bristol, Almanya dışında Çin, Fransa, İtalya, Mozambik, Nikaragua, Portekiz gibi ülkelerin şehirleriyle de bağlantılarını geliştirmektedir (Handley, 2006, s. 5). Nitekim sözü edilen gelişmelerden hareketle Bontenbal (2006, s. 3-4), ulus-devletlerin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşadığı siyasi krizin, belediyelerin uluslararası bağlantılar kurmalarını sağladığını, şehirlerarası işbirliğinin en bilinen şekli olan şehir eşleştirmelerinin, Avrupa ve ABD'de kültürel alışveriş ve ilişki kurma amacıyla ortaya çıktığı şeklindeki değerlendirmeleri yerinde görülmektedir.

Clarke (2009), şehir eşleştirme kavramının -uygulamaları daha öncelerde görölse de- 1951'de Assosication du Monde Bilingue'nin kurulmasıyla doğduğunu ifade etmiştir. Bontenbal (2006, s. 6), bu dönemki faaliyetlerin gelişmiş ülkelerin tercih ettiğini ve kültür odaklı olduğunu ifade etmiştir.

ABD'de ise 1956'da Başkan Eisenhower, bireyleri ve örgütleri diplomasiye dahil etmek için şehirler arası ortaklıkları ifade eden "Kardeş Şehir"(Sister City) ilişkileri oluşturmuştur. 1967'de kar amacı olmayan kuruluş "Uluslararası Kardeş Şehirler (Sister Cities International-SCI)" şeklinde yeniden düzenlenmiştir (Bontenbal, 2006, s. 6).

1970'lere gelindiğinde şehir eşleştirmelerinin odağının, kültürel faaliyetlerden işbirliğine doğru evrildiği görülmektedir. Bu durumda, Afrika ülkelerinin bağımsızlığını kazanmasının ardından üçüncü dünya ülkelerinin uluslararası sisteme katılımı etkilidir (Association des Communes Jumelees du Limousin, 2021).

Şehir eşleştirmelerinin ilk resmi örneği 1920'de olsa da İkinci Dünya Savaşı'na kadar durağan kalmıştır (UCLG, 2013). Bu dönemde, şehirler birbirleriyle eşleşmeye devam ederken belirli amaçlar doğrultusunda örgütlenmeye ağırlık verdikleri görülmektedir. Şöyle ki; İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerel yönetimler, şehir eşleştirme yoluyla kendi dünya görüşlerini yaymak ve Avrupa Birliğini ilerletmek için (Clarke, 2009) 1951'de Avrupa Belediyeler Konseyi ve Birleşik Kentler Örgütünü kurmuşlardır (CEMR, 2021). 1970'li yıllarda artan kentleşmenin sorunları

üzerine 1975’de Birleşmiş Milletlerin(BM) şehirlerle ilgili ilk organı Birleşmiş Milletler Habitat ve İnsan Yerleşimleri Vakfı kurulmuştur (Un-Habitat, 2021). Kentleşmenin zorluklarıyla ilgili ilk uluslararası BM konferansı Habitat I, 1976’da Kanada’nın Vancouver kentinde yapılmıştır. 1996’da “Kent Zirvesi” olarak adlandırılan Habitat II, İstanbul’da düzenlenmiştir. BM tarafından düzenlenen Habitat I-II, yerel yönetimlerin uluslararası siyasetteki rolünü devletlerin kanıksadığını, yerel yönetim ağlarını ve uluslararası ilişkilerini kolaylaştırıp desteklediğini göstermesi bakımından önemlidir. Aynı yıl, Birleşmiş Kentler Örgütüyle Avrupa Belediyeler Konseyi tek bir örgüt olarak Dünya Şehirler Birliği ve Yerel Yönetim Koordinasyonu adı altında birleşmiştir. Bu dönemde Dünya Şehirler ve Yerel Yönetimler Koordinasyon Birlikleri’nin (WACLAC) kurulması, yerel yönetimlere BM ile koordinasyon, işbirliği ve müzakere yetkisi sağlamıştır (Bontenbal, 2006, s. 9). 2002’de BM tarafından Habitat’ın yetkileri güçlendirilerek en üst programa geçirilmiştir. Böylece günümüzdeki BM-Habitat (Un-Habitat) haline dönüşmüştür (Un-Habitat, 2021). Ülkeleri yerel özerkliğe teşvik ederek şehirlerin ve yerel yönetimlerin etkinliğini uluslararası arenada güçlendirmeyi hedefleyen WACLAC, BM-Habitat ile işbirliğinde çalışmaktadır (Bontenbal, 2006, s. 9).

2004’de nihayet kurulması uzun zamandır arzulanan, temelleri Uluslararası Belediye Hareketi’ne (1913) dayanan ve yerel yönetimlerin dünya örgütü olarak görülen Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği ve Birleşik Şehirler Örgütü’nün birleşmesiyle Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Goverment-UCLG) birliği kurulmuştur (Salomon & Cano, 2008, s. 129). Birleşmiş Milletlerin yerel düzeydeki ortağı UCLG, 100’den fazla ülkenin şehirlerinin bulunduğu en büyük yerel yönetim birliğidir. UCLG, demokrasinin savunulması ve geliştirilmesini, yerelleşmenin sağlanarak vatandaşa hizmetin verilmesini hedeflemektedir. Bu gelişmeyle, 1990’lardan beri yerel yönetimlerin BM sisteminde daha etkin kurumsal kimlik kazanma hedefini gerçekleştirmiştir. Bu başarı, yerel yönetimlerin -kısmen egemenliğe bağlı kısmen egemenlikten bağımsız yapılarıyla-baskının yerine ikna yöntemini kullanmalarıyla kazanılmıştır (Salomon & Cano, 2008, s. 142).

Günümüzde, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG), Dünya Büyük Metropoller Birliği (METROPOLİS), Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow International), Dünya Tarihi Kentler Birliği gibi sayısız organizasyon bulunmaktadır. UCLG, dünya nüfusunun %70'ini temsil etmekte; 240.000'den fazla kasaba, şehir, bölge ve metropolü, 175'ten fazla yerel ve bölgesel yönetim birliğini kapsamaktadır (Join UCLG, 2021).

Yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetlerinin istatistiki verileri incelendiğinde; metropollerin diğer şehirlere göre kurumsal yapılarıyla daha aktif hareket ettikleri için uluslararası arenada daha etkili oldukları söylenebilir. Fakat, son yıllarda nispeten küçük şehirlerin de küresel rekabette söz sahibi olmaya çalıştıklarını, Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow) gibi kendilerine alan yaratabilecekleri, örgütler kurarak ve bu gibi örgütlere katılarak göstermektedir. Küreselleşme, metropol kentleri birbirlerine benzetirken kendine has özelliklerini kaybetmelerine sebep olmakta, topluma yoğun ve hızlı akan bir hayatı dikte etmektedir. Bu durum; toplumun ilgisini, yöreselliğini kaybetmemiş kendine has özellikleri barındıran yaşamın daha kolay ve sakin aktığı küçük şehirlere kaydırmıştır. Bu ilgi daha küçük şehirlere bir fırsat niteliğinde olmuş; kendi dokusunu koruyarak bunu dünyaya duyurma fırsatı elde etmiş; ülkesine de yumuşak güç yaratma fırsatı kazandırmıştır. Öte yandan yaşanan salgın hastalıklar, bireyleri kalabalıktan uzak, sakın alanlara yöneltmiştir. Cittaslow'da bu noktada değişen beklentiler çerçevesinde kurulmuş bir örgüt olup, toplumların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri aynı zamanda el sanatlarını, doğasını, gelenek ve göreneklerini koruyarak çevreye zarar vermeden teknolojiye yararlanan, alt yapı gibi sorunları olmayan şehirleri ifade etmektedir. Cittaslow'da şehir nüfusunun 50.000'in altında olması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, yerel ürünlerin ticarileştirilmesi, esnaf ve sanatkarların ürünlerinin korunması, farklı kültürlerin entegrasyonunun sağlanması gibi temel sayılan 72 kriteri bulunmaktadır (<https://cittaslowturkiye.org/>, 2021). Cittaslow, 1999'da İtalya'da dört küçük belediye başkanının bir araya gelip *şehirlerin tek tipleşerek kimliklerini ve ruhlarını kaybetmelerinin önüne geçmeyi hedeflemesiyle* kurulmuştur (www.cittaslow.org, 2021). Kökeni, 1989 yılında kurulan slowfood hareketine dayanmaktadır. Slowfood, küresel fastfood zincirlerinin

sağlıklı ve yerel besinlere ilgiyi azaltması, hızlı beslenip yemek esnasındaki sosyalleşmeyi engellemesi gibi sorunlarla mücadele etmek amacıyla kurulmuş, küresel bir örgüt olup, temiz, iyi ve adil gıdaya erişimi amaçlamaktadır (Şahin & Ziya, 2014, s. 57). Cittaslow, slow food'un şehir yaşantısına uyarlanmış şekli olarak kabul edilmektedir. Günümüzde 31 ülke ve 278 şehrin dahil olduğu Cittaslow'un gün geçtikçe büyük şehirleri etkilediği görülmektedir (www.cittaslow.org, 2021). Küresel dünyanın dayattığı şehir yaşantısına tepki olarak ortaya çıkan Yavaş Yaşam (Slow Living), Yavaş Seyahat (Slow Travel), Yavaş Trafik (SlowTraffic), Yavaş Turizm (Slow Tourism) (Şahin & Ziya, 2014, s. 7) gibi diğer hareketler de gün geçtikçe toplumların daha fazla ilgisini çekmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda vurgulandığı üzere yerel yönetimlerin uyguladıkları uluslararası faaliyetler, tarihsel süreçte bulunduğu döneme göre değişkenlik göstermektedir. Söz gelimi, yerel yönetimlerin ilk örgütlenmeleri ve ilk şehir eşleştirmeleri 20. yüzyılın başlarına denk gelmektedir ve İkinci Dünya Savaşı'na kadar gerginleşen dünya siyaseti, yerel yönetimlerin etkili iletişim kurmasında ki engel olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra harabeye dönen şehirler birbirleriyle eşleşerek birlikte yaralarını sarmaya odaklanmışlardır. Sonraki süreçlerde gelişen sanayi ve teknoloji ile kırsaldan şehirlere yoğun göçler yaşanmış ve bu göçler plansız kentleşme sorununu ortaya çıkarmıştır. Dünya genelinde yerel yönetimler, benzer sorunlarla boğuşurken konuyu uluslararası ortama taşıyarak birlikte çözüm arayışına girmişlerdir. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin diplomasi faaliyetleri hızlanmış ve bu sorunlar çerçevesinde faaliyetler geliştirmişlerdir. Günümüzde ise yerel yönetimler yine bölgesel veyahut küresel sorunlara yönelik çalışmalarına devam etmekte; fakat farklı yönelimlerde ortaya çıkmaktadır. Küreselleşme karşıtı akımlar kentlere de yansımış, görece yeni kabul edilebilecek uluslararası faaliyet konuları ortaya çıkmıştır. Misalen, şehirlerin hızlı yaşamı ve küresel salgın hastalıklar, bireyleri daha kırsal ve sakin şehirlerle ilgilenmeye yöneltmiştir. Bu ilgiyi farkedenden nispeten daha küçük yerel yönetimler şahsi özelliklerini belirginleştirip kendilerini duyurabilmek için uluslararası örgütler kurmaya veya dahil olmaya başlamışlardır. Kısacası, geçmişte olduğu gibi gelecekte de yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri, dönemin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre gelişmeye ve çeşitlenmeye devam edecektir.

2.1.5. Kamu Diplomasisi Aktörü: Yerel Yönetimler

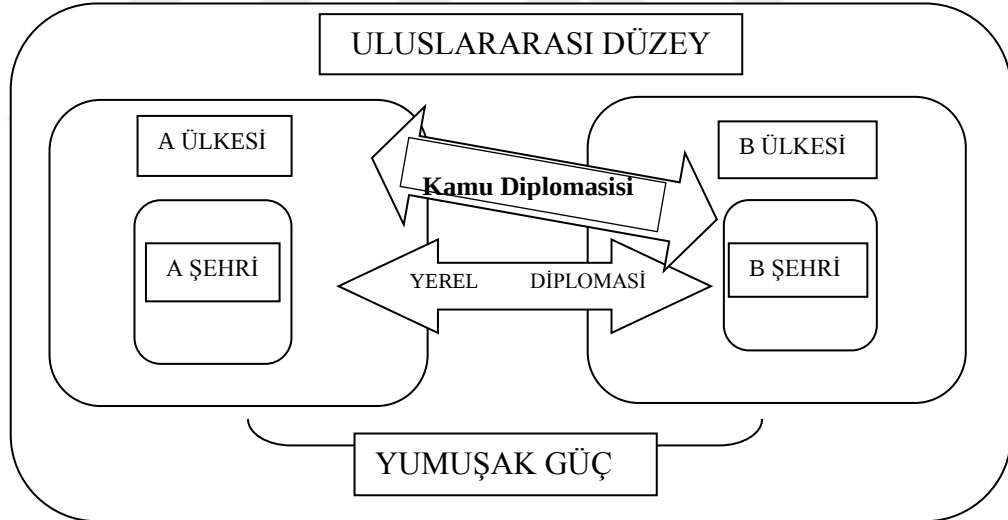
Bu başlık altında; yerel yönetimlerin uluslararası faaliyetleri kamu diplomasisi perspektifinden değerlendirilecektir. Diplomasinin ayrı alt dalları gibi görülen kamu diplomasisi ve yerel diplomasi sentezlenerek ortak bir çıkarım elde edilmeye çalışılacaktır.

Birinci bölümde, kamu diplomasisi faaliyetleri ve ikinci bölümde, yerel diplomasi faaliyetleri birbirlerinden bağımsız şekilde etraflıca ele alınmıştır. Yerel yönetimlerin yürüttüğü diplomasi faaliyetlerinin kamu diplomasisi faaliyetleriyle benzerlikleri tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle, birbirlerinden uzaklaştığı noktalar belirlenecek; sonrasında ortak paydada buluşturulacaktır.

Öncelikle, kamu diplomasisi ve yerel diplomasinin yapısından söz etmek yerinde olacaktır. Günümüzde uluslararası sistemin birden fazla aktörünün bulunduğu ve temel aktörünün hala devlet olduğu çoğunluk tarafından kabul edilmektedir. Ana aktör olarak ifade edebileceğimiz devletin diğer devletlerle belirli amaçlar için yaptığı görüşmeler geleneksel diplomasiyi ifade etmektedir. Burada vurgulamaya çalıştığımız asıl konu temasta bulunan aktörlerin birbirleriyle aynı mevkide veya muadili olması gerekliliğidir. Daoudov (2021) şu duruma dikkat çekmektedir; tüm diplomasi çeşitleri genelde kendi muadilleri arasında gerçekleşmektedir. Misalen, devlet başkanlarının kendi seviyelerinde yaptığı görüşmeleri “zirve diplomasisi”, üniversiteler düzeyinde yapılan girişimler “bilim diplomasisi”, iş adamları arasında yürütülen diplomasi amaçlı çalışmaların “iş diplomasisi”, yerel yönetimlerin temaslarını ise “yerel diplomasi” olarak ifade etmiştir. Fakat Daoudov (2021), tüm bu paralel düzeyde gerçekleşen diplomasi çeşitlerinden farklı olarak, kamu diplomasisinde durumun değişik işlediğini, ilişkide bulunan aktörlerin birbirlerinin denk kurumlar olmadığına dikkat çekmekte ve bu yüzden kamu diplomasisinin bir nevi asimetrik bir olgu olduğunu ifade etmektedir. Yani geleneksel diplomaside ilişki yönü muadil aktörler arasında paralel düzlemde iken; kamu diplomasisinde bu tepeden tabana doğru asimetriktir. Söz gelimi A ülkesinin devlet merkezinin (kamu politikalarının konumlandırılmasına bağlı olarak ya Dışişleri Bakanlığının, ya da ilgili Başbakanlık Ofisinin) B ülkesinin üniversiteleriyle veya yine A ülkesinin sivil

toplumunun (merkezi yönetimin, dışişleri bakanlığının finansmanı ve yönlendirmesi ile) B ülkesinin halkıyla temasa geçmesidir (Daoudov, 2021). Yerel diplomaside, aktörler genellikle belediyelerdir. Bu çıkarımdan hareketle, kamu diplomasisinde de belediyelerin aktör olabileceğini söylemek mümkündür. Nitekim A ülkesinin merkezi yönetimi kendi bünyesindeki A belediyesini teşvik ederek, B ülkesinin B belediyesiyle ilişki kurulmasını sağlayabilir. Zira kurulan ilişkiler halkların ilişki kurmasını sağlamaktadır. Benzer şekilde A belediyesi, B ülkesinin belediyeden farklı kurumlarıyla temasta bulunularak asimetrik yönlü ilişki kurabilir. Böylece yerel diplomasi, yapısal açıdan kamu diplomasisinin kapsamına dahil edilebilmektedir. Buradaki yerel-kamu diplomasisi kavramı tartışması farklı bir çalışma konusunu teşkil etse de aralarındaki ilişki aşağıdaki şekilde görselleştirilmeye çalışılacaktır.

Şekil 2.2.: Çok katmanlı diplomasi yöntemleri arasındaki ilişki

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, A ülkesinin şehriyle B ülkesinin şehrinin birbirleriyle kurduğu temaslar yerel diplomasiyi oluştururken bu temasların sonuçları iki ülke için kamu diplomasisine hizmet etmektedir. Şehirlerin yabancı toplumlar nezdindeki cazibesi ve kendi rızasıyla karar alma süreçlerini etkileyebilme potansiyeli, o şehrin bulunduğu devletin yumuşak gücünü etkilemektedir.

Öte yandan yerel-kamu diplomasisinin faaliyetleri incelediğinde de birçok açıdan benzerlikler dikkat çekmektedir. Yerel yönetimlerin uyguladığı diplomasi faaliyetleri genellikle şunlardır: yerel sorunların çözümünde yabancı şehirlerle ortak projeler geliştirmek, kendi şehrinin reklamını yaparak yerel turizme destek olmak, şehirler arası festivaller düzenleyerek toplumların birbirlerini tanımalarını sağlamak, yabancı şehirlerde yaşayan hemşehrilerine destek olmak, farklı ülkelerin şehirlerinde yaşanan doğal afet ve kriz anlarında yardımlarda bulunmak. Bu faaliyetlerin ortak sonuçları; yerel halklar arasında ilişki kurulmasına zemin hazırlaması, sözü edilen faaliyetlerin sert güç barındırmaması, yerelin dolayısıyla ülkenin çekiciliğini arttırarak yumuşak güce çalışmasıdır. Galtung (2003), benzer nokta üzerinde durmuş; yerel yönetimlerin ordularının olmadığını, devletler gibi güvenlik odaklı olmadığından mit ve travmalar üretmediğini ve devamlılığı için sulh ortamını korumaya çalıştıklarını belirtmiştir. Nitekim, Hiroşima ve Nagasaki şehirlerinin bombalanması sonucu hayatını kaybedenlere ithafen 1982 yılında kurulan Barış için Belediye Başkanları (Mayors for peace) örgütü; şehirler arası işbirliği ve barışın sağlanması, refah seviyesinin yükseltilmesi, insan haklarının savunulması ve çevrenin korunması gibi ulvi amaçlar için kurulmuştur. UCLG ve UN-Habitat, küresel sorunların çözümünü için kurulan yerel yönetim birliklerindendir (UCLG, 2021). Ayrıca, metropollerin hızlı yaşantısından uzaklaşmak isteyenlerin küçük ve sakin şehirlerde birbirleriyle yakın ilişki kurup sosyalleşebilmelerini amaçlayan Uluslararası Cittaslow Birliği'ne üye şehirler, ülke imajını olumlu etkilemekte ve cazibesini arttırmaktadır.

Yerel diplomasi faaliyetlerinin en popülerlerinden görülen kardeş şehirler, web sitelerinde misyonlarının kişisel bağlantıların gücüne olan inancı temsil ettiğini ve karşılıklı anlayış, işbirliği ile barışı güçlendirmek olduğunu ifade etmiştir. Kardeş şehir üyeleri; kültür, sanat, ticaret, gençlik ve eğitim gibi alanlarda ilişki geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Sister Cities, 2021). Demirtaş (2016, s. 157), soğuk savaş döneminde yükselişe geçen kardeş şehir (sister-city) ilişkilerinin o dönemde barışa katkı sağladığını belirtmiştir. Doğrudan kardeş şehir ilişkisi içermese de Osmanlı devleti Mekke ve Medine'ye, topraklarına dahil etmediği dönemde hediyeler göndermiş ve böylece Türk-Arap toplumu arasında yakın ilişkiler oluşturmayı hedeflemiştir (Gezici & Kocaoğlu, 2018, s. 117).

Üzerinde durulması gereken diğer bir nokta, şehirler yumuşak güç üreterek devletin uyguladığı sert gücü dengeleyebilmektedir. Ulus-devletin başka bir devletle ilişkisinde gerilimin yükseldiği noktada yerel yönetimler arabuluculuk rolü üstlenebilmekte ya da devletin sert güç kullanmasına yönelik tepkisini dile getirebilmektedir (Demirtaş, 2016). Nitekim, ABD'nin Irak işgalini bazı eyaletleri desteklememiştir. Soğuk savaş döneminde farklı ülkelerden 4222 yerel yönetim, kendilerini nükleersiz bölge ilan ederek nükleer silahlanmaya tepkilerini dile getirmişlerdir (Demirtaş, 2016). Doksanlı yıllarda Japonya ve Yeni Zelanda'nın şehirleri arasında başlayan kardeş şehir ilişkileri, kültürel farklılıkların iki ülke arasında ticari ilişkiler kurulmasındaki engelleri kaldırmış, kültürel yakınlıkların sağlanmasında devlet politikası olarak kullanılmıştır (Gezici & Kocaoğlu, 2018, s. 120).

Genellikle yerel yönetimler, sert güçten kaçınarak yumuşak gücün gelişmesine yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır. Joseph M. Coll (2015), yumuşak gücün gelişmesinde yerel yönetimlerin beş avantajı olduğundan bahsetmiştir. Bunlar; yerel yönetimlerin vatandaşa yakınlığının, sorun çözebilme ve vatandaşı bu süreçlere dahil edebilme yeteneğini pratikleştirmesi, halkın yerel konularla özdeşleştirmelerini sağlayarak küresel olaylara katılımı sağlamaları, devletler ve uluslararası örgütlerin içerdği hiyerarşi süreçlerini barındırmamaları; ayrıca yerel yönetimlerin birbirlerini geliştirmeleri açısından bilgi alışverişinin hızlı yaşanabildiği alanlar olmaları, şehirlerin yabancı yatırımcıları, çok uluslu firmaları, kabiliyetli çalışanları, turistleri cezbetme ve kendine çekme konusunda yetenekli olmalarıdır (Coll, 2015). Diğer bir nokta, devletlerin doğrudan temsilcilerinin (dışişleri bakanlığı, devlet başkanları vb.) güvenlik ve stres odaklı yaklaşımının aksine şehirlerin barış ve ilişki geliştirme odaklı olması bu alanda şehirleri ön plana çıkarmaktadır. Öte yandan yerel diplomasinin devlet diplomasine göre daha az resmi ve bürokratik olması, ilişki kurma açısından yerel yönetimlere daha fazla hareket alanı yaratmaktadır (Pluijm & Melissen, 2007, s. 15).

Sonuç olarak, yerel yönetimler yerel diplomasinin aktörleri kabul edilse de uyguladıkları faaliyetler bakımından ülkesine yumuşak güç üretmekte ve kamu

diplomasisine hizmet etmektedir. Yerel yönetimlerin, yabancı şehirler ve onların halklarıyla yürüttüğü iletişim stratejileri; uluslararası siyasetteki gergin havanın yerel düzeyde silinmesini sağlamak; ülke imajını ve gelişmişliğini olumlu yönde etkilemektedir. Güzel bir şehrin yerel yönetimi, uluslararası bir örgüte katılarak ve o şehri tüm dünyaya tanıtarak, toplumların ilişki geliştirmesine vesile olmaktadır. Burada sert ve ciddi görünen devlet değil, güzel bir şehirde yaşayan egzotik bir halktır. Kamu diplomasisi faaliyetleri doğrudan devlet tarafından gerçekleştirilme de devlet teşviği, onayı veya yönlendirmesi olmadan gerçekleşmesi pek mümkün değildir. Devlet doğrudan bir faaliyette bulunmadan şehir yönetimlerinin birbirleriyle temasa geçmesini sağlayarak, uzun vadede kendi reklamını yapmakta ve kendi ülkesinin cazibesini arttırmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, yerel yönetimleri STK'lar, şirketler, dernekler ve hatta terör örgütlerinin dahi sıklıkla aktör olarak anıldığı kamu diplomasisi kapsamına dahil edilebilmektedir. Amiri ve Dossani(2019), yerel yönetimlerin kamu diplomasisinin uygulanmasını kolaylaştırdığını ve zorlayıcı olmadan uygulanan kamu diplomasisi faaliyetleri için iyi bir örnek olduğunu ifade etmiştir. Yerel yönetimlere küresel dünyada oldukça önemli roller düşmektedir. Yerel yönetimler, merkezin yereldeki fiziki sorunların yükünü hafıflettiği gibi merkezin diplomasi alanındaki sorumluluklarına kamu diplomasisi aracılığıyla destek olmaktadır. Yerel diplomasiyi, kamu diplomasi ile ilişkilendirilebilecek farklı noktalarda bulunmaktadır. Birinci bölümde, kamu diplomasisi uygulama alanlarının; kültür, spor, gastronomi, sağlık, müzik, dans vb. olduğu, ayrıca küresel sorunlara çözüm için çeşitli örgütler kurulduğu (stk, ulusötesi şirket vb.) belirtilmiştir. Yerel yönetimlerde sözü edilen kamu diplomasisi uygulama alanlarında aktif faaliyetler gerçekleştirmektedir. Belediyelerin Mutfak Mirası İşbirliği Teşkilatı, Yaşlı Dostu Kentler, Yaratıcı Şehirler Ağı, Uluslararası Herkes için Spor Derneği, Avrupa Festivaller Birliği, Barış İçin Belediye Başkanları Sözleşmesi, Dünya Tarihi Kentler Birliği, Avrupa Müzeler Birliği gibi çok sayıda birlikler oluşturup bu birliklere üye olmaları bahsedilen durumu kanıtlar niteliktedir. Bu bakımdan yerel yönetimlerin uyguladığı uluslararası faaliyetler bu çalışmada yerel diplomasi olarak anılmakta ve yerel yönetimler kamu diplomasisi aktörü olarak ele alınmaktadır.

2.2. Türkiye’de Yerel Diplomasi

Yerel diplomasi, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de küreselleşme süreçleriyle hızlandığı söylenebilir. Yerel diplomasi uygulamaları, devletlerin tutumları çerçevesinde değişkenlik gösterdiğinden Türkiye’de merkezi hükümetin bu alana yaklaşımı, çalışmanın bütünü açısından oldukça önemlidir. Bu sebeple bölümün içeriğinde, Türkiye’de yerel yönetimlerden söz edilecek ve yerel diplomasi aktörlerinin başında görülen belediyelere odaklanılacaktır. Akabinde, belediyelerin tarihsel gelişimi, hangi yasal düzenlemeler çerçevesinde diplomasi faaliyetlerinde bulunabildikleri ve yerel diplomasi faaliyetlerinin mevcut durumundan söz edilecektir. Bu çalışmada Şarköy Belediyesi inceleneceği için bölümün amacı, belediye örgütü hakkında bilgi vermek ve belediyelerin dünya genelindeki gibi Türkiye’de de uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilebileceğini göstermektir.

2.2.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı

Bu başlıkta, Türkiye’de yerel yönetimlerin tam anlamıyla neyi ifade ettiği ve hangi yapılanma türlerinin neler bulunduğu, hukuki çerçevede değinilecektir. Bu kapsamda öncelikle, Anayasa’da “Mahalli idareler” şeklinde ifade edilen yerel yönetimlerin tanımlanışına bakılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127. Maddesinde, “Mahalli idareler, görev ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine uygun olarak, il, belediye ve köy halkının ortak gereksinimlerini karşılamak için karar mercilerinin seçimle belirlendiği kuruluş esaslarının kanunda belirtildiği kamu tüzel kişileri” şeklinde ifade edilmektedir. Kendine ait bütçesi, geliri ve personeli bulunan yerel yönetimlerin Türkiye’deki yapılanmaları; Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler şeklindedir (Batal & Tuğlu, 2018, s. 192).

İl Özel İdareleri, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununda, il halkının müşterek gereksinimlerinin sağlanması amacıyla kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip, karar organı seçimle belirlenen kamu tüzel kişisidir. Tüm il sınırını kapsayan ve büyükşehir statüsü olmayan illerde bulunmaktadır (Batal & Tuğlu, 2018, s. 192). İl özel idaresinin yönetimi; il genel meclisi, il encümeni ve validen oluşmaktadır. Bu

teşkilatın tüzel kişi temsilcisi validir. İl genel meclisi, teşkilatın karar organını oluşturmaktadır ve üyeleri seçimle belirlenmektedir. İl encümeni, karar ve yürütme organı olup, valinin başkanlığında il genel meclisi üyelerinden her yıl seçimle belirlenen beş üye ve valinin belirlediği beş birim amirlerinden oluşmaktadır (Özel İdare, 2021).

442 Sayılı Köy Kanunu'nda nüfusu iki binden az olan yerleşimler, köy şeklinde adlandırılmaktadır. Aynı kanunda; cami, okul, otlak gibi orta malları bulunan dağınık veya toplu yerleşimin bulunduğu tarla ve bahçelerin de köyü ifade ettiği belirtilmiştir. Köy yönetimi, köylerde yaşayan halkın ihtiyaçlarını karşılamak üzere karar organlarının seçimle belirlendiği kamu tüzel kişileridir (Köyler, 2021). Köylerde köy derneği, köy muhtarı ve ihtiyar meclisi bulunmaktadır. Köy derneği, köy muhtarı ve ihtiyar meclisini seçimle belirlemektedir. Köy derneği köyde yaşayan seçmenleri ifade etmektedir. Büyükşehir Belediyesi statüsünde olan illerde, köyler bağlı olduğu ilçenin belediyesine tabii olarak mahalle birimine dönüştürülmektedir. 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3. Maddesinin 3. Bendinde yer alan, “Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde bulunan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle şeklinde bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır.” ibaresiyle büyükşehir belediyesi olan ve yeni büyükşehir belediyesi kurulan illerdeki köylerin tüzel kişiliği sonlandırılmıştır. Bu kapsamdaki köyler, mahalle haline gelerek ilçe belediyesine bağlanmış, bulundukları illerde büyükşehir belediyelerine dönüşerek tüm il sınırından sorumlu hale gelmiştir.

Görev ve sorumlulukları, kuruluşu ve organları 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda (2004) belirlenen Büyükşehir Belediyeleri, merkezi birden fazla belediyeye ayrılmış, karar organları seçmenler tarafından belirlenen kamu tüzel kişileridir. Nüfusu 750.000'den fazla olan iller, kanunla Büyükşehir Belediyesine dönüştürülebilmektedir. Sanayileşmenin ve nüfus artışının hızlanmasıyla meydana

gelen plansız kentleşme sorunlarının çözümü, Büyükşehir Belediyelerinin oluşturulmasındaki temel faktördür.

Bu noktada Türkiye’de yerel yönetim yapılanmalarının büyük kısmını oluşturan belediye kurumları üzerinde durulacaktır. Arapça şehir manasına gelen beled kelimesinden türetilen Belediye kelimesi (Alkan, 2021, s. 481), genel anlamıyla kentsel yapılanmaların yönetim mekanizmalarını ifade etmektedir (Özel İhtisas Komisyonu, 2014). Belediyeler, merkezi yönetimin üzerindeki iş yükünü azaltmak amacıyla sokakların bakımı, temizlik, aydınlatma, su, esnafın denetimi gibi işlerden sorumlu ve en az 5000 nüfuslu yerleşim yerlerinin idari yapılarıdır. Belirli sınırlar içerisinde, halk tarafından seçilen üyeleriyle yönetilerek ülke sınırlarını daha küçük birimlere ayırmak şeklinde tanımlanabilmektedir.

Belediye yapılanmaları, devletler nezdinde kendi örgütlenme şekillerine göre değişmekle birlikte tarihsel süreçte de kendisini sürekli yenilemektedir. Belediyelerin kökeni antik çağdaki kent devletlerine dayansa da (Çiçek, 2014, s. 55) günümüzdeki şekliyle ilk kez 1789 Fransız Devriminden sonra kent yönetimleri için yeni arayışların ardından ortaya çıkmıştır (Örs & Örs, 2018). Yerel yönetim kavramı ise ilk kez 1835 yılında İngiltere tarafından kullanılmıştır (Örs & Örs, 2018). Türkiye’de ilk batılı tarzda belediye Osmanlı döneminde İstanbul Şehremaneti ve Altıncı Daire-i Belediye adıyla 1854 yılında kurulmuştur. İstanbul Şehremaneti, kendisinden beklenen çalışmaları yürütmede çok etkin olamamış ve 1855’de İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon tarafından İstanbul, belediye şeklinde 14 daireye ayrılmıştır. İlk adımda, azınlıkların yaşadığı Galata-Beyoğlu bölgesinde 1858 yılında Altıncı Daire-i Belediye kurulmuştur. Bu belediyelere, kanalizasyon ve su yollarının yapılması, sokakların temizliği, aydınlatılması, yolların onarımı gibi görevler verilmiştir. Ayrıca belediyeler, ilk kez gelir elde eden mahalli birimler olmaları sebebiyle de önemlidir. Bu dönemki yerelleşme hareketleriyle, Batılı tarzda belediyelerin Osmanlı Devleti’nde de işlevsel olduğunu gösterebilmek amaçlanmıştır. Birinci Meşrutiyet ile ilk yazılı 1876 Anayasasında, belediyelerin özel bir kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiş; bunun üzerine ilk belediye kanunu: Dersaadet Belediye Kanunu ve -İstanbul dışında da uygulanmak üzere- Vilayetler

Kanunu padişah tarafından kabul edilmiştir. Bu kanunlarla, nüfusla orantılı 6-12 kişiden oluşan belediye meclisi seçimle belirlenmiş, belediye başkanı merkez tarafından atanmıştır. Böylece, belediyelere tüzel kişilik kazandırılmıştır (Çiçek, Eyidiker, & Poyraz, 2018).

Cumhuriyetin ilanından sonra 1930 yılına kadar Osmanlı Devleti'nin belediyecilik anlayışı sürdürülmüş, 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun çıkarılmasıyla birlikte İstanbul ve Ankara hariç tutularak tüm belediyeler tek kanunla eşit kabul edilmiş, belediye kurulabilmesi için nüfus 2000'e düşürülmüş ve belediyelerin sayısı arttırılmıştır. Belediye başkanının da belediye meclisi tarafından seçilmesi sağlanmıştır (Çiçek, Eyidiker, & Poyraz, 2018). Burada önemli olan bir diğer nokta, belediyelere kamulaştırma yetkisi verilerek her türlü yerel hizmetlerden sorumlu tutulup, yetkilerinin arttırılmasıdır (Çiçek, Eyidiker, & Poyraz, 2018).

1930'dan 2005 yılına kadar yeni bir belediye kanunu çıkarılmamış olsa da dönemin gerekliliklerine göre farklı düzenlemeler yapılmıştır. 1960 ve 1980 darbe dönemlerinde belediyelerin özerkliği azaltılmış, merkezi yönetimin etkisi arttırılmıştır. 1963 yılında belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesi ile ilgili kanun ve 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyeleri oluşturulması bakımından önemlidir. 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 3 Temmuz 2005 yılında 5393 Sayılı tüm belediyeleri kapsayan Belediye Kanunu çıkarılmıştır.

5393 Sayılı Belediye Kanununda belediye, "Belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmış (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 3) ve AB müzakere sürecinde hazırlanması sebebiyle belediyelerin diplomasi alanında da etkili olabilmesinin yolu bu kanunla açılmıştır.

Yukarıda bahsedildiği üzere, tarihsel süreçte belediyeler, merkezi yönetimlerin kararıyla oluşturulan ve onların verdiği yetkiler kadarıyla hareket edebilen kurumlardır. Merkezi yönetimler belediyeleri, yereldeki sorunlara karşı daha etkili

çözümler üretebilmesi maksadıyla kurmuşsalarda şehirleşmenin artan sorunları, yerelle merkez arasındaki yetki tartışmalarına -diğer ülkelerde olduğu gibi- Türkiye’de de yol açmıştır. Avrupa konseyi üye ülkeleri, yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılmasını önemsemişler ve 1988 yılında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı kabul etmişlerdir (İnaç & Ünal, 2015). Bu hukuki belge yerel yönetimleri gerçek anlamda güçlendirmeye yönelik önemli bir adımdır. Şartnamenin içeriğinde, yerel yönetimlerin, demokratik rejimin temelleri olduğu vurgulanmış, vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkı ve bu hakkın kullanımlarının yerel düzeyde olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu şartnameyle, ademi merkezîyetçiliğe dayanan bir Avrupa’nın oluşması önemsenmiş, vatandaşlara yakın olan yerel yönetimlerin yetkilerinin ve kaynaklarının arttırılması, özerk yerel yönetim ilkesinin anayasalarla tanınması istenmiştir (www.tbb.gov.tr, 2018). İlgili düzenleme, belediyeler için yapılan en önemli reformlardan birisidir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik büyük bir adım olarak görülse de Türkiye tarafından şartın önemli maddelerine çekinceler konulması, uygulanabilirliğini ortadan kaldırmaktadır (İnaç & Ünal, 2015, s. 1). Nitekim, 1980’lerin ortasından itibaren başlayan yerel yönetimlerin gelir artışının, örgütlenmeye yönelik olumlu gelişmeler sağlamasına rağmen yerel özerklik açısından demokratikleşmenin istenen seviyeye gelmesine yetemediği söylenebilir (İnaç & Ünal, 2015, s. 1).

2.2.3.Türkiye’de Yasal Çerçeve de Yerel Diplomasi

Buraya kadar incelenen bölümlerde görüldüğü üzere, yerel diplomasının işleyişini bağılı olduğu ülkenin yasaları belirlemektedir. Bu sebeple bu başlıkta, Türkiye’de belediyelerin uluslararası faaliyetlerini yasalar doğrultusunda ne ölçüde gerçekleştirebileceği incelenecek ve bu faaliyetler kamu diplomasisi kapsamında ele alınacaktır.

Türkiye’de belediyeler 2005 yılında kabul edilen 5393 Sayılı Belediye Kanunu’na tabiidir. Öncelikle 5393 Sayılı Kanunun ana hatlarıyla incelenmesi Türkiye’de yerel yönetimlerin özerkliği ve yerelin uluslararası faaliyetleri bakımından oldukça

önemlidir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu altı kısımdan oluşmakta, ilk kısımda belediyelerin görev ve yetkilerinin belirlendiği genel hükümler yer almaktadır. İkinci kısımda belediyelerin organları belirlenmiş, üçüncü kısımda belediye teşkilatı ve personeli anlatılmıştır. Dördüncü kısım, belediyelerin denetimi ile ilgili hüküm ve yönergelerin yer aldığı bölümdür. Beşinci kısımda, belediyenin mali hükümleri, altıncı kısımda ise çeşitli ve son hükümlere yer verilmiştir. Çalışma kapsamında belediyenin görev, yetki ve sorumluluklarının incelenmesi ağırlık noktası olacaktır.

Aynı bölgedeki insanların birlikte yaşamaktan doğan ihtiyaçları (mahalli müşterek ihtiyaç) gidermeyi temel alan belediyeler, öncelikle imar, su, kanalizasyon, ulaşım, altyapı, çevre ve temizlik, zabıta, itfaiye, acil yardım, defin ve mezarlıklar, ağaçlandırma, yeşil alanlar, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini gerçekleştirmektedir. Bu görevler, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun birinci kısım üçüncü bölüm madde 14'de sıralanmıştır. Belediyelerin gerçekleştirmekle yükümlü olduğu bu görevlerin, toplum için en önemli ihtiyaç sırasına uygun olarak dizayn edildiği düşünülmektedir. Nitekim bu dizilim, Maslow'un ihtiyaçlar piramidi ile karşılaştırsak büyük oranda benzerlik göstermektedir. Söz konusu piramitte ilk olarak fizyolojik sonrasında güvenlik ve en son aşamada kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarına önem verilmektedir. Aynı maddede hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırasının, hizmetin aciliyet durumu ve belediyenin mali olanaklarına göre belirlenmesi gerektiği yer almaktadır.

Küreselleşme süreçleriyle belediyelerin; imar, temizlik, ulaşım, zabıta gibi görevleri rutin bir hale gelerek sıradanlaşmıştır. Şehirlerini temsil eden belediyelerin uluslararası faaliyetlerde bulunmaları zaruri bir gereksinim haline gelmiştir. Küresel rekabete uyum sağlayabilmek için rutin ihtiyaçlarını(imar, altyapı, temizlik vb.) en üst düzeye çıkarmak ve bunun yanı sıra -kanunda daha sonraki sıralarda belirtilen- şehrinin turizmini, tarihi ve kültürel öğelerini ön planda tutmak, şehrin tanıtımını yapmak bir gereklilik haline gelmiştir. Türkiye, şehirlerin de uluslararası düzeyde faaliyette bulunabilmesi için 2005 yılında 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na düzenlemeler getirmiştir. İlgili kanunun 18. Maddesi /p bendiyle belediyelerin

yurtdışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle işbirliğinde bulunmasının, kardeş kent ilişkileri kurmasının, ekonomik ve sosyal ilişkilerini ilerletilebilmesi için kültür, sanat, spor gibi alanlarda faaliyetler ve projeler yürütebilmesi yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda arsa, bina gibi tesisler yapma, yaptırma, kiralama veya temin etmeye yönelik düzenlemeler getirilmiştir. Aynı Kanun'un 60. maddesinde, yurtdışı kamu ve özel kesimle veya sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve yürütülen projelerin giderleri belediye giderleri kapsamına alınmıştır. Madde 74'e göre ise belediyeler, müşterek ihtiyaçları doğrultusunda belediye meclisi onayıyla görev alanıyla ilgili konularda faaliyette bulunan uluslararası teşekkül ve organizasyonlara kurucu üye veya üye olabilmektedir. Bu sayede ilgili teşekkül ve organizasyonlarla veya yabancı belediyelerle ortak hizmetlerde bulunup kardeş belediye ilişkileri kurabilmektedir. Bu maddede son olarak belirtilen nokta yürütülecek faaliyetlerin dış politikaya, uluslararası anlaşmalara uygun olmasıdır. Bunun için faaliyetlerin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı onayına istinaden gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kanun maddesine göre; belediyelerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izni alınarak bu faaliyetlerin gerçekleştirilebileceğinin belirtilmesi Türkiye'de merkezin, yerel yönetim üzerindeki etkinliğini göstermektedir. Yinede belediyelerin izine tabide olsa diplomasi faaliyetlerinde bulunabilmesi önemli bir adımdır.

Bu düzenlemeler incelendiğinde varılan bir diğer sonuç, kanun koyucunun odaklandığı konu, belediyelerin yurtdışı faaliyetlerini daha çok sosyal ve ekonomik alanlarla sınırlandırdığıdır. Merkezi otorite bu kanunla belediyeleri kültür, sanat, spor gibi alanları kullanarak yurtdışındaki toplumlarla ilişki geliştirmeye yöneltmektedir. Bu doğrultuda harcanan giderleri de belediyenin giderlerine (kamu gideri) dahil ederek desteklemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, arka planda Türkiye'de yerel yönetimlerin uluslararası alanda birer yumuşak güç unsuru olarak ülkenin kamu diplomasisine hizmet etmesi amaçlandığı hissi yaratmaktadır. Çünkü merkez doğrudan bu faaliyette bulunmamaktadır. Ülkenin sert gücünün aksine, belediyelerin yumuşak güç üreterek merkeze destek olmasını amaçladığı görülmektedir. Belediyeler kamu kurumu olup devleti temsil eder bir nitelik taşısa da ayrı bir tüzel kişiliği olması, sert güç unsurları içermemesi ve yerelin çok yakınında durması

sebebiyle halk nezdinde daha sempatik durmakta ve çekici bir etki oluşturabilmektedir. Belediyeler bu faaliyetleri kendi muadilleriyle veya kanunda bahsedilen farklı kurumlarla asimetrik olarak da gerçekleştirebilmektedir. Yumuşak güç unsurlarından yararlanılarak yabancı toplumları etkileyebilme becerisi şeklinde ifade edebileceğimiz kamu diplomasisi, bütünsel açıdan değerlendirildiğinde; merkez, belediye ve yabancı toplum arasında asimetrik yönlü ilişki kurma şekli ve içeriği bakımından oldukça benzerlikler görülmektedir. Bu sebeple Türkiye’de de yasal bağlamda belediyelerin yabancı belediyelerle teması halkların ilişki kurmasını sağlamakta; böylece yerel diplomasi, kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında değerlendirilebilmektedir.

2.2.4. Türkiye’de Yerel Diplomasi Faaliyetleri ve Gelişimi

Hukuki düzenlemelerin ardından belediyeler, uluslararası alana yönelerek birtakım faaliyetler yürütmüşlerdir. Bu doğrultuda söz konusu faaliyetlerin istatistiki verileri üzerinde durulacak ve Türkiye’deki belediyelerin eğilimlerinden söz edilecektir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı istatistiki veriler incelendiğinde; yasalarda da belirtildiği üzere, Türkiye’de yerel diplomasi, kardeş şehirler ve uluslararası örgütlere üyeliklerle gerçekleşmektedir. Rakamlara istinaden belediyelerin odağında kardeş şehir uygulamalarının olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2021). Nitekim, Türkiye’de 1909 kardeş şehir bulunmaktadır. Türkiye’nin en gelişmiş ve en kalabalık kentleri; İstanbul, Ankara, İzmir, kardeş şehir uygulamalarının büyük oranına sahiptir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2021). Belediyelerin çoğunlukla kardeş şehir ilişkisi kurmaya yöneldiği ülkeler; Almanya, Bulgaristan, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Yunanistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Makedonya’dır. Buradan hareketle Türkiye’de belediyelerin, ilişki kurarken ortak tarih, kültür ve değerlerin bulunduğu, Türklerin yoğun yaşadığı şehirlere yöneldiğini söylemek mümkündür.

Türkiye’de belediyelerin uluslararası örgütlere üyelikleri değerlendirildiğinde, 268 belediyenin farklı alanlarda çok sayıda uluslararası örgüte üyeliği mevcuttur (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2021). Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatına üye 105 belediye bulunmaktadır. Avrupa Kentler Birliği, Enerji Şehirleri, Dünya Birleşik Kentler Federasyonu, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı, Sürdürülebilirlik İçin Dünya Yerel Yönetimler Birliği, Türk Dünyası Belediyeler Birliği, Uluslararası Sakin Şehirler Birliği, belediyelerin yöneldiği diğer kuruluşlardır. Buradan hareketle; Türkiye’de yerel yönetimlerin devlet politikasına paralel hareket ettiği söylenebilir. Nitekim merkezi yönetim; sağlık, enerji, turizm, kalkınma gibi alanları önemserken; yerel yönetimlerde bu alanlardaki kuruluşlara ağırlık vermiştir. Ayrıca Türkiye’de yerel yönetimlerin katıldığı uluslararası kuruluşlardan Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow)’ne⁶ artan ilgi dikkat çekmekte ve bu durum ilçe belediyelerinin de uluslararası faaliyetlerde bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, uluslararası sistemi yönlendirme konusunda metropoller (İstanbul, Ankara, İzmir) kadar etkin olamasa da ilçe belediyelerinin de küresel rekabete dahil olma ve yereli ön plana çıkarma gayreti görülmektedir.

Bu noktada değinilecek diğer bir konu, Türkiye’de belediyeler bireysel hareket edebildikleri gibi kendi içlerinde örgütlenerek de uluslararası faaliyetlerde bulunabilmeleridir. Belediyeler için bir üst akıl konumundaki Türkiye’nin tek mahalli idare birliği: Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), yerel diplomasi bakımından oldukça önemlidir. TBB, belediyelerin haklarını ve çıkarlarını gözetmek amacıyla 1945 yılında dernek olarak kurulmuştur (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021). Belediyeler, bu birliğin doğal üyeleridir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021). TBB 2005’den beri, yerel ve küresel düzeyde belediyeleri temsil etmekte uluslararası kuruluşlara üye olabilmekte; belediyelerin uluslararası ilişkilerini ve ortaklıklarını desteklemektedir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021). Aynı zamanda belediyelerin

⁶ Dünya genelinde Cittaslow’a üye olan 278 şehirden 18 şehir Türkiye’ye aittir. Bu şehirler; Ahlat, Akyaka, Eğirdir, Gökçeada, Gerze, Göynük, Gündül, Halfeti, Köyceğiz, Mudurnu, Perşembe, Şavşat, Seferihisar, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar (<https://cittaslowturkiye.org/>, 2021).

uluslararası ağılara erişimini sağlamakta, ortak projeler yürütüp kardeş şehir ilişkilerinin geliştirilmesinde rol oynamaktadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

Sonuç olarak, küreselleşme süreçleri, Türkiye’yi de etkilemiş ve belediyeleri uluslararası sisteme dahil etmeye yönelik birtakım düzenlemeler yapmaya yöneltmiştir. Bu çerçevede; -devletin müsaadesi kadarıyla- belediyeler yerel diplomasiye yönelmişler pek çok alanda aktif roller üstlenmişlerdir. Fakat, Türkiye’de 1390 belediye bulunmakta ve yukarıda belirtilen 2021 yılı verilerine göre belediyelerin yerel diplomasiyle yeterince ilgilenmediğini düşündürmektedir. Bu durumda; yaşanan küresel hastalıklar kapsamında alınan tedbirler ve değişen uluslararası güvenlik odaklı güç dengelerinin etkisi olduğu söylenebilir.

3. BÖLÜM

ŞARKÖY BELEDİYESİNİN YEREL DİPLOMASI FAALİYETLERİ

“Kurulan bu dostluk köprülerinde Türk, Yunan, Bulgar ve Romen çocukları elele şakılar söylemeli, oyunlar oynamalı ve bayraklarını barış güneşinin dostluk rüzgarında dalgalandırmalı. Bu girişimleri başlatanlara ne mutlu. gönül dolusu teşekkürler hepsine...”⁷

Bu bölümde; kamu-yerel diplomasinin birlikte uygulanabilirliğini tespit edebilmek için Şarköy Belediyesinin diploması faaliyetleri incelenecektir. Bölümün amacı; Şarköy Belediyesinin diploması faaliyetlerinin kamu diplomasisi kapsamında ele alınabilirliğini tespit etmektir. Bu doğrultuda öncelikle; şehir kimliğiyle Şarköy tanıtılacak; akabinde belediye örgütü incelenecektir. Sonrasında, yürütülen diploması faaliyetleri kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilerek birtakım önerilerde bulunulacaktır. Vaka incelemesinde Şarköy Belediyesinin tercih edilmesindeki temel faktörlerin başında ilçe belediyesi olması gelmektedir. Bu noktada vurgulanmak istenen; günümüz değişen şartlarına paralel biçimde toplumların beklentilerinin değişmesiyle yöresel dokuları bozulmamış küçük ilçelerin ilgi görmeye başlamasıdır.

3.1. Şarköy’ün Kent Kimliği

Şarköy’ün kent kimliği yerel-kamu diplomasisi kapsamında yürütebileceği faaliyetlerin içeriğini ve uygulayabileceği stratejilerin belirlenmesi konusunda önemlidir. Başka bir deyişle Şarköy’ü tanımadan Şarköy Belediyesinin uluslararası faaliyetlerinden bahsetmek konunun altını doldurmayacaktır. Bu sebeple ana hatlarıyla Şarköy’ü diğer kentlerden farklı kılan fiziki, ekonomik ve sosyal vb. özellikleri bu başlığın içeriğini oluşturacaktır.

⁷ Şarköy. (2001, haziran 11). Şarköy Belediyesi Avrupa Birliğine Girdi. Tekirdağ, Şarköy: Şarköy Gazetesi.

Konuyu irdelemeden önce kısaca kent kimliğinden söz edilmelidir. Genel bilinen anlamıyla kimlik, “...bir kimsenin belirli bir kimse olmasını sağlayan koşulların, onun kişiliğine ilişkin özelliklerin tümü” dür (Oxford Languages, 2022). Benzer şekilde kent kimliği, kentleri birbirlerinden ayıran özelliklerin tümünü ifade etmektedir. Kentlerin daha belirgin özellikleri kent kimliğinde ön plana çıkmaktadır. Kentler; kıyı, dağ, ova kenti olarak anılabildiği gibi kültür, sanat, din, bilim, tarih gibi özellikleriyle de anılabilmektedir (Kaypak, 2010, s. 375). Burada daha baskın olan unsur ön plana çıkmaktadır. Aliagaoglu ve Mirioğlu (2020, s. 378), farklı akademisyenlerin çalışmalarını birleştirerek, kent kimliğini oluşturan unsurları; doğal, yapay, sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik çevre özellikleri olarak sınıflandırmıştır. Aynı çalışmada doğal çevre özellikleri; iklim, bitki örtüsü, coğrafi konum, jeolojik ve topoğrafik yapıyı ifade ederken; yapay çevre; yolları, sınırları, yeşil alanları, sanayi siteleri, nirengi alanlarını kapsamaktadır (Aliagaoglu & Mirioğlu, 2020, s. 378). Bir kentin sosyo-kültürel özellikleri; demografik ve kurumsal yapısını, tarihi ve kültürel kaynaklarını, sosyo-ekonomik özellikleri ise şehrin ekonomik durumu, istihdam yapısını içermektedir (Aliagaoglu & Mirioğlu, 2020, s. 378).

Yukarıda verilen bilgiler ışığında öncelikle, Şarköy’ün doğal çevre özellikleri incelenecektir. Tekirdağ iline bağlı bir ilçe olan Şarköy, Tekirdağ’ın 93.2 km güney batısında yer almakta; doğusunda ve güneyinde Marmara Denizine kıyısı bulunmaktadır. Kapladığı alan 515 km², rakımı 6 metredir (Şarköy Belediyesi, 2021). Şarköy’e ulaşırken dağlık bölgelerden geçilmektedir. Şehir merkezi genellikle düzlüktür. Şarköy’ün iklimi, ılıman bölgenin üst sınırları ile sıcak bölgenin alt sınırlarında bulunması sebebiyle geçiş noktasında yer almaktadır (Bahar, Korkutal, & Boz, 2010, s. 160). Bu sebeple bölgede mikro-klima iklim özellikleri bulunmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021). Şarköy’ün bitki örtüsünü ise çoğunlukla Akdeniz kökenli maki bitkileri oluşturmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy’ün diğer bir doğal çevre özelliği coğrafi konumudur. Bu coğrafi konum Şarköy’e stratejik fırsatlar sunmaktadır. Çünkü Şarköy; İstanbul ve Çanakkale Boğazlarına, Yunanistan ve Bulgaristan sınır kapılarına çok yakın bir mesafede, geçiş noktasında yer almaktadır.

Şekil 3.1.: Şarköy'ün Siyasi Haritası

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/rasasaygili/>

Şarköy'ü Şarköy yapan caddeleri, sokakları, yolları, onun yapay çevre özelliklerini ifade etmektedir. Bu bakımdan Şarköy'de ilk akla gelen asırlık çınar ağaçlarının sıralandığı Atatürk Caddesi'dir. Bu cadde, Şarköy'ün en işlek caddesi olup, esnafın ve işyerlerinin en yoğun bulunduğu noktadır. Şarköy'de diğer ilgi gören nokta; deniz kenarında bulunan Sevgi Yolu'dur. Sevgi Yolu'nda, yayalar ve bisikletliler için ayrı bölümler bulunmaktadır. Ayrıca yaz sezonlarında hizmet veren Nostalji Treni, Sevgi Yolu'ndan geçerek sahil boyunca ulaşımı sağlamaktadır. Şarköy'de Atatürk Caddesi'nin sahile bağlandığı noktada, merkez kabul edilen geniş Cumhuriyet Meydanı bulunmaktadır. Pek çok yeşil alan ve parkların bulunduğu Şarköy'de sanayi bölgesi yoktur.

Şarköy, sosyo-kültürel özellikler bakımından oldukça zengindir. Bu noktada öncelikle demografik yapıdan söz edilmelidir. 31 mahalleden oluşan Şarköy'ün toplam nüfusu 2020 yılı verilerine göre 32.650'dir (Nüfusu, 2020). Kadın-erkek nüfus dağılımı dengeli olsa da yaşlı ve orta yaşlı nüfus genç nüfusa oranla daha fazladır (Endeksa, 2022).

Şarköy'de yıllık rüzgarlı gün sayısı çoktur. Bu durum; yamaç paraşütü ve rüzgar sörfü gibi sportif faaliyetler açısından elverişli bir ortam sağlamaktadır. Bölge, rüzgar sörfünde Alaçatı'dan sonra Datça ile birlikte en çok tercih edilen ikinci sörf

merkezidir (Şarköy Belediyesi, 2021). Şarköy’e bağlı eski bir Rum Mahallesi olan Uçmakdere ise son yıllarda yamaç paraşütü konusunda markalaşma yönünde oldukça ilerlemiştir. İstanbul’a yakın olması ve ikliminin yumuşak olması sebebiyle uçuş sezonu 12 aylık periyoda yayılmakta ve Fethiye’den sonra en çok tercih edilen uçuş alanı olarak görülmektedir (Çakır, Çakır, & Sezer, 2010, s. 26). Sufunya bölgesi trekking ve kamp sporları bakımından ilgi görmektedir (Ergen, 2010, s. 33).

Şarköy’ün oldukça zengin ve kendine özgü bir mutfak kültürü mevcuttur. Balık köftesi ve çorbası, oğlak dolması, gacal mantısı, bulama gibi yemekler yöresel lezzetlerine örnektir (Kızıldemir & Şimşek, 2020, s. 231-232). Fakat bu yöresel lezzetlerin yapımının zorluğu ve malzemelerinin fiyatlarının yüksek olması, tüketicinin daha az tercih etmesine sebep olmaktadır. Bu durum; bahsi geçen yemeklerin unutulma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Şarköy’ü diğer bir ön plana çıkaran faktör, bölgeye has şarap kültürüdür. Şarköy’de son zamanlarda butik şarap üreticilerinin sunduğu ürün çeşitliliği ve hizmetlerinde artış gözlenmektedir. Bu durum metropol yaşantısından uzaklaşmak isteyenlere alternatif yöresel ürünleri tatmak, üzüm bağlarını ve şarap tesislerini görmek gibi etkinlik olanakları sağlamaktadır. Şarköy’de çok eski zamanlardan beri şarapçılık yapılması sebebiyle bölgede şarap yapımına ait tarihi eserlerin sergilendiği müzelerin bulunması ayrı bir değer yaratmaktadır (Erhan, 2021, s. 129-136). Ayrıca bağbozumu festivalleri düzenlenerek bu kültürün bilinirliği arttırılmaktadır (Düzgen, 2021).

Şarköy’ün mevcut kayıtlara göre M.Ö. 4000-2000’li yıllara dayanan köklü bir tarihi bulunmaktadır. Bu bölgeye yerleşen ilk topluluk Traklardır (Kurtuluş, 2010, s. 51). Trakya ismi buradan gelmektedir (Kurtuluş, 2010, s. 51). 8. yüzyıldan itibaren Traklar, Yunanlılarla anlaşma yaparak koloniler⁸ kurmuşlar; böylece bölgeye Yunan kültürü yayılmaya başlamıştır (Kurtuluş, 2010, s. 52). M.Ö. 168-M.S.395 yıllarında ise Romalılar bölgenin hakimi olmuşlardır (Ergen, 2010, s. 31). Roma, 395’de doğu

⁸ Bu koloniler günümüzde Şarköy’ün mahalleleri olan Heraklea(Eriklice), Hora(Hoşköy), Ganos(Ganoz), Bizanthe-Panion(Barbaros)’dur. (Şarköy Belediyesi, 2021)

ve batı olarak ayrıldığında bu bölge Doğu Roma/Bizans sınırlarına dahil olmuştur (Kurtuluş, 2010, s. 52). Roma ve Bizans dönemlerinde “Tristasis” adı verilen Şarköy, Osmanlı Devleti’nde “Şehirköy” olarak adlandırılmıştır (Ergen, 2010, s. 31). Bölge, 1357’de Osmanlı Devleti Tekirdağ’ı ele geçirene kadarki süreçte ise Frikyalılar, İskitler, Persler, Haçlılar gibi birçok farklı grubun istilasına uğramıştır. 19. yy’a kadar Osmanlı Devleti’ne bağlanarak dış tehditlerden uzakta sakin ve rahat bir dönem geçiren şehir (Kurtuluş, 2010, s. 53), 19. yüzyılda Ruslar tarafından yeniden işgal edilmişse de Osmanlı Devleti İkinci Balkan Savaşı’nın çıkmasını fırsat bilerek bölgeyi geri almıştır (Kurtuluş, 2010, s. 53). Sonraki süreçlerde Yunanistan, Sevr anlaşması hükümleri doğrultusunda şehri işgal etmiş, Milli mücadelenin ardından imzalanan Mudanya anlaşmasıyla bölgeyi terk etmiştir (Kurtuluş, 2010, s. 53).

1357’den günümüze kadar Türklerin yönetimindeki Şarköy, 1924’de Türk-Yunan nüfus mübadelesiyle Türk nüfusunu arttırmıştır. Bu mübadeleyle, Şarköy’de yaşayan Rumlar Yunanistan’a; Yunanistan’da Selanik’in kuzeyinde yer alan Vodina, Mayadağ, Karacaoa, Nutya, Gevgeli gibi yerleşim yerlerindeki Türklerin bir kısmı ise Şarköy’e zorunlu göç etmişlerdir (ALTINOK, 2010, s. 16). Daha sonraki yıllarda bölgeye Bulgaristan, Arnavutluk, Romanya ve Makedonya’da yaşayan Türkler göç etmiştir. (ALTINOK, 2010, s. 16).

Şarköy’ün tarihinin çok eski zamanlara dayanması, onun farklı toplumlara ev sahipliği yapmasını sağlamıştır. Bu durum; günümüzde farklı dönemlere ait birçok kalıntının, tarihi eserlerin bulunmasını sağlamıştır (Ergen, 2010, s. 31). Şarköy’de günümüze kadar gelen mevcut kalıntıların başında, Sufunya Tepesi’nde bulunan ve M.Ö. 4. Yüzyıla ait olan Propentis Kıyısındaki Trak Kalesi gelmektedir. Benzer şekilde Eriklice Mahallesi’nde Rumlardan kalma Meryem Ana Kilisesi ve eski Rum evleri bulunmaktadır.

Mürefte Mahallesi, tarihi kalıntılar ve şarap turizmi bakımından oldukça önemlidir. Bu bölgede 5000 yıl öncesine ait amfora kalıntıları bulunmuş; bu kalıntılardan Fransa ve İtalya’ya şarap ihraç edildiği tespit edilmiştir. Bölgenin şarap üretiminin yoğunluğu, Ganos mühürlü amforaların Akdeniz’in, Marmara Denizi’nin, Karadeniz’in çoğu bölgelerinde bulunmasından ve Marmara Adası yakınlarında gemi

batıklarında yirmi bin amforanın tespit edilmesinden anlaşılmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021). Nitekim Mürefte Mahallesi’ni eski şarap üreticisi ve ticaret merkezi şeklinde ifade edilebilir. Aynı zamanda Mürefte Mahallesi, Osmanlı döneminde Lale Devri’nde “Küçük İstanbul” olarak tasvir edilmekte, her türlü eğlencenin yapıldığı büyük ticaret merkezi olarak bilinmektedir (Şarköy Belediyesi, 2021).

M.Ö.1. yüzyılda Yunanlılar tarafından kurulan Hoşköy Mahallesi’nde (eski adı Ganohora) altı adet manastırın bulunması, buranın dönemin din merkezi olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca Hoşköy Mahallesi’nde Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğüne koruma altına alınan ulusal miras kabul edilen 1861 yılında yapılmış Hora Feneri bulunmaktadır (Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, 2022). Öte yandan, bölgedeki Ganos Dağı eski dönemlerde Hristiyanların hacı olmak için uğradıkları kutsal bir bölgedir. (Şarköy Belediyesi, 2021). Tepeköy Mahallesi eski adı Sterne olan ve bir kilisesi bulunan bir Rum köyüdür. (Kurtuluş, 2006, s. 12) Kızılcaterzi ve Sofuköy Mahalleleri’nde M.Ö. 6000-3000’li yıllara ait yerleşim yerleri bulunmuştur. Gaziköy Mahallesi’nin (eski ismi Ganos) tamamı korunan sit alanı olmakla birlikte; Traklar dönemine ait kale kalıntıları, Bizans dönemine ait kilise, Gaziköy Çeşme Yazıtı, Koca Çeşme Yazıtı ve Rum kültürüne ait pek çok eser bulunmaktadır.

Çınarlı mahallesine yakın mevkiye günümüzde ibadete açık olan Immanuel Kilisesi bulunmaktadır. Yaklaşık 150 yıllık geçmişi bulunan kilisede Cuma günleri ibadet edilmektedir (Gezinomi, 2022). Ayrıca, Hoşköy Mahallesi’nde bulunan ve 1865’de yapılan St. Ioannis Theologos Manastırı varlığını günümüze kadar sürdürmüştür (Şarköy Haber, 2020).

Şarköy’ün pek çok sosyo-ekonomik özellikleri bulunmaktadır. Bölge halkının ekonomisi Şarköy’ün denize kıyısı bulunması ve geniş kumsallarının olması sebebiyle çoğunlukla yaz turizmine dayanmaktadır. 60 km uzunluğunda kumsala sahip olan ilçe, Türkiye’nin birinci, dünyanın ise 12. en uzun kumsalı olma özelliğini taşımaktadır (Küçükaltan & Ultanır, 2012, s. 127). Şarköy’ün plajları aynı zamanda mavi bayraklıdır. Mavi bayrak yüzme suyu kalitesi bakımından güvence vermesi sebebiyle Şarköy’e ilgiyi arttırmaktadır. Metropol kent İstanbul’a yakınlığı yaz

nüfusunun 300.000 ile 400.000’li rakamları görmesini sağlamaktadır (Demirören Haber Ajansı, 2015). Bu durum bölgeye ticaret ve turizm bakımından fayda sağlamaktadır.

Öte yandan verimli toprakları ve geniş tarım alanlarının bulunması nedeniyle diğer gelişen ekonomik faaliyetlerden biri tarımdır. Bölgede en çok buğday, arpa, zeytin, üzüm, ceviz, ayçiçeği gibi tarım ürünleri yetişmektedir (Şarköy Belediyesi, 2021). Tekirdağ’ın ilçelerine bakıldığında bağ alanlarının çokluğu ve şarap üretimi açısından Şarköy ilk sıradadır. Nitekim Şarköy, Tekirdağ’ın bağ alanlarının %78’ine sahiptir (Sağlam, Yaver, Özdemir, & Kiper, 2010, s. 103). Mikro-klima özellikli iklimi ve Ganos Dağı’nın etkisi, bölgenin bitki örtüsünü çeşitlendirmiş ve ıhlamur, adaçayı, kekik gibi tıbbi-aromatik bitkiler yetişmesini sağlamıştır. Bölge halkı, bu bitkileri toplayarak geçimini sağlamaktadır (Sağlam, Yaver, Özdemir, & Kiper, 2010, s. 103).

Şarköy’de çok fazla sanayi tesisinin bulunmayışı sanayinin yeterince gelişmediğini göstermektedir. Yetiştirilen üzümlere ve zeytinlere bağlı olarak şarap, sirke ve zeytinyağı üretimine yönelik fabrika ve atölyeler mevcuttur. Şarap tadımı esnasında sunulan peynirler vb. yiyeceklerin yörenin kendi ürünleri olması farklı sektörleri geliştirmektedir. Bağbozumu sürecinde istihdamın desteklenmesi, turizm için gelenlerin yeme-içme, konaklama hizmetlerinden yararlanması, bölge içinde gelir artışını sağlamaktadır. Hayvancılık ise 1-3 baş hayvan sayısına sahip küçük aile işletmeleri şeklindedir. Şarköy’de diğer geçim kaynakları ise arıcılık ve balıkçılıktır (Şarköy Belediyesi, 2021). Şarköy’ü balık, karides, üzüm, kiraz merkezi olarak ifade etmek yanlış olmayacaktır (Küçükaltan & Ultanır, 2012, s. 127).

Sonuç olarak, Şarköy’ün kent kimliğini zenginleştiren doğal güzellikleri, kültürü, tarihi, tarımsal ürünleri, denizi, konumu gibi pek çok özgün değeri bulunmaktadır. Şarköy’ün bu değerleri, onu diğerlerinden farklı kılmakta; dolayısıyla yumuşak güç unsurlarını oluşturmaktadır. Söz konusu unsurları, gün yüzüne çıkartarak etkili hale getiren aktörlerin başında ise Şarköy Belediyesi gelmektedir. Bu noktada Şarköy Belediyesi ve örgüt yapısından söz edilmelidir.

3.2. Şarköy Belediyesinin Kurumsal Yapısı

Bu başlıkta kısaca Şarköy Belediyesinin örgüt yapısı, amaçları ve çalışmalarından bahsedilecektir. Bu çalışmalardan kent kimliği ve yumuşak güç unsurlarıyla ilişkilendirilebilecek projelerinden söz edilecektir.

1923 yılında kurulan Şarköy Belediyesi, belediye başkanı, üç belediye başkan yardımcısı ve 246 personelle hizmet vermektedir. Şarköy Belediyesi, bilim ve temel değerler doğrultusunda “yeni nesil belediyecilik” anlayışı ve her açıdan yaşanabilir çağdaş bir kent yaratmak vizyonu ile hareket etmektedir. Çalışmalarını, “çözüm odaklı sosyal belediyecilik”, “çağdaş Şarköy”, “ben yerine biz” gibi ilkeler çerçevesinde yürütmektedir (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy belediyesinin örgüt şemasında; en üstte belediye başkanı, ona bağlı olarak belediye başkan yardımcıları ve en alt kategoride ilgili birim müdürlükleri ve çalışanları bulunmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021). Organizasyon yapısı kabaca aşağıdaki gibidir.

Şekil 3.2.: Şarköy Belediyesi Organizasyon Şeması

Kaynak: <https://www.sarkoy.bel.tr/organizasyon-semasi/>

Üst yönetici konumundaki müdürler, belediye başkanına ve belediye başkan yardımcısına bağlı olarak çalışmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021). Burada yatay ve dikey yönlü hiyerarşik örgütlenme mevcuttur. Çalışma işleyişi, ilgili birim müdürünün teklifi, başkan yardımcısının uygun görüşü ve belediye başkanının onayı

şeklindedir. Söz konusu örgüt şemasını belediye başkanı düzenleyebilmektedir (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy Belediyesinde farklı ihtiyaçlar, görev ve sorumluluklar doğrultusunda on dört müdürlük bulunmaktadır. Bu müdürlükler; Bilgi İşlem Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, İşletme ve İştirakler Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Makine İkmal Bakım ve Onarım Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğüdür (Şarköy Belediyesi, 2021).

Bu noktada çalışma gereğince; kent kimliği üzerine çalışan Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ve Plan ve Proje Müdürlüğünün faaliyetlerinden söz edilmelidir. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü; kültürel, sanatsal ve sosyal hizmetler içeren faaliyetler yürüterek, Şarköy'ün tanıtımını hedeflediklerini ve vatandaşların istekleri doğrultusunda etkinlikler ve kurslar düzenlediklerini belirtmiştir (Şarköy Belediyesi, 2021). Plan ve Proje Müdürlüğü temel amaçlarını; Şarköy'ün çağdaş ve daha yaşanabilir bir kent olması yolunda plan ve projeler üretilmesi şeklinde ifade etmiştir. Bu doğrultuda; dünya kentleri arasında kardeş kent ilişkileri kurmak, mevcut ilişkileri geliştirmek, yabancı şehirlerle ortak projeler üretmek, uluslararası hibe fon ve kredilerden yararlanmak, uluslararası kurum, kuruluş ve örgütlerin faydalı olabileceği faaliyetlerde iş birlikleri yürütmek, Şarköy Belediyesi'nin dış ülkeler nezdinde her türlü iş ve işlemlerini yürütmek, uluslararası örgütlerde Şarköy Belediyesini temsil etmek gibi faaliyetler yürütülmektedir (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy Belediyesi'nin 2020 yılında yapımına başladığı Zeytinyağı Fabrikası Projesi, Yerel Üretime ve Üreticiye Destek Projesi, Yaşlı Bakım Evi ve Merkezi Projesi, Şarköy Kültürel ve Tarihi Mirasın Ortaya Çıkarılması ve Tanıtımı Projesi, Sosyal Tesisler Kafeterya Düzenleme Projesi, Sokak Hayvanları Oteli ve Mama İstasyonu Projesi, Sarayburnu Meydan Projesi, Sakin Şehir (cittaslow) Projesi, Otel Projesi Mürefte Cumhuriyet Meydanı Kentsel Yenileme Projesi gibi projeleri bulunmaktadır (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy Belediyesine bağlı olan iştirakler; Şarköy Belediyesi Personel Limited Şirketi ve Şarkent Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketidir. Şarköy Belediyesi Personel Limited Şirketi'nde, sürekli işçi kadrosundaki personellerin özlük işleri yürütülürken, Şarkent Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi; milli, manevi, tarihi ve kültürel değerleri araştırmak, geliştirmek, tanıtmak ve benimsetmek amacıyla yurtiçinde ve yurtdışında faaliyetlerde bulunmak, festivaller düzenlemek ve turizm festivallerine katılmak gibi çalışmalar yürütmektedir. Şarköy'ü kültür ve sanat şehri yapmak temel hedefidir (Şarköy Belediyesi, 2021).

Şarköy Belediyesinin dahil olduğu birlikler; Ege ve Marmara Çevre Belediyeler Birliği, Trakya Belediyeler Birliği, Marmara Belediyeler Birliğidir (Şarköy Belediyesi, 2021).

Sonuç olarak Şarköy Belediyesi, güvenilirlik, şeffaflık, çözüm odaklılık, etkinlik ve verimlilik gibi değerleriyle birçok faaliyet yürüterek, halkının refahını ve kent imajını arttırmaktadır. Sözü edilen faaliyetler, diplomasi aracılığıyla yabancı toplumları da etkileyebilmektedir. Bu sebeple Şarköy Belediyesinin diplomasi faaliyetleri tespit edilerek sonuçları incelenmelidir.

3.3. Şarköy Belediyesinin Yerel Diplomasi Faaliyetleri

Şarköy Belediyesinin diplomasi faaliyetleri geçmişten günümüze artarak devam etmektedir. Bu faaliyetlerin içeriği, kamu diplomasisi açısından değerlendirebilmek için oldukça gereklidir. Bu doğrultuda elektronik kaynaklardan yeterli bilgi elde edilememiş; Şarköy Belediyesinin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlar incelenmiştir. Akabinde Şarköy Belediye Başkanı Alpay Var ve Şarköy Belediyesi Başkan Yardımcısı ve Trakya Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cemal Ogün Kürümoğlu ile yapılan ve planlanan diplomasi faaliyetleri üzerine görüşülmüş; Belediye Başkan Sekreteri Mehmet Düzgen ile geçmiş tecrübelerinden yola çıkarak diplomasi faaliyetlerinin içeriği geliştirilmiştir. Sonrasında Şarköy Belediyesinin diplomasi faaliyetlerinin arşiv bilgileri ve faaliyet raporları incelenmiş; kardeş şehirlerden biriyle e- mail aracılığıyla iletişime geçilmiştir.

Düzgen (2021), Şarköy Belediyesinin 2001’de başlayan uluslararası faaliyetlerinin artarak devam ettiğini ve günümüzde beş adet kardeş şehir ilişkisi bulunduğunu belirtmiştir. Bu şehirler; Byala Belediyesi (Bulgaristan), Valu Lui Traian Belediyesi (Romanya), Strumica Belediyesi (Makedonya), Copceac Belediyesi (Moldova), Paszto Belediyesi (Macaristan) şeklindedir (Düzgen, 2021). Öte yandan Şarköy, Bulgaristan’a bağlı Çirpan Belediyesiyle kardeş şehir olma sürecindedir (Var, 2021). Ayrıca Karadağ’a bağlı Bar Belediyesi ile kardeş şehir ilişkisi planlanmaktadır (Kürümoğlu, 2022). Bu planlama; nüfus, deniz turizmi, zeytin, sebze, meyve yetiştiriciliği, bağcılık, liman, zeytinyağı üretimi gibi iki belediyenin ortak özelliklerinden hareketle yapılmıştır (Trakya Belediyeler Birliği, 2022).

Şarköy Belediyesi, kardeş şehir olabilmek için öncelikle belediye meclisinin onayını almış, akabinde Dışişleri Bakanlığına talepte bulunmuştur. Dışişleri Bakanlığı, Tekirdağ Valiliği aracılığıyla onay yazısını Şarköy Belediyesine iletmiştir. Günümüzde bu süreç, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla yürütülmektedir.

Belirtilmesi gereken diğer bir husus; Şarköy Belediyesinin, Trakya Bölgesi’nde kardeş şehir ilişkilerinde sayısal açıdan üst sıralarda yer aldığıdır. Bu durum aşağıda, grafiklerle görselleştirilmiştir.

Şekil 3.3.: Trakya Bölgesinde Şarköy Belediyesinin Kardeş Şehir Sıralaması

Kaynak: Bu grafik <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/dokumanlar> web adresindeki verilerden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki grafikte, Şarköy Belediyesinin, Trakya bölgesindeki (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Gelibolu) diğer tüm belediyeler içinde kardeş şehir sayısı bakımından dördüncü sırada yer aldığı gösterilmektedir. Öte yandan, kardeş şehir sıralamasında bölge genelinde üst sıralarda yer alan Şarköy Belediyesinin, Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (cittaslow)’ne katılım sürecindedir (Düzgen, 2021)

Şarköy Belediyesinin ilk diplomasi faaliyetleri 2000’li yılların başlarına rastlamaktadır. Günümüze kadarki süreçte yerel diplomasiyi ağırlıklı olarak kardeş şehir protokolleriyle yürütse de uluslararası örgütler ve diğer yerel aktörlerle de ilişkiler geliştirmiştir.

3.3.1. Şarköy Belediyesinin Kardeş Şehir İlişkileri

Şarköy Belediyesi, kardeş şehir ilişkilerine 2000’li yıllarda başlamıştır. Ağırlıklı coğrafi yakınlık, kültürel benzerlikler ve göçmenlik gibi faktörler sebebiyle Yunanistan ve Bulgaristan’daki belediyelerle ilişki kurmuştur. Fakat bu iki ülke dışından da pek çok belediye ile iletişime geçmiştir. İlişkilerini genellikle çoklu biçimde farklı belediyelerin yer aldığı gruplar şeklinde gerçekleştirmiştir.

3.3.1.1. Şarköy Belediyesinin Paralia Belediyesi ile Yürüttüğü Yerel Diplomasi Faaliyetleri

Şarköy Belediyesi ilk diplomasi faaliyetini, 2001 yılında Yunanistan'ın Paralia şehriyle kardeş şehir şeklinde gerçekleştirmiştir. Fakat bu ilişki, 2011 yılında Paralia Belediyesinin Katerini Belediyesine bağlanmasıyla son bulmuştur (Düzgen, 2021). Düzgen (2021), Şarköy ve Paralia eşleşmesindeki belirleyici faktörlerin; tarihi, kültürel, demografik yapı, kentsel, coğrafi ve sektörel alanlardaki benzerlikler olduğunu belirtmiştir. Nitekim Paralia, mübadele döneminde Şarköy'den göç edenlerin çoğunlukla bulunduğu bir sahil kasabasıdır. Paralia'nın bir mahallesinin ismi Nea Peristasi yani Yeni Şarköy'dür.

2000'li yıllarda başlayan ve artarak ilerleyen Paralia ve Şarköy Belediyesi faaliyetleri ilk zamanlarda birbirlerini tanıma üzerine gerçekleştirilen ziyaretlerden oluşmuştur. Söz gelimi 2003 yılında Şarköy Belediyesi, Paralia Belediyesini Şarköy'e davet edilmiştir. Davetteki amaç; kardeş şehir faaliyetlerinin değerlendirilmesi, gelecek faaliyetlerin planlanmasıdır. Bu kapsamda belirlenen programda; Şarköy'ün ve bölgenin gezilerek tanıtılması yer almaktadır. Programın bir günü ise İstanbul'un tanıtımına ayrılarak tarihi ve turistik yerler gezilmiş, tekneyle boğaz turu yapılmıştır.

Paralia ve Şarköy Belediyesi tarihsel süreçte sık sık gençlere yönelik festivaller düzenlemiş ve birbirlerinin etkinliklerine katılmışlardır. Gerçekleştirilen etkinliklerin program detayları incelendiğinde spor, folklor, dans, konser, yerel ve yöresel özelliklerin tanıtımı gibi aktiviteler olduğu görülmüştür.

3.3.1.2. Şarköy Belediyesinin Dörtlü Protokolü: Paralia Belediyesi, Byala Belediyesi, Piteşti Belediyesi

Şarköy Belediyesi, Paralia Belediyesi ile başlayan uluslararası faaliyetlerini geliştirmeye odaklanmış; farklı ülkelerin şehirlerini birleştirerek moderatörlüğünü üstlenmiştir (Düzgen, 2021). Bu doğrultuda 2001'de Yunanistan'ın Paralia, Bulgaristan'ın Bjala, Romanya'nın Piteşti Belediyeleri ve Şarköy Belediyesi, Paralia'da bir araya gelmişler ve dörtlü protokolün ilk adımını atmışlardır.

Bu dönemden sonra yürütülen yerel diplomasi faaliyetleri genellikle söz konusu dörtlü ekiple gerçekleştirilmiştir. 2001 yılında söz konusu ekip Şarköy’de ağırlanmıştır. Şarköy Belediyesi misafirlerini, Şarköy’ü ve fabrikalarını gezdirdikten sonra Çanakkale’ye götürerek kültürel ve tarihi noktaları tanıtmıştır.

Şarköy Belediyesinin 2002 yılında gerçekleştirdiği diplomasi faaliyetleri incelendiğinde; Bulgaristan’a bağlı Byala Belediyesinin düzenlediği Birleşik Avrupa Balkan Gençlik Festivali - Uluslararası Kardeş Kasabalar Gençlik Forumuna katılım için Şarköy Belediyesine davet gönderildiği belirlenmiştir. Davet metninde, balkanlarda son zamanlarda artarak gerçekleştirilen bu faaliyetlerin; yerel halklara komşuluk ilişkilerini, karşılıklı yardımlaşmayı öğrettiği ve barış ortamını garantilediği belirtilmiş; bu hususta sınırları olmayan Avrupa modelinin vurgusu yapılmıştır. Aynı metinde forumun amacının; Avrupa ülkeleri ve halkları arasında bağ kurmaları ve bu etkinliklerle gençlerin kültür alışverişinde bulunarak kendi ülkelerine aktarmaları şeklinde belirtilmiştir. Bu foruma söz konusu protokolün üyeleri, Bulgaristan, Yunanistan, Kıbrıs, Türkiye, Romanya, Slovenya’dan diğer belediyeler de dahil edilmiş; Şarköy Belediyesi, 18-25 yaşlarından oluşan bir ekiple festivale katılmıştır.

2003 yılında Şarköy Belediyesi tarafından Uluslararası Plaj Hentbol-Futbol Turnuvası ve Dostluk Şenliği düzenlenmiştir. Bu festivale dörtlü protokolün üyeleri haricinde kardeş belediye olma ihtimali bulunan belediyeler de davet edilmiştir. Söz gelimi, Bulgaristan’a bağlı Obzor Belediyesine festival için davet yazısı gönderilmiş; ilgili yazıda gerçekleştirilecek festivalin, kurulacak olan kardeş belediye ilişkilerini geliştirmek için fırsat olabileceği ifade edilmiştir. Nitekim bu etkinliğe birçok yabancı şehirlerden sporcular ve halk dansları ekipleri katılmıştır.

Bu süreçte özellikle Byala, Paralia ve Şarköy Belediyeleri sık sık gençlere yönelik festivaller düzenlemiş ve birbirlerinin etkinliklerine katılmışlardır. Gerçekleştirilen etkinliklerin program detayları incelendiğinde spor, folklor, dans, konser, yerel ve yöresel özelliklerin tanıtımı gibi aktiviteler olduğu görülmüştür.

3.3.1.3. Şarköy Belediyesinin Beşli Protokolü: Byala Belediyesi, Valu Lui Traian Belediyesi, Strumica Belediyesi, Copceac Belediyesi

Şarköy Belediyesinin arşiv incelemelerinde 2000’li yılların başlarında hızlandığı yerel diplomasi faaliyetlerinin 2016 yılına kadar duraksadığı tespit edilmiştir. Düzgen (2021), bu durumu seçimlerin ardından Belediye Başkanının değişmesiyle ilgili olduğunu belirtmiştir. 2016 yılında Şarköy Belediyesi, beşli bir protokolle yerel diplomasiyi yeniden hareketlendirmiştir. Bu dönemde 5 yıl süreyle kardeşlik ve işbirliği amacıyla Şarköy Belediyesi ile Byala Belediyesi, Romanya’nın Valu Lui Traian Belediyesi, Makedonya’nın Strumica Belediyesi ve Moldova’nın Copceac Belediyesi protokol imzalamışlardır.

Şarköy Belediyesi, Şarköy’ün üzümünün meşhur olması sebebiyle 2017 ve 2018 yılında Bağbozumu Festivali düzenlemiştir. Bu festivale söz konusu protokol üyeleri ve diğer pek çok ülkeden Belediyeler katılmıştır. Bu festivalde bağbozumu etkinlikleri, konserler, sergiler ve spor müsabakaları düzenlenmiş; tekneyle Şarköy sahili gezdirilmiştir.

3.3.1.4. Şarköy Belediyesinin Üçlü Protokolü: Valu Lui Traian Belediyesi, Byala Belediyesi

Valu Lui Traian, Byala ve Şarköy Belediyesi 2017 yılında imzaladıkları üçlü iş birliği anlaşmasında, amaçlarının ekonomik gelişim, özel sektörde ortaklık, kamu katılımı, kültür ve eğitim alanındaki iş birliği olduğu belirtilmiş; bu doğrultuda her üç şehirde Bulgar-Romen-Türk kültür merkezlerinin yapılması planlanmıştır.

3.3.1.5. Şarköy Belediyesinin Paszto Belediyesi ile Yerel Diplomasi Faaliyetleri

Macaristan’dan bir Belediye ile ilk kez resmi temasa geçen Şarköy Belediyesi, Paszto Belediyesi ile birbirlerini tanımak için keşif ziyaretlerinde bulunmuştur. 2018 yılında iki Belediye arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmuştur. Paszto Belediyesi (Macaristan) ile Şarköy Belediyesi arasında imzalanan beş yıl süreyle geçerli kardeş şehir protokolünde; dostluk ve iş birliğinin arttırılması amacıyla çevre koruma, ekonomi, spor, kültür, belediye ve altyapının geliştirilmesi gibi konularda planlamalar yer almıştır.

Paszto Belediyesi 2017 ve 2018 yıllarında Şarköy’de düzenlenen Bağbozumu Festivaline katılmıştır.

3.3.2. Şarköy Belediyesinin Üye Olduğu Örgütler

Şarköy Belediyesi Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow)’ a üyelik sürecindedir. Ayrıca yerel, ulusal ve sınır ötesi alanlarda faaliyetler yürüten Trakya Belediyeler Birliğine üyedir.

3.3.2.1. Trakya Belediyeler Birliği (Trakyakent)

Günümüzde, hem yerel hem de sınır ötesi alanda faaliyetler yürüten Trakya Belediyeler Birliği, Trakya’da bulunan 35 üye Belediyeden oluşmaktadır. 2001 yılında kurulan bu örgütün kuruluş hikayesi yerel diplomasi bakımından oldukça önemlidir. Türk-Yunan halkının dostluk, barış ve işbirliği amacıyla Doğu-Batı Trakya Belediyeler Birliği (Trakyakent) adıyla kurulmuştur. Kuruluş metninde birliğin temeli 1995 yılında Yunanistan’ın Sapes Belediyesiyle Marmara Ereğlisi Belediyesinin “Kardeşlik Protokolü” imzalamalarına dayandığı ifade edilmiştir. Aynı metinde durağan şekilde ilerleyen bu ilişki, 1999 yılında yaşanan Marmara depreminde Sapeslilerin tırlarla ilk yardıma koşanlardan olmaları ile farklı bir boyuta taşındığı ifade edilmiştir. Bu yardımlar, o dönemin Belediye Başkanlarını derinden etkilemiştir. Bu olayın ardından yöneticiler Trakya’daki tüm belediyelerin Yunanistan’daki belediyelerle kardeş şehir ilişkisi kurmalarını önermişlerdir. Karşılıklı görüşmelerin ardından, 1980’de imzalanan “Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınır Ötesi Avrupa Çerçeve Sözleşmesi”ne dayandırılarak 2000’de Doğu-Batı Trakya Belediyeler Birliği (Trakyakent) kurulmuştur. Trakyakent’e; Türkiye’den yirmi, Yunanistan’dan on yedi sınır belediyesi dahil edilmiştir. Bu birliğin faaliyetleri, iki ülke arasında iş birliği ve diyalog geliştirmeyi desteklediği için birlik Abdi İpekçi Barış Ödülüne layık görülmüştür. Birliğin unvanı, 2020 yılında Trakya Belediyeler Birliği olarak değiştirilmiştir.

Kürümoğlu (2022), birliğin günümüzde Türk soydaşların balkan coğrafyasındaki etkinliğini arttırmayı hedeflediklerini belirtmiş; diğer amaçlarının ise daha iyi çalışan kamu gücü oluşturmak, kentin bilinirliğini ve çekiciliğini arttırmaya yönelik faaliyetler üretmek, sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği vb. alanlarda bilgi aktarımı yapmak olduğunu dile getirmiştir.

3.3.2.2. Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow)

“Yaşamın iyi olduğu kentler ağı” şeklinde ifade edilen ve 1999 yılında İtalya’da kurulan uluslararası örgüte Şarköy Belediyesi üyelik sürecindedir. Covid-19 salgını sebebiyle bu süreç uzamıştır (Var, 2021). En yakın zamanda, salgının ardından sürecin hızlandırılması planlanmaktadır.

3.3.3. Şarköy Belediyesinin Diğer Yerel Aktörlerle Yerel Diplomasi Faaliyetleri

Şarköy Belediyesi, tarihsel süreçte belediyeler haricinde de pek çok yerel aktörlerle ilişki kurmuştur. Bu durumun örneklerine arşiv incelemelerinde rastlanmıştır. Söz gelimi, 2001 yılında Yunanistan’a bağlı Kavala şehrinden “Thakiki Estia” isimli derneğin yönetim kurulu üyeleri, Şarköy Belediyesi tarafından ağırlanmıştır. Aynı yıl Şarköy Belediyesi, Yunanistan’a bağlı İskeçe yerel makamlarından gelen heyeti ağırlamış, Şarköy’ün tanıtımını yapmıştır. Ayrıca arşiv incelemelerinde, Yunanistan’da Peristasi ve Pieria Batı Trakyalılar Cemiyetinin misafir edildiği verilerine rastlanmıştır.

Arşiv incelemelerinde bulunan bir diğer belge de Kaymakamlık tarafından Şarköy Belediyesine gönderilen “Soykırım Anıtı Projesine Tepki” yazısıdır. 12.03.2001 tarihinde Paris’te sözde Ermeni Soykırım Anıtının açılması girişimine tüm belediyelerden ilgili Belediye’ye tepki gösterilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda Şarköy Belediyesi, Paris Belediye Başkanlığına verilen haksız kararın iki ülke ilişkilerini olumsuz etkileyeceğini ifade eden bir yazı göndermiştir.

3.3.4. Şarköy Belediyesinin Yerel Diplomasi Faaliyetlerinin Taraflara Yansımaları

Şarköy Belediyesinin yürüttüğü yerel diplomasi faaliyetleri taraflar üzerinde bıraktığı etki arşiv dosyalarında yer alan mektuplardan ve basında yer alan haberlerden tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Şarköy Belediyesinin kardeş şehri olan Byala Belediyesine yürütülen faaliyetlerin onları nasıl etkilediğini anlamaya yönelik e-mail üzerinden sorular yöneltilmiştir.

3.3.4.1. Basına Yansımaları

2001 yılında Şarköy Belediyesinin Paralia Belediyesiyle kardeş şehir olması, ulusal basında “Şarköy’ün Sınır Ötesindeki Kardeşi” başlığıyla yer almıştır (Hürriyet Seyahat, 2012). Ayrıca 2001 yılında Şarköy Belediyesi’nin ilk uluslararası faaliyetleri ve dörtlü protokol, Şarköy halkı tarafından sevinçle karşılanmış; yerel basında “Şarköy Belediyesi Avrupa Birliğine Girdi” başlığıyla yer almıştır. Haber başlığının altında; yürütülen organizasyonlarda farklı ülkelerin dansçılarının sergilediği halk oyunları gösterilerinden halkların aslında ne kadar birbirlerine benzediklerini fark ettikleri ifade edilmiştir(Şarköy, 2001). Arabacı(2001), Şarköy gazetesindeki köşe yazısında “*Kurulan bu dostluk köprülerinde Türk, Yunan, Bulgar, Romen çocukları şarkılar söylemeli, oyunlar oynamalı ve bayraklarını barış güneşinin dostluk rüzgarında dalgalandırmalı*” ifadelerine yer vererek kardeş şehir ilişkilerini “dostluk köprüsü” olarak betimlemiştir. Aynı başlıkta, Şarköy Belediyesinin yürüttüğü kardeş şehir ilişkilerinin sınırlarla ayrılmasının gereksizliğini fark ettirdiği ifade edilmiştir (Arabacı, 2001).

Şarköy Belediyesi tarafından düzenlenen Dostluk Şöleni ile farklı ülkeler arasında kardeşliğe katkı sağladığı için yerel basın tarafından bölge halkı adına teşekkür amacıyla Belediye Başkanına ödül verilmiştir (Şarköy, 2001).

Şarköy Belediyesinin Çirpan Belediyesi ile kardeş şehir olma yolundaki adımları yerel basında yer almış ve bu durum “Dış Politikada Önemli Adım” şeklinde ifade edilmiştir.

3.3.4.2. Arşiv Dosyalarında Bulunan Mektuplar

Bu dönemde, “Thakiki Estia” isimli derneğini Şarköy Belediyesinin ağırlanmasının ardından, Yunanistan’a döndüklerinde sıcak karşılama ve geleneksel müzikler eşliğinde yenilen yemek için teşekkür mektubu göndermişlerdir. Bu mektupta, anne ve babalarının memleketlerini ziyaret etmelerinin kendilerini daha iyi hissetmelerini sağladığını belirtmişler; ayrıca bu tür insani temasların, iki ülke için iş ve turizm çabalarını teşvik ederek barışın sağlanmasında rol oynadığını eklemişlerdir.

İskeçe yerel makamlarını misafir eden Şarköy Belediyesi, geri döndüklerinde teşekkür mektubu göndermişler; sıcak karşılama ve ev sahipliğinden çok etkilendiklerini ve Şarköy’de hala geleneklerin sürdürülmesinin önemini belirtmişlerdir. Ayrıca Peristasi ve Pieria Batı Trakyalılar Cemiyetinin teşekkür mektubuna rastlanmış ve söz konusu mektupta “hakiki kardeşlik sevgisi” vurgusu dikkat çekicidir.

2003 yılında Şarköy Belediyesi tarafından Uluslararası Plaj Hentbol-Futbol Turnuvası ve Dostluk Şenliği düzenlenmiştir. Faaliyet raporlarında bu festivalden; neşe ve dostluk havasında geçtiği, ilçeye renk ve canlılık kattığı şeklinde söz edilmiştir.

Arşiv incelemelerinde Şarköy Belediyesinin düzenlediği Dostluk Şenliğine Almanya’nın Bad Pyrmont Belediye Başkanından gelen mektuba rastlanmıştır. Mektupta “... birçok kız ve erkek öğrencimiz sizin güzel şehrinizi ziyaret ettiler ve bana sizlerin duygularından ve onları şehrinizde ne denli iyi, kalpten karşılamanızdan bahsettiler. Orada yeni dostluklar ve beraberlikler oluşmuş. Gençlerin uyuşmaları, uzlaşmaları ve beraberlikleri iki ülke insanı ve bizim dostluklarımız için önemli bir mihenk taşıdır” ifadeleri yer almıştır.

Şarköy Belediyesi, Noel zamanlarında kardeş belediyelerine ve halklarına kutlama yazıları göndermiştir. Aynı şekilde kardeş şehirlerden de Şarköy’e Ramazan ve Kurban Bayramlarında kutlama yazıları gönderilmiştir. Bu durum, kardeş şehirlerin birbirlerinin dini değerlerine saygılı ve hoşgörülü tutumlarını göstermesi bakımından önemlidir.

3.3.4.3. Görüşmelerden Elde Edilen Bilgiler

Şarköy Belediyesi yetkilileri ile yüzyüze, Şarköy Belediyesi’nin kardeş şehri olan Byala Belediyesi ile e-mail üzerinden görüşülmüştür. Byala Belediyesi, Şarköy Belediyesinin 2017 yılında düzenlediği Bağbozumu festivalinden oldukça etkilenerken benzerini yapmayı planladıklarını belirtmiştir. Ayrıca Şarköy Belediyesiyle yürütülen faaliyetlerin genellikle kültürel amaçlarla gerçekleştiğini ve bu faaliyetlerin samimi ilişkiler ve ortak bağlar geliştirilmesinde oldukça etkili

olduğunu ifade etmiştir. Byala Belediyesi, bölge halkının Şarköy Belediyesiyle olan her gelişmeden haberdar olduğunu ve ilgiyle takip ettiklerini eklemiştir. Byala gibi nispeten küçük yerleşimlerin, belediyenin faaliyetleriyle daha çok ilgilendiklerini ve haberlerin hızlıca yerel halka yayıldığını belirtmiştir.

Düzgen (2021), kardeş şehirlerin Şarköy’de gösterilerde bulunarak Şarköy’ün yerel halkıyla temas kurmasını sağlamıştır. Bu etkinlikler boyunca Şarköy halkının misafirperver samimi tavrı, Türkler hakkındaki olumsuz düşüncelerin değişmesinde ve böylece yerel halkların ilişki geliştirmesinde rol oynamıştır (Düzgen, 2021). Kardeş şehir ilişkileri aynı zamanda ticari ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamıştır. Şöyle ki; Bulgaristan’ın Byala şehrindeki küçük şarap üreticileriyle Şarköy’ün şarap üreticileri bir araya getirilerek, aralarında ithalat ve ihracat ilişkilerinin geliştirilmesine olanak sağlanmıştır (Düzgen, 2021). Kardeş şehir ilişkilerinin diğer bir katkısı, kardeş şehirlerden gelen dans ekipleri, sporcular ve sanatçıların kendi şehirlerine döndüklerinde Şarköy’ü ve halkını olumlu bir şekilde tanıtmaları olmuştur. Ayrıca Şarköy’e gelen yabancı turist sayısında artış gözlenmiştir (Düzgen, 2021).

3.3.5 Şarköy Belediyesinin Yerel Diplomasi Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Şarköy Belediyesi, küreselleşme süreçlerinin ivmelendiği dönemde uluslararası trendlere kayıtsız kalamamış ve 2000’li yılların başlarında “uluslararası ilişkiler diyarı”na giriş yapmıştır. Şarköy Belediyesi günümüze kadar pek çok kültürel, sosyal ve ekonomi odaklı diplomasi faaliyetleri yürütmüştür. Söz konusu faaliyetler gerek yerel basın haberlerinden gerek kardeş şehirlerden gelen teşekkür mektuplarından gerekse Byala Belediyesinin ifadelerinden yerel halkları doğrudan etkilediği ve toplumlar arasında bir nevi köprü işlevi gördüğü anlaşılmıştır. Nitekim bu köprü, yumuşak güç ve kamu diplomasisi için oldukça önemlidir.

Değinilmesi gereken diğer önemli nokta; Şarköy Belediyesi ağırladığı yabancı misafirlerini Çanakkale ve İstanbul gibi Türkiye ve Türklük açısından önemli noktaları ziyaret etmelerini sağlamasıdır. Çünkü bu durum Şarköy Belediyesinin,

yabancı toplumlara Türklerin milli değerlerini tanıtarak algılarını etkilemeyi hedeflediğini düşündürmektedir.

Kaymakamlık tarafından Şarköy Belediyesine gönderilen “Soykırım Anıtı Projesine Tepki” yazısı diğer önemli bir konudur. Bu durum, merkezi yönetimin politikaları doğrultusunda yerel yönetimlerin dış ilişkilerini yönlendirebildiğini göstermektedir. Fakat merkezi yönetimin yerel yönetimlerden sözü edilen olaydaki gibi talepte bulunması, yerel yönetimlerin ulusal dış politikayı etkileyebilen aktör olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Arşiv incelemelerinde fark edilen diğer bir durum, hızla yürütülen diplomasi faaliyetlerinin 2019 sonrasında büyük oranda azaldığıdır. Var (2021), bu durumun temel sebebinin Covid-19 salgını olduğunu belirtmiş; salgının etkilerinin azalmasının ardından, uluslararası faaliyetleri ve ortaklıkları arttırarak halka somut hizmetler sağlamak için pek çok proje geliştirmeyi hedeflediklerini dile getirmiştir (Var, 2021).

3.4. Şarköy’ün Kent Kimliğinin Kamu Diplomasisi Kapsamında Değerlendirilmesi

Yukarıda çeşitli kaynaklardan yararlanılarak belirlenen Şarköy’ün şehir kimliği, belediye yönetimine avantajlar sunduğu kadar dezavantajlarda sunmaktadır. Bu kapsamda bu faktörler kamu diplomasisi bakımından değerlendirilerek birtakım önerilerde bulunulacaktır.

İlk bölümde incelendiği üzere kamu diplomasisi, algıların yönetimiyle ilgilidir. Bu bakımdan bir bütün olarak (kültür, kent, halk vb.) Şarköy’ün zihinlerde bıraktığı etki incelenmelidir. Ulusal basın ve forum sayfalarında Şarköy’den genellikle; deniz, eğlence, şarap, temiz hava, şarapçılık, balıkçılık, sakin geçen kış sezonu ve İstanbul’a yakın konumundan söz edildiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, Şarköy’ün zihinlerde kısaca; huzurlu tatil şehri algısı yarattığı söylenebilir. Bu stres üretmeyen algı, şehrin sahip olduğu fiziki özellikleri kadar belediye örgütünün kent yönetimiyle de oldukça ilgilidir. Şarköy’ün fiziki özellikleri kimi zaman belediye yönetimi için fırsat yaratırken kimi zamanda zorluklara sebep olmaktadır.

Bu doğrultuda öncelikle Şarköy'ün konumu incelendiğinde stratejik noktalara yakınlığının önemli bir tercih sebebi olduğu görülmektedir. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarına yakınlığı, bu bölgelere giden yerli-yabancı turistlere Şarköy'de dinlenme imkanı sağlamaktadır. Ayrıca Yunanistan ve Bulgaristan sınır kapılarına yakın mesafede olması, bu bölgelerdeki tarihi ve kültürel ortak değerlerin bulunduğu toplumlarla kardeş şehirler aracılığıyla ilişki kurmayı kolaylaştırmaktadır. Öte yandan teknolojik gelişmeler sayesinde ulaşım maliyetlerinin ucuzlaması kardeş şehirlerle gidiş gelişlerini kolaylaştırmaktadır. Bu durum işbirliği ve cazibe açısından oldukça önemlidir.

Şarköy'ü diğerlerinden farklı kılan özelliği, doğal güzellikleri bakımından oldukça zengin olmasıdır. Özellikle Uçmakdere Mahallesi bu anlamda bilinmektedir. Manzara seyir alanları ve orman içinde akan deresi oldukça ilgi çekmektedir. Tepeköy, Çınarlı, Çengelli mahallelerinde de görülmeye değer manzara seyir noktaları, ormanlarında trekking parkurları bulunmaktadır.

Şarköy'ün fırsata dönüştürebildiği diğer bir özelliği rüzgar alan bir bölgede bulunmasıdır. Bu sayede; rüzgar sörfü ve yamaç paraşütü gibi aktiviteler düzenlenmekte; böylece bu spor dallarıyla ilgilenen kitleleri kendisine çekmektedir. Bölgenin rüzgar alması ve ormanları hava kalitesini arttırmakta; bu durum sağlıklı yaşam için ilgi görmesini sağlamaktadır.

Şarköy'ün yapısal diğer bir özelliği, uzun bir kıyı şeridine (64 km) ve girilebilir suyun temizliğini garantileyen mavi bayraklı plajlara sahip olmasıdır. Bu özelliği yerli ve yabancı turistleri cezbetmekte; özellikle yaz sezonunda Şarköy'e ilgiyi arttırmaktadır.

Öte yandan, Şarköy'ün ikliminin mikroklima özellikte olması, bölgeye çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesi imkanı sağlamıştır. Bu durum; yöresel yemeklerin çeşitliliğini arttırmıştır. Kapama, soğan köftesi, papara, bulama, mursallı örgüsü yöresel lezzetlerinin ufak bir kısmıdır. Kirazlı Mahallesi, Türkiye'nin en iyi kirazları yetiştirilmekte ve bölge genelinde üzüm üretimi yapılmaktadır. Bu sebeple, bölgede şarap ve sirke üretimi gelişmiştir. Şarköy'ün geçmişte birçok toplumun kesişim noktası olduğundan Mürefte Mahallesi, manastır, kilise, tarihi şarap üretim

yerleri gibi tarihi eserlere sahip olması, şarap üretiminde köklü bir tahininin bulunması ve bölgede butik şarap üreticilerinin bulunması Şarköy'e marka değeri sunmaktadır. Şarköy Belediyesi, Şarköy'ün şarabını markalaştırabilirse dünya üzerinden bu konunun ilgililerini bölgeye çekebilecektir. Ayrıca Şarköy Belediyesi; üzüm, şarap, kiraz, zeytin gibi yerel değerler için coğrafi işaret olarak marka değerini yükseltmeyi amaçlamaktadır (Düzgen, 2021).

Şarköy köklü bir tarihe sahiptir. Geçmişte birçok farklı yabancı topluma ev sahipliği yapmıştır. Bu durum, Şarköy'de yapılan arkeolojik çalışmalardan tespit edilmiştir. Bölge, yabancı toplumlar bakımından atalarının bu bölgede yaşaması sebebiyle ortak bağ niteliğindedir. Ayrıca bölgede bulunan ve Rum kültürünü yansıtan pek çok tarihi eserin (Kurtuluş, 2006, s. 143) yanında Osmanlı mimarisine ait eserlerin de bulunması farklı kültürlerin bir arada yaşadığına işaret etmekte; böylece Osmanlı'nın azınlıklara karşı hoşgörüsüne delil niteliği taşımaktadır (Kurtuluş, 2006, s. 204). Tüm bu özellikler ve sahip olunan farklı toplumlara ait tarihi eserler, Şarköy'ün yabancı toplumlarla ilişki kurabilmek için kullanabileceği önemli değerleridir. Şarköy'ün sahip olduğu kültürel ve tarihi kaynaklar oldukça geniştir. Ancak ortak kültür ve tarihi paylaşabileceği toplum ağırlıklı olarak Yunanistan'dır. Mübadele sebebiyle Yunanistan'da Şarköy'den göç edenler; Şarköy'de Yunanistan'dan göç edenler Şarköy'ün kardeş şehir seçiminde önemli faktör olmuştur. Ayrıca zaman zaman Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan gerilimler yerel diplomasi ilişkilerini tehdit etse de yerel yönetimler aracılığıyla kurulan kardeşlik bağları devlet siyasetini de dolaylı şekilde olumlu etkileyebilecektir. Şöyle ki Şarköy'ün Yunanistan'daki kardeş şehriyle yürüttüğü faaliyetler aracılığıyla o şehrin yerel halkı Şarköy halkını tanımakta ve bu durum Türklere yönelik algıların değişmesinde rol oynamaktadır. Nitekim Var (2021), belirli etkinlikler için Yunanistan'a götürülen bireylerin eskiden bilinen Türk-Yunan düşmanlığının ne kadar yanlış ve gereksiz olduğunu, bu projelerin aslında iki toplumun birbirlerine çok benzediğini fark etmelerini sağladığını kendi deneyimlerinden yola çıkarak ifade etmiştir.

Belediyelerin günümüzün değişen trendlerine uyum sağlayabilmeleri, algıları yönetebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Söz gelimi, sosyal medya bireylere

ulaşma açısından büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Sosyal medyanın etkili kullanımı, şarköy Belediyesiinin cazibe oluşturma konusunda faydalanabilecekleri çok önemli bir fırsattır. şarköy Belediyesiinin etkilemeyi hedeflediği kitleye yönelik içerik üretmesi ve güzel fotoğraflarla pekiştirmesi gerekmektedir. şarköy Belediyesiinin sosyal medya hesapları incelendiğinde; aktif ve güncel şekilde paylaşım yaptėı görülmektedir. Dolayısıyla sosyal medyayı etkin kullandėı söylenebilir. Fakat yabancı toplumları etkileyebilmek için ayrı bir sayfa oluşturularak kardeş şehirlerin dillerinde paylaşımlar yapılabilir, özel günleri kutlanabilir ve şarköy’n tanıtımı yapılabilir.

Yukarıda belirlenen şarköy’n sahip olduğu cazibe unsurların şarköy Belediyesi tarafından kullanarak geliştirilmesini zorlayan bir takım özellikleri de mevcuttur. Kuşkusuz ki; genel bir sonuca varmak ve önerilerde bulunmak için bu özelliklerin tespiti oldukça önemlidir.

şarköy’n yapısal özellikleri belli konularda fırsat yaratırken farklı konularda da zorluklar yaratmaktadır. şarköy, topoğrafik yapısı sebebiyle ulaşımın zor olduğu bir ilçedir. şarköy’e gidiş yolunun dar, engebeli ve virajlı olması ziyaretçilerin tercihini olumsuz yönde etkilemektedir.

Diğer bir yapısal durumu; bölgenin fay hattı üzerinde yer almasıdır. Zemin suyunun yüksek olması depremde hasara uğrama riskini arttırmakta ve bu sebeple tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir. Ziyaretçilerin bu sebeple kaygılanmalarının önüne geçilmelidir.

şarköy açısından diğer bir önemli nokta ise Marmara Denizi’nin artan kirliliğidir. Bu durum girilebilir deniz suyu kalitesini ve denizdeki canlıları etkileyeceğinden şarköy için önemli bir tehdittir. Yine Marmara Denizi’nde meydana gelen akıntı, şarköy plajlarındaki genişliği tehdit etmektedir. Akıntı sebebiyle plajlarda daralma meydana gelmektedir.

şarköy daha önce de bahsedildiği üzere; denize kıyısı ve geniş kumsalları bulunması nedeniyle ekonomisi yaz turizmine dayalı bir kenttir. Ancak yaz sezonu sıcaklıklara bağlı olarak iki ay sürmekte; tatil sezonu da ona uyumlu şekilde kısa sürmektedir. Bu durum şarköy’ e ilgiyi iki ayla sınırlandırmakta; sosyo-ekonomik

tehdit oluşturmaktadır. Öte yandan yaz sezonunun iki aya sıkışması kitleleri aynı dönemde Şarköy'e yöneltmektedir. Her mevsim ziyaretçi kabul edebilmek için farklı sosyal aktivitelere ve yeni cazibe arayışlarına girilmesini gerektirmektedir. Örneğin, bahar ve kış aylarında yaklaşık 30.000 olan Şarköy nüfusu, bahsi geçen yaz sezonunda 300.000-400.000'e çıkabilmektedir. Şarköy Belediyesi, yerleşik olan az nüfusa göre ödenek aldığı için bu durum şehre yapılan yatırımları etkilemektedir. Bir şehrin kendine has doku oluşturabilmesi için öncelikle temel ihtiyaçların karşılanması gerekir. Yerel yönetimler ancak altyapı, yapılaşma gibi sorunları doğru bir şekilde çözdükten sonra kendine özgü bir doku inşa edebilir ve var olan kaynakları değerlendirebilir. Bahsi geçen tüm bu faaliyetler de finansal yeterliliğe bağlıdır. Şarköy Belediyesi orantısız nüfus değişimleri sebebiyle finansal açıdan zorluk yaşamaktadır.

Tüm bunların yanı sıra Şarköy'de yeme-içme, eğlence, alışveriş ve konaklama seçenekleri sınırlıdır. Az seçeneğin olduğu bölgede hizmet sunan işletmelerin kaliteleri artırılmalıdır. Mesire alanlarının yetersizliği gibi durumlar da ziyaretçileri parkları mesire alanı gibi kullanmaya itmektedir. Şarköy Belediyesi bu alanlara yatırımlar yapmakta; yeme-içme-konaklama işletmeleri açarak kaliteyi ve çeşitliliği arttırmayı hedeflemektedir.

Şarköy'de sanayi sitesi yoktur. Ancak bulunan sanayi işletmeleri şehrin merkezine oldukça yakın yerlerde dağınık bir şekilde konumlanmıştır. Bu durum şehirde vakit geçirenler için rahatsız edici olabilmekte ve şehrin kendine has bir doku yaratma girişimini gölgelemektedir. Sanayi sitesi oluşturmak Şarköy Belediyesinin planları içinde yer almaktadır.

Şarköy'ün tehditleri sosyo-kültürel açıdan değerlendirildiğinde, turistlerin yaş ortalamasının yüksek olması göze çarpmaktadır. Yaş ortalamasının yüksek olması kişilerarası etkileşim ve sosyal medya kullanımı gibi alanlarda yoğunluğun düşmesine sebep olmaktadır. Bu durum da şehrin uzak mesafedeki insanlara tanıtılması olanağını azaltmaktadır. Ayrıca genç nüfusun ilçeyi ziyaret etmesi faaliyetlere talebi arttıracığından şehrin olanaklarının da gelişmesini sağlayacaktır.

Şarköy, barındırdığı tehdit ve zayıf yönlerine rağmen sahip olduğu kültürü, tarihi, konumu, doğal güzellikleri, gastronomisi, sosyal aktiviteleri ile diğer kentlerden ayrılmaktadır. Sahip olduğu kaynaklar şehrin yumuşak güç unsurlarını oluşturmaktadır. Sahili, denizi, balığı, karidesi, havası, üzümü, kirazı, şarabı ile Şarköy ilgi çekmektedir. Şarköy Belediyesi, bu unsurları kullanarak yerli toplumu etkilediği kadar yabancı toplumları da etkileyebilmektedir. Belediye, bölgenin bu değerlerini koruyup reklamını yaparak destek olabilir, kardeş belediyeler, uluslararası örgütler aracılığıyla geçmişte atalarının bulunduğu yabancı toplumlarla irtibat kurabilir ve onların ilgisini bölgeye çekebilir. Böylece Şarköy Belediyesi, Şarköy'ün her toplumun hatırasına ve değerlerine saygı duyan, barışı simgeleyen bir şehir olarak ülkenin yumuşak gücüne katkıda bulunabilecektir.

SONUÇ

Bu çalışmada; “Uluslararası siyasette ben de varım ” diyen yerel yönetimlerin, diplomasi faaliyetlerinin kamu diplomasi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ele alınmıştır. Yerel halka en yakın örgütler: Yerel Yönetimler, yerel diplomasi aracılığıyla yabancı toplumlarla doğrudan ilişki kurabilmektedir. O halde, “Merkezi yönetimler yabancı toplumları etkilemede neden sadece sivil toplum örgütleri, şirketler ve dernekleri vb. aktör olarak görmektedir?” sorusu sorulmalıdır. Zira “Ben de varım” ifadesi yerel yönetimlerin, diğer devlet dışı aktörler gibi uluslararası siyasette yer aldığını vurgulamaktadır. Fakat literatürde genellikle, yerel yönetimler kamu diplomasisi aktörü olarak ele alınmamaktadır. Birinci bölümde etraflıca incelenen ve kısaca devletlerin diğer toplumları etkileyerek hedeflerine ulaşma stratejileri olarak ele alınan kamu diplomasisi, pek çok devlet-dışı aktörden ve farklı diplomasi çeşitlerinden yararlanmakta; yerel yönetimleri ve yerel diplomasiyi bu alana dahil etmemektedir. Oysaki şehirler, -ikinci bölümde belirlendiği üzere- ülkelerinin yumuşak güçleri; yerel yönetimler ise yumuşak gücü uygulayan kamu diplomasisi aktörleri olarak görülmelidir.

Burada önem kazanan birtakım konular ortaya çıkmaktadır: yerel yönetimlerin devlet-dışı aktör konumu. İkinci bölümde tartışıldığı üzere yerel diplomasinin ulus devlete zarar verdiği yönündeki iddiaların aksine; yerel yönetimler küreselleşen dünyanın artan sorunlarında ulus-devlete destek olmaktadır. Bu sebeple, yerel yönetimler doğrudan devlet-dışı görülmemekte; egemenlik şartlı kabul edilmektedir. Kamu diplomasisinde aktörlerin devlet-dışı olması, yerel yönetimlerden farklı olabilir. Fakat yerel yönetimler, diplomasi faaliyetlerinde doğrudan devlet gibi görünmemekte ve devletler gibi sert güç unsurları barındırmamaktadır. Diğer önemli nokta ise yine 2. Bölümün içinde yer alan yerel yönetimlerin içinde hareket ettiği ulusal ya da uluslararası çerçevenin değişiyor olması ve her ülkenin farklı yasa ve normlarının bulunması yerel yönetimlerin diplomaside rolü üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu durum farklı çalışmalarda kardeş şehirler üzerinden veya aynı ülke içindeki farklı belediyeler üzerinden karşılaştırılarak ele alınabilir.

Sonuç olarak kamu diplomasisi ve yumuşak güç, yabancı toplumların ilişki kurma süreçleriyle ilgilendiğinden algılar üzerine çalışmaktadır. Günümüz değişken koşullarında toplumların/bireylerin algılarını hızlıca etkileyebilmek ve yönlendirebilmek ne kadar zorsa algıları ölçümleyebilmek de o kadar zordur. Bu doğrultuda üçüncü bölümde kamu diplomasisi, yumuşak güç ve yerel diplomasi arasındaki ilişkinin reel hayattaki durumunu tespit edebilmek için vaka analizi yapılmıştır. Vaka olarak Şarköy Belediyesinin diplomasi faaliyetleri incelenmiş ve kurumun ilgili kişileriyle görüşülmüştür. Sonuç olarak Şarköy'ün kent kimliği bakımından pek çok yumuşak güç unsuru barındırdığı ve diplomasi faaliyetlerinin yabancı toplumlarla ilişki geliştirmede etkili olduğu görülmüştür. Şarköy'ün Yunanistan ve Bulgaristan sınırlarına yakınlığı ve yerel halkının o bölgelerdeki halklarla tarihi ve kültürel ortak bağlarının çokluğu, Şarköy Belediyesinin temaslarını etkileyen ana faktörlerdir. Şarköy Belediyesi bu temasları, çoğunlukla kardeş şehir uygulamalarıyla gerçekleştirmektedir. Şarköy Belediyesi, yabancı belediyelerin ve onların yerel halklarının katıldığı festivaller düzenlemiş; bu festivallerde Şarköy'ün yöresel müzik ve danslarını sergilemiş, spor müsabakaları yapmış, yeme-içme etkinlikleri ve gezi turları yapılmıştır. Nitekim Şarköy Belediyesinin yerel diplomasi faaliyetleri, kamu diplomasisinin yararlandığı pek çok araçtan yararlanmıştır. Şarköy Belediyesi, Şarköy'ün sahip olduğu yumuşak güç unsurlarını tüm bu organizasyonlar aracılığıyla pazarlamakta; bütünde ise ülkenin kamu diplomasisine ve yumuşak gücüne hizmet etmektedir. Kardeş şehir ilişkilerinin halk nezdindeki etkileri kamu diplomasisi için oldukça önemlidir. Yerel gazete haberlerinde ve Şarköy Belediyesinin kardeş şehri olan Byala Belediyesi ile yapılan görüşmede; söz konusu uygulamaları her iki tarafın sevinçle karşıladığı ve halkların ilgiyle takip ettiği tespit edilmiştir. Fakat Şarköy Belediyesinin Covid-19 sebebiyle diplomasi faaliyetlerine ara vermesi, kardeş belediyelerle istenilen seviyede iletişim kurulmasını engellemiştir.

Varılan diğer bir sonuç, Şarköy Belediyesinin kardeş şehir ilişkilerinin yerel halkların birbirleriyle ilgili (Yunan-Bulgar-Türk) olumsuz algıların değişmesini ve dostluk ve barış odaklı ilişki kurulmasını sağladığıdır. Ayrıca Şarköy Belediye Başkanı Alpay VAR (2021), Merkezi yönetimin yürüttüğü “komşularla sıfır sorun”

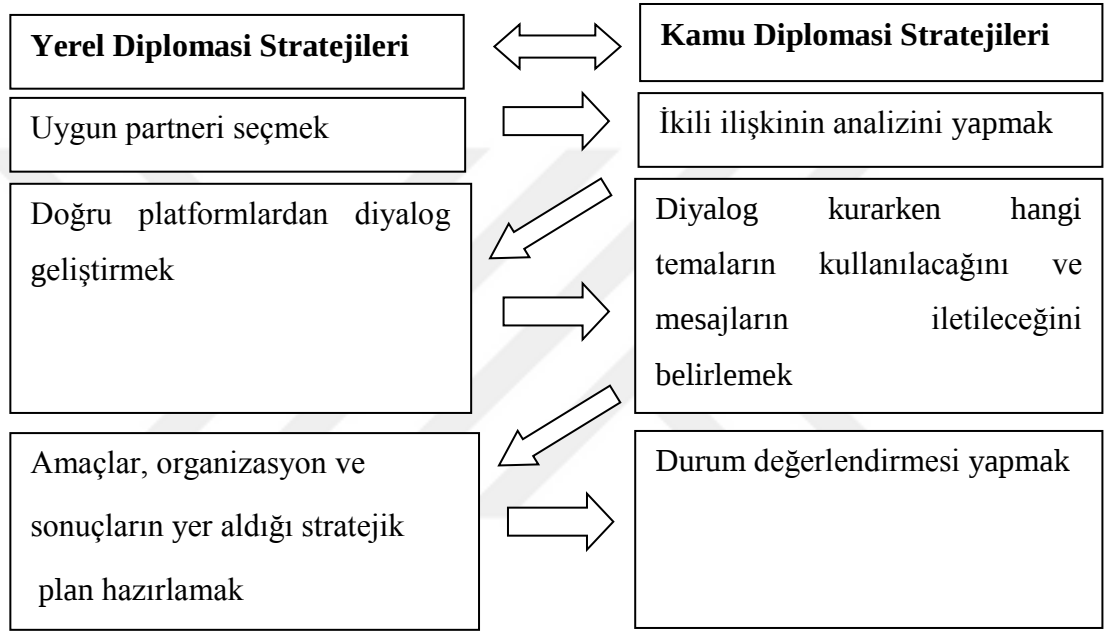
politikası doğrultusunda yerel yönetimlerin, uluslararası faaliyetlerinin komşu ülkelerle doğrudan ilişki kurarak barışın sağlanmasında rol oynadığını ve ülkenin kamu diplomasisine hizmet ettiğini belirtmiştir. Burada yerel diplomasiyle elde edilen kazanımların kamu diplomasisi hedefleriyle oldukça örtüştüğü görülmektedir. Yunanistan ve Türkiye arasında gerginlik yaşandığında Şarköy Belediyesi gibi sınıra yakın diğer belediyelerin Yunanistan belediyeleriyle kardeş şehir ilişkileri yerel halklar nezdinde gerginliğin silinmesinde rol oynayabilir.

Burada vurgulanması gereken diğer önemli bir husus, Şarköy Belediyesinin ilçe belediyesi olmasıdır. İlçe belediyeleri küçük ölçekli olmaları sebebiyle il veya büyükşehir belediyelerine nazaran kurumsallaşma ve finansal konularda daha fazla sıkıntı yaşayabilmektedir. Nitekim Şarköy Belediyesi görüşmelerinde de bu durum ifade edilmiştir. İncelemeler sonucunda varılan diğer bir sonuç ise ilçe belediyelerinin, diğer belediyelere göre kamu diplomasisi ve yumuşak güç bakımından daha etkili olabileceğidir. Şöyle ki; ilçelerde ufak bir gelişmeden dahi halkın hızlıca haberi olmaktadır. Yerel basın, belediyenin diplomasi faaliyetlerini hızlıca haberleştirmektedir. Ayrıca halk, belediyenin diplomasi faaliyetlerini ilgiyle takip etmektedir. Büyük kentlerdeki belediyeler çok fazla diplomasi faaliyetinde bulunduğundan yerel halk için rutindir ve ilgi daha düşük seviyededir. Zira partnerlerinde de durum benzer şekildedir. İlçe belediyelerinin kardeş şehirleri de genellikle ilçe olduğundan orada yaşayanlarda bu olaylarla daha fazla ilgilenmektedir. Diğer önemli nokta; ilçeler büyük kentler gibi tektipleşmediğinden bünyesindeki yerel ve kültürel özellikler daha belirgindir. Dolayısıyla diğer toplumlar nezdinde yerel ve yöresel olanlar daha ilgi çekicidir. Bu durum küçük şehirlerin kamu diplomasisi açısından daha etkili olabileceğini göstermektedir.

Şarköy Belediyesinin faaliyet raporları incelendiğinde, yerel diplomasi uygulamalarında bilinçli bir bakış açısıyla hareket ettiği görülmüştür. Şöyle ki; yerel diplomasi doğrultusunda başarılı ilişkiler geliştirebilmek için doğru partner belirleyerek doğru platformlardan diyalog geliştirmekte ve keşif ziyaretlerinde bulunmakta; akabinde ortaklığın amaçlarının, organizasyonunun ve sonuçlarının yer aldığı stratejik plan hazırlayarak hareket etmektedir. Fakat benzer hazırlık veya çalışmaların kamu diplomasisi için yapıldığı söylenememektedir. Benzer şekilde,

Şarköy'ün kardeş şehri Byala Belediyesi, kardeş şehir ilişkilerini devletlerin dış politikasından bağımsız görmekte; devlet politikalarına herhangi bir etkisi olabileceğini öngörmemektedir. Bu kapsamda Şarköy Belediyesi, kardeş şehir ilişkisi kurarken kamu diplomasisi stratejilerinden yararlanarak planlama yapabilir. Bu durum aşağıdaki şekilde görselleştirilmeye çalışılmıştır.

Şekil 4.1: Yerel-Kamu Diplomasisi Stratejileri

Kaynak: Bu şekil yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki şekilde birinci ve ikinci bölümde ele alınan kamu diplomasisi ve yerel diplomasi stratejileri birlikte gösterilmeye çalışılmıştır. Basitçe ifade edilen yerel-kamu diplomasisi stratejileri geliştirilerek sadece Şarköy Belediyesi değil tüm belediyelere uyarlanmalıdır. Nitekim yerel yönetimlere, kamu diplomasisi ve yumuşak güç uygulamaya dair vizyon kazandırılmasında merkezi yönetimlere büyük roller düşmektedir. Merkezi yönetim, yerel-kamu diplomasisi stratejilerini sentezleyerek yerel yönetimler aracılığıyla ülke imajını geliştirebilir ve yumuşak gücünü arttırabilir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin uluslararası faaliyet konuları, kanunlarla sınırlandırılmış ve Bakanlık onayına tabii tutulmuştur. Söz konusu yasalarla merkezi yönetim, yerel yönetimleri uluslararası alanda baskılasa da öte yandan bu husustaki

harcamaları bütçeye dahil ederek desteklemiştir. Buradan hareketle, Türkiye’de merkezi yönetimin, yerel diplomasiyi desteklediği; fakat ulusal egemenlik konusunda tereddütlü davrandığı söylenebilir. Fakat Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri kapsamında yurtdışı seyahatlerinin sınırlandırıldığı görülmektedir. Türkiye’de kamu diplomasisi, merkezi yönetim tarafından desteklenerek pek çok devlet dışı aktörle işbirliğiyle gerçekleştirilmektedir. Şarköy Belediyesi ile yapılan görüşmelerde merkezi yönetimden, belediyelere bu yönde bir aktarım veya talep olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından 2021 yılında hazırlanan “Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” nda; bilim diplomasisi, gastrodiplomasi, kültürel diplomasi, turizm diplomasisi gibi pek çok ayrı alandan komiteler oluşturulmuş; fakat yerel diplomasi bu kapsama alınmamıştır. Dolayısıyla, Türkiye’de yerel yönetimlerin kamu diplomasisi aktörü olarak görülmediğini söylemek mümkündür. Yerel yönetimlerin siyasi kurumlar olmaları bu durumda etkili görülebilir. Fakat siyasi görüşler birbirinden farklı da olsa merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlerle ortak bir çalışma yürütülerek kamu diplomasisine katkı sağlanabilir.

Sonuçta, yerel yönetimler hem halka en yakın örgütlerdir hem de devletler gibi orduları ve güvenlik kaygılı yaklaşımları yoktur. Dolayısıyla yerel yönetimlerin yürüttüğü uluslararası faaliyetler toplumların birbiriyle tanışmasını ve eğer varsa önyargıların silinmesini sağlamaktadır. Bu durum, ülke imajının olumlu yönde geliştirmektedir. Yerel yönetimler, şehirleri ve yerel halkıyla bir bütün olarak kendisini yabancı şehirlere tanıtmakta; ülkelerinin sadece devletin siyasi yönetiminden ibaret olmadığını göstermektedir. Karşı tarafa sert görünen devletin yanında güzel bir şehir ve farklı kültürlerle sahip yerel halk sunulmaktadırlar. Dolayısıyla yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerin sert gücünü dengeleyen ve yumuşak güç üretmelerini sağlayan kamu diplomasisi aktörü olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA/ BİBLİYOGRAFYA

5393 Sayılı Belediye Kanunu. (3, 7 2005).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> adresinden alındı

- Açıkgöz, Ö. (2006). Küreselleşme Şehir ve Küreselleşmenin Bir Boyutu Olarak Habitat Toplantıları. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akova, S. (2016). Kùltürlerarası İletişim Ve Kùltür Farkındalığı Yaratma: Yerelden Kùresel Belediyecilik Diyaloğuna, İstanbul Maltepe Belediyesi Örneklemini. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 416-428.
- Aktan, C. C. (1999). Globalleşme, Bölgeselleşme ve Yerelleşme. *Yeni Türkiye Yayınları*, 119-122.
- Aliağaoğlu, A., & Mirioğlu, G. (2020). Balıkesir Kent Kimliği. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 374-399.
- Alkan, K. (2021). Yerel yönetimler ve sokak sanatının bir iletişim aracı olarak kullanılması: Kadıköy Belediyesi Örneği. *İNİF E-Dergisi* 6(2), 477-500.
- ALTINOK, S. (2010). Şarköy ve Şarköy Belediyesinin Gelişimi. *Şarköy Değerleri Sempozyumu* (s. 16-19). Tekirdağ: Ege Basım.
- Amiri, S., & Dossani, R. (2019, kasım 22). *City Diplomacy Has Been on the Rise. Policies Are Finally Catching Up.* [www.rand.org: https://www.rand.org/blog/2019/11/city-diplomacy-has-been-on-the-rise-policies-are-finally.html](https://www.rand.org/blog/2019/11/city-diplomacy-has-been-on-the-rise-policies-are-finally.html) adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (tarih yok). *Kuruluşundan Bugüne Anadolu Ajansı*. kasım 26, 2020 tarihinde Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/p/tarihce> adresinden alındı
- Anderson, M. S. (1993). *The Rise of Modern Diplomacy*. London: Longman Press.
- Anholt, S. (2008). *Engagement Public Diplomacy in a Globalised World*. london : CW print group.
- Arabacı, B. (2001, Haziran 11). Kalimera Greece. *Şarköy*. Tekirdağ, Şarköy: Şarköy Gazetesi.

Arı, T. (2011). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. Bursa: MKM Yayıncılık.

Association des Communes Jumelees du Limousin. (2021, temmuz 8). *What is town twinning?* www.jumelages-limousin.eu: http://www.jumelages-limousin.eu/en/all-about-town-twinning/what-is-town-twinning/ adresinden alındı

Aydoğan, B., & Aydın, H. (2011). *Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik*. Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası.

Bahar, E., Korkutal, İ., & Boz, Y. (2010). Tekirdağ İli Şarköy İlçesi'nin Terroir Açısından Değerlendirilmesi. *Şarköy Değerleri Sempozyumu* (s. 156-177). Tekirdağ: Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü.

Batal, S., & Tuğlu, K. (2018). TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN ÇOK DÜZLEMLİ YÖNETİŞİM VE KENT DİPLOMASİSİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ. *Tesam Akademi Dergisi*, 189-214.

Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 25-34.

Bontenbal, M. C. (2006). Understanding City to City cooperation North- South Partnerships of Local Authorities as Development Modality. *Gsdr*, 1-13.

Carlsnaes, W., Risse, T., & Simmons, B. A. (2005). *Handbook of International Relations*. London: Sage Publications.

CEMR. (2021, temmuz 8). *Introducing CEMR*. www.ccre.org: https://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr adresinden alındı

Clarke, N. (2009, haziran). *Town Twinning in Britain since 1945: A Summary of findings*. <https://www.southampton.ac.uk/geography/research/ecs/twinning/index.html: https://web.archive.org/web/20130729043528/http://www.southampton.ac.uk/assets/imported/transforms/peripheral->

block/UsefulDownloads_Download/53B4A57CA1154F82B700ABBC31E850D2/Summary_of_findings_on_town_twinning1_new.pdf adresinden alındı

Coll, J. M. (2015, mayıs). *Cities Emerging Soft Power:5 Key advantages for Improved Global Governenc.* www.cidob.org: https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/opinion/seguridad_y_politica_mundial/cities_emerging_soft_power_5_key_advantages_for_improved_global_governance adresinden alındı

Cull, N. J. (2008). Public Diplomacy: Taxonomies and Histories. *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*, 31-54.

Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press.

Çakır, A., Çakır, G., & Sezer, B. (2010). Şarköy Uçmaktedere'de Spor Turizmi Kapsamında Yamaç Paraşütü Sporunun Değerlendirilmesi. *Şarköy Değerleri Sempozyumu* (s. 21-29). Tekirdağ: Ege Basım.

Çevik, B. S. (2015). Kültürel Diplomaside Devlet Dışı Aktörler: Türk Sineması ve Dizileri. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 391-436). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çevik, B. S. (2016). Vatandaş Diplomasisi: İnsan Potansiyelinden Küresel Barışa. G. A. Sancar içinde, *Kamu Diplomasisinde Yeni Yaklaşımlar ve Örnekler* (s. 23-50). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2021, temmuz 16). *Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Dökümanlar.* www.yerelyonetimler.csb.gov.tr: <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/dokumanlar> adresinden alındı

Çiçek, H., Eyidiker, U., & Poyraz, E. (2018). *Türkiye'de Belediye İdarelerinin Hukuksal Statüsü Üzerine Bir Değerlendirme.* www.kirklareli.edu.tr: <http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/1304/Belediye%20%C4%B0dareleri.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı

- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 11(1)*, 53-64.
- Daoudov, M. (2013). *Yerel Dış Politikanın Temelleri*. İstanbul: T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yayını.
- Daoudov, M. (2021, Mayıs 2). Yerel Yönetimler ve Kamu Diplomasisi. (B. Yıldız, Röportaj Yapan)
- Demirören Haber Ajansı. (2015, Temmuz 17). *Şarköy’de Yaz Nüfusu 400 Bine Çıktı*. Ağustos 14, 2021 tarihinde [www.haberler.com: https://www.haberler.com/sarkoy-de-yaz-nufusu-400-bine-cikti-7521193-haberi/](http://www.haberler.com/sarkoy-de-yaz-nufusu-400-bine-cikti-7521193-haberi/) adresinden alındı
- Demirtaş, B. (2016). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi*, 151-173.
- Doğan, H. (2015). Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 295-320). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dumankaya, E. M. (2019, ocak). *Uluslararası İlişkiler ve Güç Kavramı*. Aralık 27, 2020 tarihinde [thinktech.stm.com.tr: https://thinktech.stm.com.tr/uploads/raporlar/pdf/81201991930923_stm_uluslararası_iliskiler_ve_guc_kavrami.pdf](http://thinktech.stm.com.tr/uploads/raporlar/pdf/81201991930923_stm_uluslararası_iliskiler_ve_guc_kavrami.pdf) adresinden alındı
- Düzgen, M. (2021, Eylül 2). Şarköy Belediyesi Uluslararası Faaliyetleri. (B. Yıldız, Röportaj Yapan)
- Ekşi, M. (2015). Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 345-361). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Elçin, A. B. (2012). *Küreselleşmenin Tarihçesi*. <http://www.meritymm.com/>:
<http://www.meritymm.com/wp-content/uploads/2013/05/kuresellesme.pdf>
adresinden alındı
- Endeksa. (2022, Ocak 4). *Analiz*. www.endeksa.com:
<https://www.endeksa.com/tr/analiz/tekirdag/sarkoy/demografi> adresinden
alındı
- Ergen, H. U. (2010). Şarköy'ün Kısa Tarihçesi ve Turizm Potansiyelinin
Değerlendirilmesi. *Tekirdağ İli Şarköy İlçesi Değerleri Sempozyumu* (s. 30-
35). Tekirdağ: Ege Basım.
- Erhan, K. (2021). Tekirdağ İlinde Bağcılık ve Bağ Turizmi. *Doğu Coğrafya Dergisi*,
125-138.
- Europe, C. o. (2015). *City to City Cooperation*. <https://rm.coe.int/>:
<https://rm.coe.int/c2c-city-to-city-cooperation/1680747067> adresinden alındı
- Galtung, J. (2003, ekim 22). *Cities as Peace Factors/Actors/Workers*. şubat 10, 2021
tarihinde www.transcend.org/:
<https://www.transcend.org/files/article111.html> adresinden alındı
- Gezici, H. S., & Kocaoğlu, M. (2018). Dünya'da ve Türkiye'de Kardeş Şehir
Uygulamaları. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 27, Sayı 2, 113-139.
- Gezinomi. (2022, Ocak 11). *Şarköy'ün Gezilmesi Gereken Tarihi ve Turistik Yerleri*.
www.gezinomi.com:
https://www.google.com/search?q=%C5%9Fark%C3%B6yde+kilise&ei=cGzdYf_3OKqTxc8P_qGv0A4&ved=0ahUKEwj_77i_zqn1AhWqSfEDHf7QC-oQ4dUDCA4&uact=5&oq=%C5%9Fark%C3%B6yde+kilise&gs_lcp=Cgdn d3Mtd2l6EAMyBggAEByQHkoECEEYAEoECEYYAFAAWABg1QFoAHACeACAAX6IAX6SAQMwLjGYAQCgAQ adresinden alındı
- Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*, 216, 55-77.

- Gonesh, A., & Melissen, J. (2005). *Public Diplomacy: Improving Practice(appendix)*. Netherlands: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.
- Grydehøj, A. (2014). *Paradiplomacy*. Centre Maurits Coppieters.
- Gürbüz, V. (2002). Bir İdeal, Bir Amerikan Başkanı ve Onun Başarısızlığı: Başkan Wilson ve Milletler Cemiyeti. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 87-99.
- Gürkaynak, M., & Yalçın, S. (2009). Uluslararası Politikada Karşılıklı Bağımlılık ve Küreselleşme Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası İlişkiler, Cilt 6, Sayı 23*, 73-92.
- Handley, S. (2006). *Take Your Partners: The local authority handbook on international partnerships*. Londra: Local Government International Bureau.
- Hocking, B. (1996). Bridging Boundaries: Creating Linkages Non-Central Governments and Multiyared Policy Environments. *WeltTrends : Zeitschrift für internationale Politik und vergleichende Studien*. - 11, 36-51.
- <https://cittaslowturkiye.org/>. (2021). *Cittaslow Felsefesi*. Ağustos 3, 2021 tarihinde <https://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>: <https://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> adresinden alındı
- Hürriyet Seyahat. (2012). *Şarköy'ün sınır ötesindeki kardeşi Paralia*. www.hurriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/sarkoy-un-sinir-otesindeki-kardesi-paralia-20595787> adresinden alındı
- İlgaz, D. (2000). Know-How ve Ticari Sırlar. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 155-182.
- İnaç, H., & Ünal, F. (2015). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye'de Belediyeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-7.
- Join UCLG. (2021, temmuz 14). www.uclg.org: <https://www.uclg.org/en/joinuclg> adresinden alındı

- Kalaycı, R., & Koca, S. M. (2015). İnsani Yardımların Türkiye Dış Politikasında Artan Etkisi:AFAD Örneği. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 155-181). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kalın, İ. (2010). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. kasım 24, 2020 tarihinde <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/100-tuerk-d-politikas-ve-kamu-diplomasisi>. adresinden alındı
- Karaağaç, Y. (2019). Diplomasi OlgusuÇerçevesinde Propaganda ve Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinin Etkileşimi ve Farklılıkları. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaypak, Ş. (2010). Antalya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 373-392.
- Kenneth, W. (1990). Realist Thought and Neorealist Theory. *Journal of International Affairs* 44/1, : 21-37.
- Kincaid, J. (2001). Foreign Relations of Subnational Units Constituent Diplomacy in Federal Systems. *Scientific Background: Subtheme Papers*, 132-168.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 219-230.
- Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü. (2022, Ocak 11). *Hoşköy Feneri*. www.kiyiemniyeti.gov.tr: https://www.kiyiemniyeti.gov.tr/yer-detay/209/HOSKOY-FENERI#/kiyiemniyeti.gov.tr/Data/1/Files/Place/Images/zr/cW/cI/Mx/Original/123_f49870d4-311a-46b2-88c9-6c9eef048005.png adresinden alındı

- Kızıldemir, Ö., & Şimşek, E. (2020). Gastronomi Turizmi Kapsamında Yöresel Yemeklerin Restoranlarda Sunulması. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 224-239.
- Klatta, M., & Wassenberg, B. (2017). Secondary Foreign Policy: Can Local and Regional Cross-Border Cooperation Function as a Tool for Peacebuilding and reconciliation? *Regional & Federal Studies*, 205-218.
- Köksoy, E. (2015). Kamu Diplomasisi Perspektifinden Ulus Markalaması. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(23), 42-61.
- Köyler. (2021, Haziran 25). [www.icisleri.gov.tr: https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/koyler1](https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/koyler1) adresinden alındı
- Kurtuluş, İ. H. (2006). *Mürefte Şarköy Kıyı Şeridi Monografisi*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Kurtuluş, İ. H. (2010). Şarköy-Kumbağ Arasındaki Kültür Mirasımızın Korunmasının Önemi Hakkında. *Şarköy Değerleri Sempozyumu* (s. 49-60). Tekirdağ: Ege Basım.
- Küçükaltan, D., & Ultanır, G. (2012). Trakya'da Kırsal Turizmin Uygulanabilirliği: Şarköy Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 125-130.
- Kürümoğlu, C. O. (2022, Nisan 5). Yerel Yönetimler ve Dış Politika. (B. Yıldız, Röportaj Yapan)
- Langlois, G. (2000). *20. Yüzyıl Tarihi*. İstanbul: Nehir Yayıncılık.
- Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy*. London: The Foreign Policy Centre.
- Malone, G. (1988). *Political Advocacy and Cultural Communications: Organising the Nation's Public Diplomacy*. University Press Of America.
- Manheim, J. B. (1990). *Strategic Public Diplomacy: The Evolution of Influence*. NY: Oxford University Press.

- Mcmillan, S. L. (2012, haziran 22). *The Involvement of State Governments in U.S. Foreign Relations*. New York: Palgrave Macmillan. www.wikipedia.org:https://en.wikipedia.org/wiki/Paradiplomacy adresinden alındı
- Melissen, J. (2011). *Beyond the Public Diplomacy*. The Hauge: Netherlands Institute of International Relations.
- Mor, B. D. (2007). *The Rhetoric of Public Diplomacy and Propaganda Wars: A View from Self Presentation Theory*. European Journal of Political Research 46.
- Nişancı, E. (2006). Küreselleşme ve Postmodernleşme Sürecinde Vatandaşlığı Yeniden Düşünmek. *Sivil Toplum* 4, 155-166.
- Nüfusu. (2020). *Şarköy Nüfusu*. Ağustos 14, 2021 tarihinde www.nufusu.com:https://www.nufusu.com/ilce/sarkoy_tekirdag-nufusu adresinden alındı
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs.
- Nye, J. S. (2011). *The Future of Power*. Public Affairs.
- Oxford Languages. (2022). *Kimlik*. <https://languages.oup.com/:https://www.google.com/search?q=kimlik+nedir&oq=kimlik+nedir&aqs=chrome.0.0i512l7j0i22i30l3.2751j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8> adresinden alındı
- Oxford Learner's Dictionaries. (2021, kasım 19). *globalization*. www.oxfordlearnersdictionaries.com:https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/globalization?q=globalization adresinden alındı
- Örmeci, O. (2015, nisan 21). *Hollywood ve Soğuk Savaş*. kasım 26, 2020 tarihinde Politika akademisi: <http://politikaakademisi.org/2015/04/21/hollywood-ve-soguk-savas/> adresinden alındı

- Örs, F., & Örs, M. Ş. (2018, 4 20). *Gözlem*. 2 9, 2021 tarihinde www.gozlemgazetesi.com:
<https://www.gozlemgazetesi.com/HaberDetay/253/186030/dunyada-ve-ulkemizde-belediyecilik.html> adresinden alındı
- Özdemir, H. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(03), 113-144.
- Özel İdare. (2021, haziran 25). www.icisleri.gov.tr:
<https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare1> adresinden alındı
- Özel İhtisas Komisyonu. (2014). *Yerel Yönetimler*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- Özkan, M. (1015). Türk Dış Politikasında Din ve Dini Diplomasi. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 133-152). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pluijm, R. V., & Melissen, J. (2007). *City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics*. The Hague: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.
- Rasmussen, R. K., & Merkelsen, H. (2012). The New PR of States: How Nation Branding Practices Affect the Security Function of Public Diplomacy. *Public Relations Review*, 38, 810-812.
- Roberts, W. R. (2007). What is Public Diplomacy? Past Practices, Present Conduct, Possible Future . *Mediterranean Quarterly, Published by Duke University Pres Volume 18 Number 4*, 36-52.
- Rosenau, J. N. (1995). Governance in the Twenty-first Century. *Brill*, 13-43.
- Sağlam, C., Yaver, S., Özdemir, G., & Kiper, T. (2010). Şarköy İlçesi Doğal Bitki Örtüsünde Yetişen Tıbbi- Aromatik Bitkiler ve Değerlendirme olanakları. *Şarköy Değerleri Sempozyumu* (s. 103-114). Tekirdağ : Ege Basım.

- Sağlam, Z. (2014, Şubat 9). *Anasayfa: Rapor*. İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi: https://insamer.com/tr/guc-kavrami-ve-ortadoguda-degisen-dengeler-uzerinden-guc-okumasi_43.html adresinden alındı
- Salomon, M., & Cano, J. S. (2008). The United Nations System and the Process of Political Articulation of Local Authorities as a Global Cities. *Brazilian Political Science Review*, 127-147.
- Sancar, G. A. (2015). Kamu Diplomasisinde Medyanın Önemi: Anadolu Ajansı Örneği. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 439-463). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sancar, G. A. (2016). *Kamu Diplomasisinde Yeni Yaklaşımlar ve Örnekler*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Sancar, G. A. (2016). Yeni Kamu Diplomasisi. G. A. Sancar içinde, *Kamu Diplomasisinde Yeni Yaklaşımlar* (s. 13-21). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Say, S. (2015). Propaganda için Kullanılan Bir Örtmece Olarak Kamu Diplomasisi Kavramı. *İnsan ve İnsan*, Cilt 2, Sayı 4.
- Schuman, M. H. (1986). Dateline Main Street: Local Foreign Policies. *Foreign Policy*, 154-174.
- Simonin, B. L. (2008). Nation Branding and Public Diplomacy: Challenges and Opportunities. *Fletcher Forum of World Affairs* 32, 19-34.
- Sister Cities. (2021, Temmuz 16). *Görevimiz*. www.sistercities.org: <https://sistercities.org/about-us/our-mission/> adresinden alındı
- Snow, N. (2009). *Rethinking Public Diplomacy*. Routledge Handbook of Public Diplomacy.
- Sönmezoğlu, F. (2005). *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. İstanbul: Der Yayınları.

- Szondi, G. (2008). *Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences*. Clingendael:Nederland Institute of International Relations.
- Szondi, G. (2009). Central and Eastern European Public Diplomacy. N. Snow, & P. Taylor içinde, *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (s. 25). New York: Routledge: Routledge Handbook of Public Diplomacy.
- Şahin, İ., & Ziya, S. (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme . *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 55-63.
- Şahin, M., & Çevik, B. (2015). Türkiye'de Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç. M. Şahin, & B. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* (s. 1-15). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Şarköy. (2001, haziran 11). Şarköy Belediyesi Avrupa Birliğine Girdi. Tekirdağ, Şarköy: Şarköy Gazetesi.
- Şarköy Belediyesi. (2021, Ağustos 25). Sakin Şehir Olma Yolunda Şarköy. Tekirdağ, Şarköy, Türkiye.
- Şarköy Belediyesi. (2021). *Şarköy*. Ağustos 14, 2021 tarihinde www.sarkoy.bel.tr: <https://www.sarkoy.bel.tr/iklim/> adresinden alındı
- Şarköy Haber. (2020, Ocak 5). *Gündem*. www.sarkoyhaber.com.tr: <http://www.sarkoyhaber.com.tr/tekirdag-sarkoy-metropoliti-manastir-ve-kiliselerin-restoresi-iki-ulke-arasinda-kopru-olacak-h958.htm> adresinden alındı
- Town Twinning in th UK and Germany*. (2021, temmuz 9). wygoveryonder.wordpress.com: <http://wygoveryonder.wordpress.com/about-town-twinning-in-the-uk-and-germany/> adresinden alındı
- Trakya Belediyeler Birliği. (2022). *Kardeş Şehir İlişkileri*. Tekirdağ.
- Tuch, H. N. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St.Martin's Press.

Tuncer, H. (1995). *Eski ve Yeni Diplomasi*. ankara: Ümit Yayıncılık.

Türkiye Belediyeler Birliği. (2021, Temmuz 16). *Kuruluş ve Görev*. www.tbb.gov.tr:https://www.tbb.gov.tr/birligimiz/kurulus-ve-gorev/ adresinden alındı

UCLG. (2013). *Uluslararası Belediye Hareketi'nin Yüzüncü Yıldönümü*. www.uclg.org:https://www.uclg.org/en/centenary#1913-1950 adresinden alındı

UCLG. (2021, Temmuz 16). www.uclg.org. Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin Küresel Gündemi: <https://www.uclg.org/en/agenda/global-agenda-of-local-regional-governments> adresinden alındı

Un-Habitat. (2021, Temmuz 16). *Hakkımızda*. www.unhabitat.org:https://unhabitat.org/about-us/learn-more adresinden alındı

Var, A. (2021, Ağustos 20). Şarköy Belediyesi be kamu diplomasisi. (B. Yıldız, Röportaj Yapan)

Varcan, N. (2013). Yerel Yönetimler Kavramsal Yapısı. C. Hacıköylü içinde, *Yerel Yönetimler* (s. 2-20). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Villiers, J., Coning, T. D., & Smit, E. M. (2007). Towards an understanding of the success factors in international twinning and sister-city relationships. *South African Journal of Business Management*, 1-10.

wikipedia. (tarih yok). *paradiplomacy*. Mayıs 1, 2021 tarihinde wikipedia:file:///C:/Users/BUKET/Desktop/TEZ/79657f0c-00d8-4d42-8e83-87be683d0187.pdf adresinden alındı

www.cittaslow.org. (2021, Temmuz 7). *BIG CITIES LEARN SOMETHING NEW FROM SMALL TOWNS. CITTASLOW NEIGHBOURHOODS LAUNCHED*. Ağustos 2, 2021 tarihinde www.cittaslow.org:https://www.cittaslow.org/news/orvieto-big-cities-learn-something-new-small-towns-cittaslow-neighbourhoods-launched adresinden alındı

Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları*, 5(1), 9-38.

Yıldırım, G. (2015). *Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Beta Basım.

Zabunoğlu, H. G. (2018). Günümüzde Ulus Devlet. *Erciyes üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 535-559.

Zaharna, R. S. (2009). Mapping Out a Spectrum of Public Diplomacy Initiatives. Information and Relational Communication Frameworks. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, 86-100.